

ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพติด
ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม

ปริญญาณิพนธ์
ของ
จุฑารัตน์ สอทิพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๓๖๒.๒๙๖๘๖

๑๖๓๑๗

๖.๖

ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพติด
ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ

ของ

จุฑารัตน์ สอทิพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2547

๓ ๖๖๖ ๖ ๖

๐-๑ ก.พ. 2548

จุฑารัตน์ สอทิพย์. (2547). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด
ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิลล ดิลกานนท์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการ
การเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม
ปีการศึกษา 2547 กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 6 คน ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มเพื่อ
พัฒนาความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย ส่วนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน โดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด
จากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยา
เสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการป้องกันการ
เสพยาเสพติด โปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม และโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t - test for dependent and
independent samples.

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลังจากได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีความ
สามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่ม
เพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันการเสพยาเสพติดเพิ่มขึ้น
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดมีความรู้
ความเข้าใจในการป้องกันการเสพยาเสพติดสูงกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF PEER-LED GROUP WORK ON DRUG-ADDICTION
PREVENTION OF MATHAYOM SUKSA II STUDENTS
OF WATRAIKHINGVITTATA SCHOOL IN
CHANGWAT NAKHONPATHOM

AN ABSTRACT
BY
JUTARAT SORTHIP

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
October 2004

Jutarat Sorthip. 2004. *The Effect of Peer-led Group Work on Drug-Addiction Prevention of Mathayom Suksa II Students of Watraikhingvittaya School in Changwat Nakhonpathom*. Master thesis, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee. Asst. Prof. Dr. Nanthana Wong-In. Asst. Prof. Dr. Dilok Dilakanont.

The purpose of this experimental research was to study the effect of peer-led group work on drug-addiction prevention of Mathayom Suksa II students of Watraikhingvittaya School in Changwat Nakhonpathom in the academic year 2004. The six subjects of peer-led group work participated in the researcher-led group work abilities development while the 24 students who were at risk for drug-addiction were randomly selected into an experimental group and a control group, each group consisted of 12 students. The experimental group participated in the peer-led group work for drug addiction prevention while the control group did not expose to any group work. The research instruments were a questionnaire of the drug addiction prevention, a group work abilities development program, and a group work program for drug addiction prevention. The data were analyzed by t-test for dependent and independent samples.

The results of the study were as follows :

1. The group work abilities of the peer-led group work students participated in the researcher-led group work abilities development program significantly increased at .01 level.
2. The knowledge and understanding of the drug addiction prevention of the experimental group participated in the peer-led group for drug addict prevention significantly increased at .01 level.
3. The drug addiction prevention knowledge and understanding scores of the experimental group exposed to the peer-led group for drug addiction prevention were significantly higher than the scores of the control group at .01 level.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพติด
ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม

ของ

นางสาวจุฑารัตน์ สอทิพย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ 15 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิลก ดิลกานนท์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิลก ดิลกานนท์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และอาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง กรรมการสอบที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์พาสนา จุฬรัตน์ และ อาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วรพจน์ นาคนคร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม ที่ให้ความกรุณาและอนุญาตให้ศึกษาทดลองในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ อาจารย์สุภาวดี โพธิ์สิทธิ์ อาจารย์จันทิมา เขี่ยมสะอาด และอาจารย์จุฑามาศ ไชยชนสุขสิริ อาจารย์แนะแนวโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ที่ให้ความกรุณาและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการทดลองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบคุณคณาจารย์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม ที่ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลามาร่วมทำกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่จินตนา สอทิพย์ และสมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความห่วงใย และให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

จุฬารัตน์ สอทิพย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	4
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม.....	14
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน.....	32
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด.....	36
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	50
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	51
วิธีดำเนินการทดลอง.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest Posttest Design.....	60
2 ตารางแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest Posttest Design.....	60
3 เปรียบเทียบความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลังได้รับการฝึกความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย.....	65
4 เปรียบเทียบการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	66
5 เปรียบเทียบผลต่างในการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด และของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด.....	68
6 แสดงคะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน.....	256
7 แสดงคะแนนความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	257
8 แสดงคะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน.....	258
9 แสดงคะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน.....	259
10 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติด.....	260

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัญหาการใช้สารเสพติดในประเทศไทย เป็นปัญหาเรื้อรังมานานแล้ว และได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เพราะได้แพร่ระบาดออกไปสู่ประชากรวัยรุ่นและเยาวชน โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษามากขึ้น ทุกขณะ ปัญหานี้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล ครอบครัว สังคม ประเทศชาติและโลกโดยส่วนรวม จึงเป็นปัญหาที่ทุกคนจะต้องร่วมรับผิดชอบ ปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ได้พยายามร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกวิถีทาง เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวลดลง แต่ยังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เพราะการแพร่ระบาดได้เกิดอย่างกว้างขวางในประชากรหลายกลุ่ม และสารที่ใช้เสพยาก็มีหลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2542 : 12) สอดคล้องกับ วันทนีย์ จันทร์เอี่ยม (2544 : 23) กล่าวว่าหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสื่อมวลชน ทุกแขนงต่างก็สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหายาเสพติดมากกว่าเดิม แต่ปัญหาเรื่องสารเสพติดก็มิได้ลดลงหรือไม่สามารถควบคุมปัญหามิให้ลุกลามคงอยู่กับที่ได้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2535 : 4) กล่าวว่า การที่ประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาสารเสพติดแพร่ระบาดในหมู่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งเป็นเยาวชนที่เป็นทรัพยากรของชาติที่สำคัญยิ่ง และเป็นกำลังของชาติที่สำคัญในอนาคต นับว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ สอดคล้องกับ เสาวนีย์ พัฒนอมร (2545 : 29) สถานการณ์การแพร่ระบาดของสารเสพติดที่ทวีความรุนแรงขึ้นในหมู่นักเรียนและนักศึกษา ทำให้นักเรียนจำนวนไม่น้อยตกเป็นเหยื่อของสารเสพติด ด้วยความอยากรู้อยากลองและไม่สามารถหลุดพ้นจากวงจรปัญหายาเสพติดได้ด้วยตนเอง สร้างความตระหนักให้กับพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ตลอดจนองค์กรต่างๆ ที่ดูแลด้านการป้องปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด และถึงแม้องค์กรทั้งหลายพยายามทุ่มเทในการป้องกันและช่วยเหลือ ด้วยการป้องปรามและจัดค่ายส่งเสริมทักษะชีวิตป้องกันสารเสพติด รวมถึงการบำบัดในรูปแบบต่างๆ อีกมากมาย แต่ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาก็ยังอยู่ในสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง และจงรัก อินทร์เสวก (2540 : 76) กล่าวว่า การแพร่ระบาดของสารเสพติดแต่ละชนิดอยู่ในชั้นลุกลาม และเป็นอันตรายอย่างยิ่งในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการแพร่ระบาดของสารเสพติดในหมู่เยาวชนทั่วประเทศ

กระแสสังคมปัจจุบันให้ความสนใจปัญหาวัยรุ่นติดสารเสพติดมาก (ทรงเกียรติ ปิยะกะ. 2542 : 179-186) วัยรุ่นเป็นช่วงเปลี่ยนวัย เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่เปลี่ยนจากความเป็นเด็กสู่ความเป็น

ผู้ใหญ่ และส่วนใหญ่จะศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งปัญหา (สุนีย์ ธีรดากร. 2526 : 178) นอกจากนี้ เตียง อินทโคตร (2542 : 1) กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ต้องการความปรารถนารุนแรง ปราศจากความยั้งคิด วัยรุ่นจำนวนไม่น้อยจึงมีปัญหาและตกเป็นทาสสารเสพติด

ภาวิณี อยู่ประเสริฐ (2540 : 47) กล่าวว่าอิทธิพลของกลุ่มนั้นมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ถ้าวัยรุ่นคบกับกลุ่มเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี วัยรุ่นก็จะแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นตามไปด้วย เพราะเขาจะเรียนรู้พฤติกรรมและมีพฤติกรรมตามกลุ่มนั้น ถ้าไม่มีพฤติกรรมตามเพื่อน เพื่อนก็จะไม่ให้เข้ากลุ่มด้วย สาเหตุหนึ่งของการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นเกิดจากการมีเพื่อนใช้สารเสพติด กุญชรี้ คำชาย (2542 : 98) ได้กล่าวถึงปัจจัยของการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นว่า เพื่อนนับว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งในการนำไปสู่การติดสารเสพติดของวัยรุ่นในโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ คีธ โทน (1986 : 26) ที่กล่าวว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่ใช้สารเสพติดทำให้เกิดการใช้ยาในทางที่ผิดได้

โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา เป็นโรงเรียนตัวอย่างการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา งานแนะแนวของโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในโครงการ "เพื่อนช่วยเพื่อน ภัยสดใสห่างไกลสารเสพติด" จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์แนะแนวในโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จำนวน 2 คน พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมหนีเรียน ไม่เข้าชั้นเรียน ไม่เอาใจใส่การเรียน หลับในชั้นเรียน คบเพื่อนที่เสพยาเสพติด มีพฤติกรรมมั่วสุม เที่ยวเตร่ ผลการเรียนตกต่ำ แต่งกายไม่เรียบร้อย ร่างกายทรุดโทรม และซุบซอม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด และจากการที่ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนแห่งนี้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดมากกว่านักเรียนในชั้นอื่นๆ จึงควรหาแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2542 : 51) กล่าวว่า ในช่วงวัยรุ่นเพื่อนนับเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด เจตคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นด้วยกัน การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของกลุ่มเพื่อน จึงมีการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนให้เป็นประโยชน์ในการป้องกันสารเสพติดกิจกรรมกลุ่มเพื่อนดำเนินการโดยการฝึกอบรมนักเรียนให้ไปเป็นแกนนำของกลุ่มเพื่อน สามารถที่จะเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหายาของสมาชิกในกลุ่มในปัญหาการใช้สารเสพติด สอดคล้องกับวันทนีย์ จันทรเยี่ยม (2544 : 26) กล่าวว่า หลักในการพิจารณาหากิจกรรมให้สอดคล้องกับวัยรุ่น สามารถจัดรวมกลุ่มแกนนำนักเรียนเข้ามาดำเนินการเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด

วิธีการให้เพื่อนช่วยเพื่อนที่ประสบความสำเร็จนั้น เพื่อนที่ทำหน้าที่สอนจะต้องได้รับการฝึกหัด และฝึกอบรมมาก่อน ข้อที่ได้เปรียบของการใช้วิธีการให้เพื่อนช่วยเพื่อนนี้ คือบางครั้งนักเรียนที่ช่วยเพื่อนมีความสามารถเป็นพิเศษในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนๆ ได้ แต่จากการพิจารณาอย่างใกล้ชิด กล่าวได้ว่าวิธีการใช้เพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถจะสร้างเสริมบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้แก่กันและกันได้อย่างเสรีในระหว่างนักเรียน (Bedworth, 1978 : 310) ดังนั้นวิธีในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดนั้น สามารถนำวิธีการของกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ไปพัฒนาการป้องกันการเสพยาเสพติดให้แก่เพื่อนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดได้

สำหรับวิธีการที่จะพัฒนาการป้องกันการเสพยาเสพติด ในโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา สามารถที่จะกระทำได้หลายวิธี คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2530 : 14) ได้กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ดีเป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง สามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจที่จะเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงตนเอง กิจกรรมกลุ่มเป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้กับสมาชิกแต่ละคน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำเอากิจกรรมกลุ่มมาใช้เป็นเครื่องมือในการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ทักษะในการป้องกันการเสพยาเสพติด นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 1) กล่าวว่าไว้ว่า กลุ่มบุคคลที่มีความหมายยิ่งที่จะช่วยให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายคือ นักเรียน นักศึกษา ซึ่งนักเรียนนักศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีบทบาทสำคัญ มีทั้งกำลังกาย กำลังสติปัญญา และพร้อมที่จะปกป้องรักษากลุ่มเพื่อนนักเรียน ดังนั้นการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จะเป็นการสร้างพลังร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเสพยาเสพติด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมกลุ่มไปฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน และเมื่อนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม และมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น ผู้วิจัยจะให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำกิจกรรมกลุ่มไปพัฒนาเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลังได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จากผู้วิจัย
2. เพื่อเปรียบเทียบการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
3. เพื่อเปรียบเทียบการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด และของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะช่วยให้ผู้วิจัยทราบผลของการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อเพิ่มความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม อันเป็นการช่วยพัฒนาการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม และคาดว่า จะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์แนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียน ที่จะนำการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 14 ห้องเรียน โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2547 ที่ได้มาจากการคัดเลือกของอาจารย์ที่ปรึกษาว่าเป็นนักเรียนที่มีการป้องกันการเสพยาเสพติดเหมาะสม ไม่มีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับเสพยาเสพติด มีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มให้แก่เพื่อน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อน และได้คะแนนจากแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติดอยู่ในระดับสูง (คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00)

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร ได้จำนวน 6 คน และมีความสมัครใจที่จะเข้ารับการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย

ตอนที่ 2 นักเรียนกลุ่มเสียง

ประชากร เป็นนักเรียนกลุ่มเสียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด ที่ได้มาจากผลการประเมินของอาจารย์ที่ปรึกษา ตามแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด ได้จำนวนนักเรียน 70 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร จำนวน 24 คน และมีความสมัครใจ แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ตัวแปรอิสระ คือ การฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ตอนที่ 2 กลุ่มเสียงของนักเรียน

ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสียง โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก

ตัวแปรตาม คือ การป้องกันการเสพยาเสพติด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง นักเรียนที่มีการป้องกันการเสพยาเสพติดเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อน และเป็นกลุ่มที่จะได้รับการฝึกเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย และภายหลังที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกกิจกรรมดังกล่าวจากผู้วิจัยแล้ว กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนี้จะนำกิจกรรมกลุ่มไปป้องกันการเสพยาเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสียง

2. นักเรียนกลุ่มเสียง หมายถึง นักเรียนที่มีแนวโน้มของพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมหนีเรียน เข้าห้องเรียนช้า แยกตัวอยู่คนเดียว ไม่เอาใจใส่การเรียน ไม่ส่งงาน หลับในชั้นเรียน สูบบุหรี่ และดื่มสุรา

3. การป้องกันการเสพยาเสพติด หมายถึง ความเชื่อในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเสพยาเสพติด ซึ่งประกอบด้วย

3.1 ความเชื่อเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของสารเสพติด

3.2 ความสามารถในการปฏิเสธ เมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพสารเสพติด

3.3 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุ และแนวทางในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด

3.4 ความสามารถในการเตือน ให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด

4. การฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้ฝึกอบรมให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเรียนรู้การป้องกันการเสพยาเสพติดด้วยตนเอง โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกภายในกลุ่ม มีการทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนต่อการป้องกันสารเสพติด เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สามารถใช้เทคนิคเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มและมีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้เทคนิคดังนี้คือ การเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม สถานการณ์จำลอง เกม และกรณีตัวอย่าง โดยแต่ละเทคนิคมีขั้นตอนดังนี้

4.1 การเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่ม หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม การถ่ายทอดเทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เพื่อใช้ในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการพูดคุยซักถามนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนถึงกิจกรรมกลุ่ม จากนั้นผู้วิจัยแจกเอกสารเกี่ยวกับเทคนิคการนำกิจกรรมกลุ่ม โดยผู้วิจัยสาธิตการนำกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดู และให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทดลองนำกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงการนำกิจกรรมกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยและนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันสรุปถึงเทคนิคการนำกิจกรรมกลุ่ม วิธีดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการนำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน และสรุปผลเกี่ยวกับการนำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มว่านักเรียนมีความสามารถเพียงใด ก่อนที่จะนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

4.2 การอภิปรายกลุ่ม หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเกิดความรู้ความเข้าใจถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติ โดยนักเรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน วิธีการนี้นักเรียนมีการประชุมพิจารณาเรื่องโทษและพิษภัยของสารเสพติด ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยเสรี เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิก เป็นเรื่องของการแสวงหาข้อยุติ ทุกคนจะยอมรับผลสรุปหรือข้อยุติร่วมกัน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการพูดคุยซักถามนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนถึงเรื่องโทษและพิษภัยของสารเสพติด จากนั้นผู้วิจัยแจกเอกสารและอ่านไปพร้อมๆ กัน เมื่ออ่านจบให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยและนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันสรุปถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน และสรุปผลเกี่ยวกับการใช้การอภิปรายกลุ่มในการนำกิจกรรมกลุ่มว่า นักเรียนมีความสามารถเพียงใดก่อนที่จะนำไปใช้ป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

4.3 สถานการณ์จำลอง หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเกิดการเรียนรู้การปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติด จากการจัดสถานการณ์ต่างๆ ที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงของการชักชวนเสพยาเสพติด แล้วให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแสดงบทบาทตามสถานการณ์นั้น วิธีการนี้ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสทดลองปฏิเสธคำชักชวนให้เสพยาเสพติด โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยหาอาสาสมัครเพื่อแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เตรียมไว้ และแจกเอกสารเรื่องที่จะแสดงให้นักเรียน หลังจากนั้นให้นักเรียนแสดงบทบาท 15 นาที ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชมและคิดตามไปด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงตัวละครในเรื่องว่าแต่ละตัวมีพฤติกรรมอย่างไร และเชื่อมโยงว่าถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นจริงกับตัวนักเรียน นักเรียนจะมีวิธีปฏิเสธอย่างไร ในการป้องกันตนเองให้พ้นจากการเสพยาเสพติด

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยและนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันสรุปหลักในการปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน และสรุปผลเกี่ยวกับการใช้สถานการณ์จำลองในการนำกิจกรรมว่า นักเรียนมีความสามารถเพียงใดก่อนที่จะนำไปใช้ป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

4.4 เกม หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเกิดการเรียนรู้ในการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา การไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด โดยการสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้นักเรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาเป็นการแพ้ชนะวิธีการนี้ช่วยให้นักเรียนวิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนออกเป็น 2 กลุ่ม พร้อมทั้งชี้แจงขั้นตอนในการร่วมกิจกรรม จากนั้นให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนลงมือปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ตามเวลาที่กำหนด

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยและนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันสรุปวิธีการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน และสรุปผลเกี่ยวกับการใช้เกมในการนำกิจกรรมกลุ่มว่านักเรียนมีความสามารถเพียงใดก่อนที่จะนำไปใช้ป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

4.5 กรณีตัวอย่าง หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการเตือน หรือช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด โดยการใช้กรณีหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงแล้วนำมาดัดแปลง และใช้เป็นตัวอย่างให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกัน สร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางเตือนหรือช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด วิธีการนี้ช่วยให้

นักเรียนได้รู้จักการเตือน หรือช่วยเหลือเพื่อนที่เสพสารเสพติด รวมทั้งการนำเอากรณีต่างๆ ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายและมีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการพูดคุยซักถามนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเตือน หรือช่วยเหลือเพื่อนที่เสพสารเสพติด จากนั้นแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ผู้ฝึกอบรมแจกกรณีตัวอย่างให้ทั้งสองกลุ่ม อธิบายให้นักเรียนอ่านและร่วมกันคิดพิจารณาเรื่องที่อ่านแล้วตอบคำถามท้ายเอกสาร หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงตัวสำคัญในเรื่องว่าเป็นอย่างไร เชื่อมโยงตัวนักเรียนเอง และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยและนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันสรุปถึงวิธีการเตือน หรือช่วยเหลือเพื่อนที่เสพสารเสพติด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน และสรุปผลเกี่ยวกับการใช้กรณีตัวอย่างในการนำกิจกรรมกลุ่มว่านักเรียนจะนำไปใช้ป้องกันการเสพสารเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้หรือไม่

5. กิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้เรียนรู้การป้องกันการเสพสารเสพติดด้วยตนเอง โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกภายในกลุ่ม มีการทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการรับรู้ เจตคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันการเสพสารเสพติด

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้เทคนิคดังนี้คือ การอภิปรายกลุ่ม สถานการณ์จำลอง เกม และกรณีตัวอย่าง โดยแต่ละเทคนิคมีขั้นตอนดังนี้

5.1 การอภิปรายกลุ่ม หมายถึง วิธีการที่นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงของนักเรียนเกิดการเรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งด้านความคิด และการปฏิบัติ โดยนักเรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน วิธีการนี้นักเรียนมีการประชุมพิจารณาถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยเสรี เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิก เป็นเรื่องของการแสวงหาข้อยุติ ทุกคนจะยอมรับผลสรุปหรือข้อยุติร่วมกัน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำเข้าสู่กิจกรรม โดยการพูดคุยซักถามนักเรียนกลุ่มเสียงถึงเรื่องโทษและพิษภัยของสารเสพติด จากนั้นผู้วิจัยแจกเอกสารและอ่านไปพร้อมๆกัน เมื่ออ่านจบให้นักเรียนกลุ่มเสียงแสดงความคิดเห็นในหัวข้อที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันคิดวิเคราะห์สิ่งที่ได้จากกิจกรรมโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและนักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันสรุปถึงโทษ และพิษภัยของสารเสพติด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการป้องกันการเสพสารเสพติด

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล นักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน และสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มและนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

5.2 สถานการณ์จำลอง หมายถึง วิธีการที่นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสียงเกิดการเรียนรู้ ในการปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติดจากการจัดสถานการณ์ต่างๆ ที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง แล้วให้นักเรียนกลุ่มเสียงแสดงบทบาทตามสถานการณ์นั้น วิธีการนี้ช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสียงได้มีโอกาสทดลองการกล่าวคำปฏิเสธเสพยาเสพติด โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนหาอาสาสมัคร เพื่อแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เตรียมไว้ และแจกเอกสารเรื่องที่จะแสดงให้นักเรียนกลุ่มเสียง หลังจากนั้นให้นักเรียนกลุ่มเสียงแสดงบทบาท 15 นาที ส่วนนักเรียนกลุ่มเสียงที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชมและคิดตามไปด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงตัวละครในเรื่องว่าแต่ละตัวมีพฤติกรรมอย่างไร และเชื่อมโยงว่าถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นจริงกับตัวนักเรียน นักเรียนกลุ่มเสียงจะปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติดอย่างไร และมีวิธีการอย่างไรในการป้องกันตนเองให้พ้นจากการเสพยาเสพติด

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและนักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันสรุปการปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับความสามารถในการป้องกันการเสพยาเสพติด

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล นักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน และสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากสถานการณ์จำลองและนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

5.3 เกม หมายถึง วิธีการที่นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทำให้นักเรียนกลุ่มเสียงเกิดการเรียนรู้เรื่องการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา การไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด โดยการสร้าง

สถานการณ์สมมติขึ้นให้นักเรียนกลุ่มเสียงลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาเป็นการแพ้ชนะ วิธีการนี้ช่วยให้นักเรียนวิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิด การตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเสพสารเสพติด

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งนักเรียนกลุ่มเสียงออกเป็น 2 กลุ่ม พร้อมทั้งชี้แจงขั้นตอนในการร่วมกิจกรรม จากนั้นให้นักเรียนกลุ่มเสียงลงมือปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ตามเวลาที่กำหนด

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันคิดวิเคราะห์สิ่งที่ได้จากกิจกรรมโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและนักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันสรุปถึงวิธีการในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการป้องกันการเสพสารเสพติด

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล นักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกัน และสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากเกมและนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

5.4. กรณีตัวอย่าง หมายถึง วิธีการที่นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้นักเรียนกลุ่มเสียงเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการเตือน หรือช่วยเหลือเพื่อนที่เสพสารเสพติด โดยการใช้กรณีตัวอย่างแล้วนำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ และอภิปรายกัน สร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางในการเตือนหรือช่วยเหลือเพื่อนที่เสพสารเสพติด โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำเข้าสู่กิจกรรม โดยการพูดคุยซักถามนักเรียนกลุ่มเสียงถึงเรื่องการเตือน หรือช่วยเหลือเพื่อนที่เสพสารเสพติด จากนั้นแบ่งนักเรียนกลุ่มเสียงเป็น 2 กลุ่ม ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างให้ทั้งสองกลุ่ม อธิบายให้นักเรียนอ่านและร่วมกันคิดพิจารณาเรื่องที่อ่านแล้วตอบคำถามท้ายเอกสาร หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงตัวสำคัญในเรื่องว่าเป็นอย่างไร และเชื่อมโยงตัวนักเรียนเอง และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและนักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันสรุปการเตือนหรือช่วยเหลือเพื่อนที่เสพสารเสพติด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการป้องกันการเสพสารเสพติด

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม โดยร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกันและสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากกรณีตัวอย่างและนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มสูงขึ้น หลังจากได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม จากผู้วิจัย
2. นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีการป้องกันการเสพยาเสพติดสูงขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด จากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
3. นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด มีการป้องกันการเสพยาเสพติดสูงกว่านักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1.1 ความหมายของกลุ่ม

1.1.2 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

1.1.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

1.1.4 ประเภทของกลุ่ม

1.1.5 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

1.1.6 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

1.1.7 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1.1.8 ลำดับชั้นของกิจกรรมกลุ่ม

1.1.9 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

1.1.10 ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1.1 แนวความคิดของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1.2 ความหมายของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1.3 คุณสมบัติของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1.4 การคัดเลือกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด

- 3.1.1 ความหมายของสารเสพติด
- 3.1.2 ประเภทของสารเสพติด
- 3.1.3 สาเหตุของการติดสารเสพติด
- 3.1.4 โทษและพิษภัยของสารเสพติด
- 3.1.5 การป้องกันการเสพยาเสพติด
- 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด
  - 3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
  - 3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1.1 ความหมายของกลุ่ม

✓ กัลลี (Gully. 1963 : 62) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่บุคคลมาอยู่ร่วมกัน แต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย มีผลของการทำงานจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม มีการสื่อสารทางวาจาหรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกวิธีใดวิธีหนึ่ง

✓ เคมปี (Kemp. 1956 : 24-29) กล่าวว่า กลุ่มประกอบไปด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน มีปฏิสัมพันธ์ และพึ่งพาอาศัยกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการยอมรับและเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และมีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

✓ ชอร์ (Shaw. 1981 :8) ได้ให้นิยาม กลุ่ม ว่าหมายถึง บุคคล 2 คนหรือมากกว่า ผู้ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กัน ในลักษณะที่ว่าแต่ละบุคคลมีอิทธิพลและถูกมีอิทธิพลต่อกันและกัน

ทองเวียน อมรัชกุล (2520 : 4) ได้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า กลุ่มคือ การที่เอกัตบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปรวมกันอยู่ ก็ถือเป็นกลุ่มได้ ถ้าสมาชิกรวมกันมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย

พนม ลิมอารีย์ (2532 : 11) สรุปความหมายของกลุ่ม จากผลการศึกษาค้นคว้าทางจิตวิทยาและมนุษยวิทยา ว่ากลุ่มหมายถึงบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทำงานร่วมกันด้วยจุดประสงค์อย่างเดียวกันและช่วยกันสร้างสรรค์บูรณาการแห่งบุคลิกภาพแต่ละบุคคล ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และมีการควบคุมตนเอง

จำเนียร ช่วงโชติ และคนอื่นๆ (2521 : 4-6) สรุปว่า กลุ่มจะต้องเกิดจากบุคคล อย่างน้อยที่สุด 2 คนมาประกอบกัน กลุ่มจะต้องปฏิสัมพันธ์กัน หมายความว่าทั้งกลุ่ม และบุคคลแยกกันไม่ได้ จะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีปฏิริยาโต้ตอบกันทั้งด้านความคิด กิริยาท่าทาง การกระทำหรือคำพูด มีความสนใจร่วมกัน เพื่อสมาชิกจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน มีแบบแผนต่อกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน จะต้องมีการกำหนดหน้าที่ แบ่งความรับผิดชอบ และระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นแนวทางให้สมาชิกปฏิบัติ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 263) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกันในสังคม โดยมีลักษณะสำคัญต่างๆ ร่วมกัน หรือมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. มีการรับรู้ร่วมกันในสังคม
2. มีแรงจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
3. มีเป้าหมายอย่างเดียวกันหรือมีเป้าหมายร่วมกัน
4. มีค่านิยม หรือปทัสถานของกลุ่มที่จะควบคุม และกำหนดพฤติกรรมของสมาชิก

ในกลุ่มให้เป็นระเบียบ

5. มีการเกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
6. มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
7. มีการสื่อสารทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทาง

พรณพิศ วาณิชการ (2535 : 24) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มีการกระทำร่วมกัน เพื่อบรรลุสู่เป้าหมายร่วมกัน และเป็นการอยู่ร่วมกันในลักษณะที่มุ่งสนองความต้องการบางประการของแต่ละบุคคล

✓ จากความหมายของกลุ่มข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกัน เพื่อร่วมทำกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน ให้ความสนใจในสิ่งเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือกับสมาชิกของกลุ่มในการทำกิจกรรม

1.1.2 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

โอห์ลเซน (Ohlsen. 1970 : 6-7) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม 2 ประการ ดังนี้

1. กิจกรรมกลุ่มที่ผู้นำเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ แก่สมาชิกหรือผู้นำการอภิปราย เพื่อที่สมาชิกได้บรรลุถึงความมุ่งหมายต่างๆ ของกลุ่ม โดยปกติผู้นำกลุ่มแบบนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ และสังคม และส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มนำข้อมูลเหล่านั้นมาอภิปรายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเอง เช่น การประชุมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่จัดในช่วงเริมเป็นต้น ในการทำกิจกรรมแบบนี้ครูจะเป็นผู้ดำเนินการวางแผนให้กับสมาชิก

2. กิจกรรมกลุ่มต่างๆ ที่สมาชิกเป็นผู้ดำเนินการ คือ ได้วางแผนร่วมกันจัดขึ้นเอง เช่น กลุ่มอภิปรายในเรื่องต่างๆ ที่นักเรียนสนใจ หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

แฮโรลด์ (Harrold. 1992 : 504) ได้กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม เป็นกระบวนการที่ทำให้ทุกคนมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

ทิตนา แซมมณี (2522 : 1) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า เป็นวิทยาการที่ว่าด้วยเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มคน และกระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพยายามศึกษาเพื่อให้ได้ซึ่งความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของคน

คมเพชร ฉัตรสุภากุล (2530 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่สมาชิกต้องการ และการเปลี่ยนแปลงโดยส่วนรวม ผู้นำจะสามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อเขาได้เรียนรู้วิธีการที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างสมาชิกแต่ละคน โดยวิธีการดังกล่าวแล้ว ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดพัฒนาการในตัวบุคคลทุกคนและกลุ่มที่จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

บุหงา วชิระศักดิ์มิ่งคล (2526 : 35) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กลุ่มใดๆ ที่ให้สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากมีโอกาสวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนได้วิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม โดยการช่วยเหลือและสนับสนุนจากผู้นำกลุ่มตลอดเวลาที่ร่วมกระทำกิจกรรมนั้นและมีผลทำให้บุคคลเกิดความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้าน

ศุภวดี บุญญวงค์ (2527 : 2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การร่วมกันวางแผนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกกลุ่ม หรือสมาชิกต่อกลุ่ม หรือกลุ่มต่อสมาชิก โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม และประสบความสำเร็จในการทำงานครั้งนั้นๆ ด้วย

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และนำเอาประสบการณ์ที่ได้จากกลุ่มไปพัฒนาตนเอง

1.1.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

เบนเนทท์ (Bennett, 1963 : 8-9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางการศึกษา อาชีพ สังคม และส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น
  - 1.1 การปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าใหม่ เพื่อให้เขาได้ประโยชน์จากทางโรงเรียนมากที่สุด
  - 1.2 การได้มีโอกาสศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นกลุ่มและช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์กลุ่มในชีวิตที่โรงเรียนของเขา อันจะช่วยให้พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มเป็นไปในแนวทางที่สังคมยอมรับ
  - 1.3 การศึกษากลุ่มในเรื่องปัญหาการเจริญเติบโต เพื่อรู้จักปรับตัวให้สมกับวัยอย่างมีเหตุผล
  - 1.4 การศึกษากลุ่ม เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อตนเอง พัฒนาความสนใจ ความสามารถ บุคลิกภาพ ลักษณะเด่นของตนเอง และการปรับตัวทางสังคม และส่วนตัว
  - 1.5 การศึกษากลุ่ม เพื่อหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่จะส่งเสริมการเรียนรู้
  - 1.6 การศึกษากลุ่ม ถึงเรื่องชีวิตการทำงาน และปัญหาของการปรับตัวต่ออาชีพ ความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ
  - 1.7 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้วิธีการที่จะสร้างโครงการ และวางแผนชีวิตในระยะยาวที่เหมาะสม
  - 1.8 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้วิธีการที่จะสร้างโครงการ และวางแผนการศึกษาในระยะยาวที่เหมาะสม
  - 1.9 ช่วยพัฒนามาตรฐาน ค่านิยมของบุคคล อันจะช่วยให้เขาสามารถเลือกประสบการณ์ในด้านต่างๆ ของชีวิต และพัฒนาปรัชญาของตนเองได้
2. กิจกรรมกลุ่มก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่สมาชิกของกลุ่มได้มีโอกาสระบายความเครียดทางอารมณ์ ทำให้สมาชิกเข้าใจ และได้ข้อคิดในการแก้ปัญหาต่างๆ มากขึ้น รวมทั้งได้มีโอกาสศึกษาปัญหาที่คล้ายคลึงกันในบรรยากาศที่โอนอ่อนผ่อนตาม และนำมาปรับปรุงบุคลิกภาพและวิถีทางชีวิตของตนเอง นอกจากนี้กลุ่มยังเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนวินิจฉัยปัญหาของตนเองและผู้อื่น
3. ช่วยให้บุคคลบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการแนะนำอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีประสิทธิผลมากขึ้น เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจภายหลังและลักษณะต่างๆ ไปของปัญหา

เทรอกซ์เลอร์ และ นอร์ธ (ทองเวียน อมรชกุล. 2520 : 5-6 ; อ้างอิงจาก Traxler and North.1957) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า

1. เพื่อให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัย หรือในโรงเรียน โดยการจัดโครงการ เช่น ปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ หรือนำไปจัดในรูปแบบของการแนะนำได้ตลอดทั้งปี

2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่ได้รับจากหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน

3. เพื่อเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เพราะทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับครูแนะแนวในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม

4. เพื่อการปรับตัว การบำบัดรักษา และความเจริญงอกงามของบุคคลในกลุ่ม นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มยังสามารถนำมาเป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ไขเรื่องส่วนตัวได้ เช่น การปรับปรุงบุคลิกภาพ การพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2530 : 137-145) กล่าวถึงความมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองอย่างถูกต้อง โดยปกติอาจจะคิดว่าตนเองมีความเข้าใจในตนเอง ไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นช่วยชี้แจงว่าตนเป็นคนอย่างไร ในทางจิตวิทยาแล้วมนุษย์ย่อมเข้าใจตนเอง แต่บางครั้งอาจจะไม่เข้าใจตนเองได้ดีเท่าที่ควร หรือบางครั้งก็เข้าใจตนเองผิดพลาดได้ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนก็มีการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลวิธีการป้องกันตัวที่แตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้กิจกรรมกลุ่มก็อาจช่วยมนุษย์ได้ โดยเป็นกระจกเงาสะท้อนให้เห็นภาคของตนเองทุกๆ ด้าน

2. เพื่อสร้างความเข้าใจบุคคลอื่น มนุษย์มีความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความเข้าใจในสมาชิกของกลุ่ม ความเข้าใจในบุคคลอื่นจะทำให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันของสมาชิกจะเปิดโอกาสให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ลักษณะต่างๆ ของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

3. เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิก ซึ่งนอกจากจะอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคนแล้ว สิ่งสำคัญและมีความหมายต่อความสำเร็จของกลุ่มคือ ความร่วมมือซึ่งถ้าขาดความร่วมมือที่ดีจะทำให้การทำงานของกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นในการทำกิจกรรมกลุ่มจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่สมาชิกกลุ่มให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จากจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าว พอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้บุคคลเรียนรู้ตัวเองและเรียนรู้บุคคลอื่น มีโอกาสที่จะปรับปรุงแก้ไข พัฒนา เปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ตลอดจนความคิดเห็นต่างๆ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้

1.1.4 ประเภทของกลุ่ม

นิก้า วิจิตรศิริ (2525 : 18-20) ได้แบ่งประเภทของกลุ่มไว้ดังนี้

1. กลุ่มฝึกอบรม (T.Group or Training Group) กลุ่มชนิดนี้มีจุดมุ่งหมายให้สมาชิกทุกคนตระหนักถึงความรู้สึกที่เป็นอยู่ การใช้ทักษะเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารซึ่งจะทำให้สมาชิกสามารถดำเนินการหาทางของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กลุ่มฝึกอบรมความไวในการรับรู้ (Sensitivity Training Group) กลุ่มชนิดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกทักษะในการเรียนรู้และรับรู้สิ่งต่างๆ เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น เช่น การรับรู้ความรู้สึกนึกคิดเหตุผลที่เป็นของตนเองและผู้อื่น โดยเชื่อว่า การพัฒนาทักษะการรับรู้นี้จะส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองและปรับปรุงตนเองรวมทั้งเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น

3. กลุ่มฝึกอบรมทักษะพื้นฐาน (BST-Group or Basic Skill Training Group) กลุ่มชนิดนี้บางครั้งเรียกว่า กลุ่มฝึกอบรมเพื่อนมนุษย์สัมพันธ์ เป็นการสร้างสมาชิกให้มีทักษะเบื้องต้นในด้านมนุษยสัมพันธ์

4. กลุ่มฝึกทดลอง (Laboratory Training Group) กลุ่มชนิดนี้เป็นโครงการสำหรับสมาชิกที่อยู่ประจำ จัดขึ้นเพื่อมุ่งจัดให้มีประสบการณ์ เพิ่มพูนความเข้าใจและพัฒนาทักษะของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม

5. กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) กลุ่มชนิดนี้เป็นกลุ่มที่เป็นความเจริญงอกงามส่วนบุคคล ช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักสภาพความเป็นจริงของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เกี่ยวข้องกับผู้อื่นอย่างเปิดเผย และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

6. กลุ่มทนทาน (Marathon Group) กลุ่มชนิดนี้มักจะมีการพบกันหลายช่วงเวลา ติดต่อกันไป โดยใช้เวลามากกว่า 12 ชั่วโมงในแต่ละครั้ง จากการปฏิสัมพันธ์กันหลายๆครั้งนี้จะทำให้สมาชิกในกลุ่มได้ค้นพบ และศึกษาความคิดของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วย

7. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) เป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ปกติให้มีการยอมรับปัญหาต่างๆ ของตนเอง และพยายามแก้ไขปัญหานั้นเสียก่อนที่จะกลาย

เป็นปัญหารุนแรง นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้มีปัญหา เรียนรู้ที่จะนำความคิดทั่วไปจากกลุ่มไปประยุกต์เข้าไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

8. กลุ่มจิตบำบัดรักษา (Group Psychotherapy) เป็นรูปแบบหนึ่งของการแก้ปัญหาของคนไข้ โดยการพบปะพูดคุยกันในกลุ่มเล็กระหว่างสมาชิกและผู้ให้การบำบัดติดต่อกันไปเป็นระยะเวลายาวนาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกกลุ่มเกิดกาหยั่งเห็นและเข้าใจสาเหตุของการเกิดปัญหาทางสังคม อารมณ์และจิตใจ รวมทั้งมีความสามารถที่จะลดหรือแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้

9. กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) เป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคนและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยรวม ประสบการณ์ของกลุ่มจะทำให้เกิดพัฒนาการในส่วนบุคคล ทุกคนและกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย นอกจากนี้การทำกิจกรรมกลุ่มยังจะต้องเกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องต้องการของบุคคลอื่น และทักษะในการแสดงออกถึงความเข้าใจในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านใดด้านหนึ่งแก่สมาชิกขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายว่าต้องการให้กลุ่มเรียนรู้ในด้านใดก็สามารถจัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

1.1.5 คุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุกกุล (2530 : 15-19) กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม Values in Group Activities) ว่านอกเหนือจากความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำแล้วกิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าด้านอื่นๆ อีกได้แก่

1. คุณค่าในด้านพัฒนาการ (Developmental Values) กิจกรรมกลุ่มสามารถสร้างพัฒนาการให้กับบุคคลในกลุ่มเป็นอย่างดี กิจกรรมแต่ละประเภทสนองความพึงพอใจของบุคคลแตกต่างกันไป คุณค่าด้านพัฒนาการที่เกิดขึ้นมีดังต่อไปนี้

1.1 การสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล เช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการความปลอดภัย ต้องการการยอมรับจากหมู่คณะ

1.2 การสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคมเมื่อบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เขาจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตนในสังคม และในขณะเดียวกันเขาจะเรียนรู้เรื่องการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ด้วย

1.3 การพัฒนาด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ และปกติวิสัยทางสังคม ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น มีการเคารพบุคคลอื่น จึงจะทำให้อยู่ร่วมกับกลุ่มได้ ถ้าหากไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วจะทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้กับสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้แล้วในขณะที่บุคคลมีความซาบซึ้งในกิจกรรมต่างๆ อาจจะพัฒนาความสนใจที่แน่นอน

เมื่อมีการปฏิบัติงาน ในกลุ่มบุคคลมักจะได้ทำงานบางอย่าง ซึ่งเท่ากับได้พัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคลให้ดีขึ้น นอกจากนี้แล้ว ยังช่วยให้บุคคลที่มาจากครอบครัวต่างกัน ได้เรียนรู้เรื่องของสังคม สามารถแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสม นั้นหมายความว่า มีความเข้าใจในเรื่องปกติวิสัยของสังคม (Social Norm) ดีขึ้น

1.4 คุณค่าด้านอาชีพ กิจกรรมกลุ่มบางประเภท ไม่ใช่จะให้ข้อเสนอแนะทางอาชีพเท่านั้น แต่จะให้ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพต่างๆ เช่น ดนตรี ศิลปะ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ความสำเร็จในการประกอบอาชีพบุคคลจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีต กล่าวคือ การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประสบการณ์และอาชีพ ถ้าหากความสัมพันธ์นั้นเป็นไปได้อย่างดี ย่อมจะแสดงให้เห็นว่ามีโอกาสจะประกอบอาชีพได้ดี ดังนั้นจึงทำให้เห็นว่าประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน มีคุณค่าต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน

1.5 ความเจริญงอกงามด้านความรู้ และทักษะ ในขณะที่นักเรียนได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มนั้น อาจจะได้รับความรู้และทักษะบางประการ ตัวอย่าง เช่น การพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่ม กฎระเบียบในการทำงานเป็นหมู่คณะ การประสานงาน เป็นต้น กลุ่มความสนใจที่นักเรียนเป็นสมาชิก อาจจะเป็นด้านการละคร การเขียน การกีฬา การถ่ายรูปก็ย่อมจะช่วยให้ นักเรียนมีทักษะเฉพาะอย่างดีขึ้น สรุปแล้วอาจจะกล่าวได้ว่า นักเรียนที่เข้ากลุ่มย่อย จะได้รับโอกาสดีมีประโยชน์

2. คุณค่าด้านการวิจัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่ม เมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่ม จะทำให้มีโอกาสที่จะสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ทำให้ได้รับความเข้าใจอย่างดีในตัวสมาชิก

3. คุณค่าในด้านการบำบัด (Therapeutic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลนั้น จะมีค่าต่อการบำบัดได้เป็นอย่างดี ในโรงพยาบาล คลินิก จะนำวิธีการกลุ่มไปใช้ในการรักษาคนไข้ โดยทำการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม (Group Psychotherapy) สำหรับโรงเรียน ผู้เรียนมีปัญหาล้ายคลึงกันอาจได้รับความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) แต่สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาเพียงเล็กน้อย จะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหาทางอารมณ์ การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียน และชุมชน (Value to the School and Community) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะมีโอกาสในการพัฒนาตนเองให้ด้านต่างๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้

ศุภวดี บุญญวงส์ (2527 : 3-4) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. คุณค่าด้านการพัฒนา

1.1 กิจกรรมกลุ่ม สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของสมาชิกได้ ซึ่งความต้องการเหล่านี้ได้แก่ ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับยกย่องเคารพในศักดิ์ศรีและคุณค่าของตนเอง ต้องการความอบอุ่น มั่นคงและปลอดภัย ถ้าหากกิจกรรมกลุ่มมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลให้สมาชิกมีความรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ เคารพในคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่มอย่างเต็มที่

1.2 พัฒนาทางด้านสังคมและอารมณ์ของสมาชิก ช่วยให้เกิดความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจ ยอมรับผู้อื่น เรียนรู้กระบวนการให้และการยอมรับ ซึ่งเป็นพื้นฐานของความเข้าใจ เบื้องต้นของการอยู่ร่วมกันในสังคม รู้จักวิธีควบคุมอารมณ์ของตน มีความอดทน มองโลกในแง่ดี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้

1.3 พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม ทศนคติ และปทัสถานของสังคม จากการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม สมาชิกได้เรียนรู้เกี่ยวกับการคาดหวังของกลุ่มที่มีต่อตน ทั้งพฤติกรรมและทศนคติ เพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีและเหมาะสมที่สุดเกี่ยวกับการตั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ ของกลุ่ม ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกร่วมพิจารณาแสดงความคิดเห็นด้วย

1.4 พัฒนาเกี่ยวกับอาชีพ การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ทราบข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพ มีการเตรียมวางแผนเกี่ยวกับอาชีพของตนในอนาคต ได้เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความสามารถ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพที่แตกต่างกันของบุคคล

1.5 พัฒนาความสามารถและทักษะต่างๆ ซึ่งสมาชิกได้ใช้ และฝึกความสามารถตลอดจนทักษะต่างๆอย่างเต็มที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่นการพูดในที่สาธารณะ การอภิปรายกลุ่มและการวางแผน

2. คุณค่าด้านการวิจัย ผู้นำกิจกรรม สามารถสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิก ขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม ทำให้สมาชิกเข้าใจได้ลึกซึ้ง ทราบถึงพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อจะได้หาวิธีการปรับปรุงแก้ไขและให้ความช่วยเหลือต่อไป สำหรับสมาชิกเอง ก็ได้มีโอกาสศึกษาตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ทราบขอบเขตความสามารถของตนเพื่อจะได้เข้าใจและยอมรับตนเองอย่างใกล้ชิดเพียงความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

3. คุณค่าด้านการบำบัด การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีบำบัดอย่างหนึ่งเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่มีปัญหากรณีพิเศษ และต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด การได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่นเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งช่วยให้เขาเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นเพิ่มขึ้น และปรับปรุงลักษณะนิสัยของตน

4. คุณค่าต่อสถานศึกษาและชุมชน เมื่อนักเรียนพัฒนาด้านต่างๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ย่อมส่งผลให้การทำงานกลุ่มในสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วัตถุประสงค์ต่างๆ ได้
 มากนักเรียนก็จะเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสถานศึกษาและนั่นคือย่อมเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนด้วย
 จากคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า นอกเหนือจากความสำเร็จ
 ของกิจกรรมที่ทำแล้ว กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าด้านการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในด้านอาชีพ
 และความเจริญของงาม ด้านความรู้ และทักษะ คุณค่าด้านการวินิจฉัย คุณค่าด้านการบำบัด และ
 คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน

1.1.6 ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ฮอตตาเวย์ (Ottaway, 1966 : 7) กล่าวว่า กลุ่มควรมีขนาดเล็กเพราะจะช่วยให้
 สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างเป็นอิสระโดยทั่วถึงกัน โดยสมาชิกไม่ต้องใช้เสียงดังมากนัก ทุกคนใน
 กลุ่มก็จะได้ยินอย่างทั่วถึง ดังนั้นกลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุด 12 คน หรือถ้ามากกว่านั้นก็ไม่ควร
 เกิน 15 คน เพราะมีฉะนั้นแล้วจะทำให้แบบพฤติกรรมผิดไปจากเดิม ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมที่สุด
 ควรมีจำนวนสมาชิก 9-10 คน จึงจะทำให้การทำงานบังเกิดผลดีที่สุด

ชอร์ (Shaw, 1981 : 4) กล่าวถึงขนาดของกลุ่มว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน
 เป็นอย่างมาก แต่ถ้ามีจำนวนสมาชิก 30 คน ก็อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ จำนวนสมาชิกไม่ได้เป็น
 ปัญหาสำคัญ แต่องค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิก และความร่วมมือในการทำงาน
 ของสมาชิกจะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

จำเนียร ช่วงโชติ (2521 : 5) กล่าวว่า ในวงการศึกษขนาดของกลุ่มที่ใช้ศึกษามักจะ
 เป็นกลุ่มมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะจะทำให้สมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และ
 ในด้านการเรียนรู้ก็จะมีการเรียนรู้ที่ได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

คมเพชร ฉัตรศุกกุล (2530 : 26) ได้กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มอาจจะจะเป็นปัจจัยสำคัญ
 ประการหนึ่งในการพิจารณาธรรมชาติของปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม กลุ่มที่มีขนาดแตกต่างกันจะทำให้
 กระบวนการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย ในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินความจำเป็นสมาชิกจะต้อง
 ทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะได้รับผิดชอบทั้งหมด ในขณะที่คนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มีงาน
 ทำ ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 15 คน จะใหญ่เท่าใดย่อมขึ้นอยู่กับ
 ความจำเป็นของสถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่มแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม และระดับ
 วุฒิภาวะของบุคคลในกลุ่ม

จากขนาดของกลุ่มดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมในการทำ
 กิจกรรม ควรเป็นกลุ่มที่มีขนาดตั้งแต่ 9-10 คน และมากที่สุดไม่ควรเกิน 15 คน เพราะถ้าหากสมาชิก
 กลุ่มมีมากเกินไปกว่านี้ จะมีผลเสียต่อความสัมพันธ์และความร่วมมือในการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม

1.1.7 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1973 : 105) กล่าวว่า การให้ทำกิจกรรมกลุ่ม ควรจัด สัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีน้อยอาจจะจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กประถมศึกษา ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง เพราะเด็กอาจจะเกิดความเบื่อหน่ายได้

ทรอทเซอร์ (ชูชัย สมิทธิโกร. 2528 : 18-19 ; อ้างอิงจาก Trozer. 1977) ได้ให้ความเห็นว่า ในการกำหนดระยะเวลา และความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนั้น หากจัดทำกับสถานศึกษา จำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียนของสถานศึกษานั้นด้วย เช่น ในโรงเรียนส่วนมาก จะจัดเวลาเป็นคาบๆ ละ 50 นาที เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดได้ว่าควรใช้เวลาในการเข้ากลุ่ม นานเท่าใด สำหรับจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง

จากการศึกษาเวลา และจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้งๆ ละ 50 นาที แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่ามีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มากน้อยเพียงใด

1.1.8 ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม

วีณา โรตมะวิชญ์ (2530 : 252-253) กล่าวถึงลำดับขั้นของการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ไว้ดังนี้

1. ขั้นลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ขั้นค้นพบ เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยมีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้วเขา จะเกิดความรู้สึกและเกิดความเข้าใจตนเองอันจะนำไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ขั้นวิเคราะห์ เป็นขั้นที่สำคัญที่สุด เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ได้กระทำลงไป โดยครูจะตั้งคำถามว่า อะไร ทำไม และอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมสิ่งต่างๆ ทั้งทางด้านความรู้ และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ให้รวมเป็นจุดเดียว
4. ขั้นนำไปใช้ หรือประยุกต์ใช้กับตนเองและผู้อื่น เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไป อีกขั้นหนึ่ง คือ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับตนเองและผู้อื่นได้

คมเพชร ฉัตรสุภกุล (2530 :23) กล่าวถึง ระยะเวลาของกิจกรรมว่า เมื่อสมาชิกเริ่มเข้ากลุ่ม อาจจะพบว่าพฤติกรรมที่แสดงออกในกลุ่มนั้นมีความแตกต่างจากที่ได้เข้ากลุ่มเป็นเวลานานแล้ว ทั้งนี้เพราะว่า การที่จำทำให้กลุ่มเป็นกลุ่มที่สมบูรณ์นั้นจะต้องอาศัยเวลาในการพัฒนากลุ่ม ดังนั้นมักจะพบว่ากลุ่มจะต้องผ่านระยะต่างๆ 4 ระยะ คือ

1. ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขัน และมีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง (Individually Centered, Competitive Phase) เมื่อบุคคลได้มีโอกาสเข้าอยู่ร่วมกันโดยธรรมชาติแล้วบุคคลจะต้องเห็นว่าตนเองมีความสำคัญ ยิ่งไม่รู้จักกันแล้วการที่ยอมรับง่าย ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ลำบากทั้งๆ ที่อยากให้คนอื่นยอมรับตนเอง นอกจากนี้แล้วบุคคลแต่ละคนมักจะเริ่มมีการแข่งขันกับผู้ที่มีความต้องการเหมือนตนเองบุคคลเหล่านี้ต้องการคนที่เก่งกว่าตนเองเท่านั้นมาเป็นผู้นำและรับผิดชอบต่อเขา

2. ระยะของความขัดแย้งและคับข้องใจ (Frustration and Conflict Phase) เมื่อสมาชิกเกิดการแข่งขัน และยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจะมีผู้นำเอากลุ่มประเภทฝึกความไวในการรับรู้ (Sensitivity Group หรือ T- Group) มาใช้ช่วยกลุ่มให้พัฒนาขึ้น โดยหวังว่าอาจจะทำให้บุคคลเข้าใจตนเองและผู้อื่น ถ้าหากผู้นำดังกล่าวไม่สามารถจะนำกลุ่มได้สำเร็จ สมาชิกจะรู้สึกเป็นปฏิปักษ์กับผู้นำและมองไปในแง่ของบุคคลที่ไม่มีความสามารถ ตำหนิในด้านความล้มเหลวแทนที่จะช่วยกันพัฒนาสัมพันธภาพที่ดี อันจะทำให้ได้รับความสำเร็จในจุดมุ่งหมายของกลุ่มในระยะนี้สมาชิกจะรู้สึกขัดแย้งกันและมีความคับข้องใจมาก

3. ระยะกลุ่มมีความสำคัญ (Group-Harmony Phase) ในระยะนี้ความคิดที่สอดคล้องกันจะพัฒนาขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีความพอใจและความสบายใจมากด้วย สมาชิกได้รับการสนับสนุน คอยหลีกเลี่ยงการมีความขัดแย้งและไม่ค่อยมีผลงานจะป้องกันการกระตุ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปฏิกิริยาด้านนิเสธและนอกจากนี้จะมีการเก็บกตความต้องการของตนเองเพื่อให้กลุ่มได้รับความพึงพอใจ

4. ระยะที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง (Group-Centered Productive Phase) สมาชิกยังคงแสดงความคิดเห็นถึงความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น แต่ไม่อยู่ในระดับที่จะเพิกเฉยต่อความขัดแย้ง ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับความสำเร็จในเรื่องความสามัคคี สมาชิกจะเผชิญกับความขัดแย้งและเรียนรู้ในการที่จะแก้ไข แต่ละคนจะยอมรับความผิดชอบ ร่วมมือ อดทนต่อบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่านิยม หรือพฤติกรรมก็ตาม ในที่สุดสมาชิกจะกลายเป็นผู้ที่ยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

ศุภวดี บุญญวงค์ (2527 : 133-134) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม ระยะนี้นักเรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม หรือค้นคว้าแสวงหาสิ่งที่ต้องการรู้นั้นด้วยตนเอง ผลจากการเรียนรู้จะเกิดกับผู้เรียนโดยตรง ผู้ที่มีส่วนร่วมมากก็จะได้รับผลการเรียนรู้นั้นๆ มากขึ้นด้วย ในการทำกิจกรรมจะเป็นการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ทางด้านร่างกาย คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ หรือกระทำกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการ ค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา ในการ สื่อความหมายกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 ทางด้านจิตใจ คือ การที่นักเรียนเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือ ปฏิบัตินั้นอย่างแท้จริง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะนำไปสู่การรับรู้แนวคิดและการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาเป็น อย่างดี และช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้นานอีกด้วย

1.2 ทางด้านปัญญาหรือสมอง คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเห็นจริง มีการ ค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และสร้างแนวคิดจากสิ่งที่ได้รู้นั้น จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้ เรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแนวความคิดและเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการ ทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์ และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ชั้นวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ทันทีหลังจากที่ลงมือกระทำกิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่าง สมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดีขึ้น

3. ชั้นสรุปและประยุกต์หลักการ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบ แนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเองซึ่งผู้เรียน สามารถนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ในอนาคต หรือประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเองได้ การประยุกต์นั้นจะ ทำได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ หรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้นรวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ และเพื่อใช้ในการปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนช่วยในการคิดค้น และประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ขึ้น

4. ชั้นประเมินผล โดยให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่ม จากการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม

จากลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มนั้น ประกอบด้วย ขั้นการมีส่วนร่วม ขั้นวิเคราะห์ ขั้นสรุปนำไปประยุกต์ใช้ และขั้นประเมินผล

1.1.9 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ทศนา เขมมณี (2522 : 201-202) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมกลุ่มให้สอดคล้อง กับทฤษฎีว่ามีอยู่หลายวิธี ดังนี้

1. เกมส์ (Games) เป็นวิธีการวิธีหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูผู้สอน สร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่ กำหนดไว้ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ กันที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการสอน วิธีการนี้ยังมีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนด บทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์สมมติขึ้นมานั้นแล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตาม ธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้ จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งและยัง ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ และอภิปรายกัน เพื่อสร้าง ความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลที่ ตนได้รับมาอย่างถี่ถ้วนและการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็น จริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริง หรือสร้าง สถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและมีปฏิริยา ได้ต่อกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียน อาจจะไม่สามารถกล้าแสดงออก เพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทที่ เรียนหรือกำหนดไว้ โดยผู้เรียนจะต้องพยายามแสดงให้สมตามที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพ และความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอันจะทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาท นั้นๆ วิธีการนี้จะเป็วิธีการที่ช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจในความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนี้การที่ ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกันและ ได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) วิธีการใช้กลุ่มย่อยในการสอนนี้ เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้ว อาจเป็นเพราะเล็งเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน กลุ่มย่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

จากกิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่าเทคนิคที่ใช้ได้แก่ เกม บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง กิจกรรมกลุ่ม ละคร และกลุ่มย่อย ในการศึกษารั้ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม และเกม มาใช้ในการป้องกันสารเสพติด

1.1.10 ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

โรเจอร์ (Rogers, 1970 : 121-122) กล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยของกิบ (Gibb) ที่พบว่า วิธีการกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยามาก กล่าวคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก มีความจริงใจ และเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่างๆ ของตนเอง มีการแสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึกของตน มีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การเข้าใจในตนเอง (Self-Actualization) การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่าบุคคลจะยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง และมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น ในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจลดน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจลดน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคลอื่น มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

พัชนี วรกวิน. (2522 : 149-150) ได้กล่าวถึงผลการจัดกลุ่มหรือกิจกรรมกลุ่มไว้หลายด้าน คือ ผลในด้านทัศนคติต่อตนเอง การได้เข้าร่วมกลุ่มนั้นเป็นการแสดงถึงการยอมรับจากกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ความอบอุ่นใจ และรู้สึกว่าตนเองมีค่า ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และในการเข้าร่วมกลุ่มนั้นจะต้องมีสัมพันธภาพซึ่งกันและกัน มีการกระทำร่วมกันซึ่งเป็นโอกาสให้ได้ทำความเข้าใจตนเอง และสมาชิกอื่นในกลุ่มพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตน ทำให้มีมโนภาพแห่งตนดีขึ้น และยังมีผลต่อทัศนคติต่อผู้อื่นยอมรับฟังเหตุผล ความคิดเห็น เคารพในสิทธิหน้าที่ของกันและกัน ซึ่งจะมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม หากได้รับการยอมรับจากสมาชิก รู้สึกว่าสมาชิกในกลุ่มหวังดีต่อตน สมาชิกแต่ละคนมีทัศนคติที่ดีต่อกันก็จะเกิดความสามัคคีขึ้น และเมื่อลงมือทำงานก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

นอกจากสมาชิกของกลุ่มจะได้รับประโยชน์โดยตรงดังกล่าวแล้ว ผลพลอยได้อื่นๆ อันเกิดจากการเข้าร่วมกลุ่ม (พนม ลัมอารีย์. ม.ป.ป. : 56-57) มีดังนี้

1. กลุ่มจัดเป็นสนามสำหรับทดสอบความสามารถของสมาชิก เช่น เด็กวัยรุ่นต้องการคบเพื่อนต่างเพศ แต่มีความรู้สึกเคอะเขิน แต่ถ้าเด็กเหล่านั้นได้เข้ากลุ่ม มีการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ปฏิริยาดังกล่าวก็จะค่อยๆ หายและเป็นปกติได้ หรือในกรณีที่คนเก่ง แต่ไม่มีโอกาสจะพูดที่ไหน ก็อาจช่วยกลุ่มเป็นที่ทดลองหรือแสดงความสามารถให้คนอื่นเห็น
2. กลุ่มเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ความคิดเห็น ช่วยปรับปรุงเจตคติและนิสัยใจคอของสมาชิก และให้สมาชิกได้เป็นกำลังใจให้แก่กันและกัน
3. กลุ่มช่วยเสริมสร้างความมีวินัยให้แก่ตนเอง เมื่อสมาชิกเข้ากลุ่มจะต้องมีการปฏิบัติกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีความอดทนด้วย
3. กลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้ความรัก และกลุ่มยังเป็นเครื่องบำรุงขวัญของสมาชิกด้วยการทำให้เด็กมีความรู้สึกว่า เขาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป็นที่รักและได้รับการยกย่องจากกลุ่ม จะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย และเชื่อมั่นในตนเองขึ้น

จากประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม สรุปได้ว่า กลุ่มสามารถช่วยพัฒนาเสริมสร้างทักษะ เจตคติ และพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

โรเซ็น (สุริย์ จันทรโมลี. 2526 : 42-43 ; อ้างอิงจาก Rosen. n.d.) ได้จัดให้มีโปรแกรมการงดสูบบุหรี่ โดยการใช้พลังกลุ่มควบคุมการสูบบุหรี่ให้กับเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง จำนวน 27 คน มีการให้รางวัลเป็นเครื่องล่อใช้พลังกลุ่มในการอภิปรายช่วยเหลือให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และได้ทำติดต่อกันมา 1 ปี มีการวัดผลโดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ถึงผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม พบว่าได้รับผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับกันว่าใช้ได้ผลดี

ควิแนน และ ฟูลด์ส (ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. 2535 : 46-49 ; อ้างอิงจาก Quiana and Foulds. 1970 : 145-149) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ต่อการรับรู้ความเข้าใจตนเองของผู้เข้ารับการฝึก โดยการฝึกแบบกลุ่มทันทาน ซึ่งให้ทุกคนแสดงกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงบทบาทการสื่อสารด้วยคำพูดและการอภิปรายตนเอง ใช้เวลา 30 ชั่วโมงติดต่อกัน ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่ได้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองในทางที่ดีขึ้น ในด้านคุณค่าตนเองตามความเป็นจริง ด้านความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพ การควบคุมความรู้สึกของตนเอง

เทรปปา และไฟร์ค (Treppa and Frike. 1972 : 466-467) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของกลุ่มมาราธอนที่มีต่อความเข้าใจในตนเอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความเข้าใจตนเองดีขึ้น มีความสามารถในการควบคุมตนเองมากขึ้น เห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ยอมรับตนเอง เข้าใจในความเป็นมนุษย์ มีความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และมีความคิดเกี่ยวกับตนเองในอุดมคติ

เดอริชมิทท์ (Durschmidt. 1977 : 3953A) ทำการศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจในตนเอง ของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง จำนวน 38 คน โดยการให้เข้าร่วมกลุ่ม การสัมมนาที่เปิดโอกาสให้แต่ละคนแสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุม จำนวน 63 คน ยังคงให้เรียนตามปกติ ผลปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแล้ว กลุ่มทดลองมีการยอมรับตนเองดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการเข้าใจในตนเองของทั้งสองกลุ่มนั้นไม่แตกต่างกัน

เบริกเฮาเซอร์ (Birkhause. 1985 : 103) ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักเรียนเกรด 3,4 และ 5 จำนวน 77 คน ซึ่งมีส่วนร่วมอยู่ในชั้นเรียนตามปกติและนักเรียน 75 คน ซึ่งอยู่ในชั้นเรียนไม่เกิน 6 สัปดาห์ พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม มีอัตมโนทัศน์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 49) ได้ทำการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองแคสรีกิจพิทยา จังหวัดสระบุรี โดยแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 16 คน ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้นหลังจากฝึกกิจกรรมกลุ่ม

เยาวภา กันทรวิชากุล (2530 : 39) ได้ทำการทดลองโดยใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนป่าโมกษวิทยามณี จังหวัดอ่างทอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 7 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สาส์ จวบศรี (2531 : 48) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "นิเวศวิราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยต่ำ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม มีความ

เป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สาริณี พงษ์เจริญไทย (2534 : 102) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุวิทย์ ดวงเวียง (2538 : 54) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับครอบครัวของผู้ติดยาเสพติดในสถานพักฟื้นประเวศ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ติดยาเสพติดที่เลิกยาแล้ว อยู่ในระยะพักฟื้น จำนวน 24 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยการให้ข้อสนเทศ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมีการปรับตัวกับครอบครัวดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชูวิทย์ รัตนพลแสนย์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ที่มีต่ออัตรามโนทัศน์ของพลทหารที่ติดยาเสพติด โรงพยาบาลทหารเรือ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นพลทหารที่ติดยาเสพติดซึ่งเข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด ในแผนกบำบัดยาเสพติด พบว่า พลทหารที่ติดยาเสพติด หลังได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีอัตรามโนทัศน์สูงขึ้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อำนาจ กังเทเวศน์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพาณิชยการอินทราชัย กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยการให้ข้อสนเทศ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีการพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์แตกต่างจากนักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิสรา คำมณี (2544 : 48) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม พบว่า นักเรียนมีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการจูงใจตนเองสูงขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.1.1 แนวความคิดของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

เบ็ดเวิร์ค และอัลเบิร์ต (รุ่งกานต์ ศรีลัมพ์. 2530 : 28 ; อ้างอิงจาก Bedworth and Albert. 1978) ได้ศึกษาพบว่า การใช้เพื่อนสอนเพื่อน หรือนักเรียนสอนกันเองเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปลายปี ค.ศ.1960 ในการแก้ปัญหาสารเสพติด วิธีการใช้เพื่อนสอนมีทั้งการประชุมกลุ่มของนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาตนเอง และให้นักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้วทำการช่วยเปลือแนะนำหรือช่วยเพื่อนมาสอนกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา สำหรับผลของการใช้เพื่อนสอนเพื่อนที่ผ่านมานั้นพบว่า มีทั้งประสบผลสำเร็จและล้มเหลว อย่างไรก็ตามการใช้เพื่อนสอนเพื่อนที่ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้ทำหน้าที่สอนจะต้องได้รับการฝึกหัดอบรมมาก่อน และพบว่าข้อได้เปรียบของการใช้วิธีเพื่อนสอนเพื่อน คือ การมีสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อนๆ จึงเห็นว่าการใช้เพื่อนสอนเพื่อนเป็นการจัดสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถจะสร้างเสริมบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กันและกันได้อย่างเสรีในระหว่างนักเรียนนั่นเอง

การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน ในช่วงวัยรุ่น "เพื่อน" นับเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด เจตคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นด้วยกัน การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดได้ตระหนักถึงความสำคัญ และเห็นคุณค่าของกลุ่มเพื่อน จึงมีการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน เพื่อประโยชน์ในการป้องกันสารเสพติด โดยมีรากฐานและความเชื่อมั่นในความสำคัญของกลุ่มเพื่อนว่า มีอิทธิพลสามารถโน้มน้าวชักจูงเพื่อนในกลุ่มด้วยการแนะนำให้ความช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มที่มีปัญหาให้ได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสม ก็สามารถที่จะป้องกันนักเรียนที่มีปัญหา มิให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนั้นกลุ่มเพื่อนยังสามารถให้ความช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรมกลุ่มเพื่อนดำเนินการโดยการฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพเป็นผู้นำ ให้ไปเป็นแกนนำของกลุ่มเพื่อน และมอบหมายบทบาทให้ปฏิบัติ (พริ้มเพรา ผลเจริญสุข. 2545 : 101)

สุรพล ปธานวนิชได้ (2526 : 35) ได้กล่าวถึงการฝึกอบรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนไว้ว่า การป้องกันปัญหาสารเสพติดในทางปฏิบัติ การป้องกันในวงแคบเช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ว่างงานในเขตสลัม นั้นมีกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้คือ การฝึกอบรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน การป้องกันปัญหาสารเสพติดเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง นอกจากนั้นในชุมชนบางแห่งก็จำเป็นต้องใช้วิธีการสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ดังนั้นการฝึกอบรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อขยายให้การปฏิบัติงานป้องกันมีขอบเขตกว้างขวาง และใกล้เคียงกับสภาพท้องถิ่น

2.1.2 ความหมายของผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน

ทินดอลล์ และเกรย์ (สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. 2532 : 15 ; อ้างอิงจาก Tindall and Gray. 1985) กล่าวว่าผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน คือ ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมให้ทำหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้สมาชิกในกลุ่มมีการพูดคุย อภิปราย ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือกลุ่ม และช่วยส่งเสริมให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อนต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะพื้นฐานในการให้การปรึกษาพอสมควร ควรได้เรียนรู้ทักษะการสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพ เข้าใจความรู้สึกและปัญหาความต้องการของบุคคล เพื่อจะเสริมสร้างกำลังใจแก่เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเกิดการพัฒนาตนเอง และศักยภาพที่มีอยู่ในการช่วยตนเอง

จากความหมายของเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม สรุปได้ว่า ผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อน คือ ผู้ที่ผ่านการได้รับการฝึกอบรมพื้นฐานเพื่อเป็นผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม ทำหน้าที่ให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้ภายในกลุ่ม การปฏิสัมพันธ์กัน การแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกร่วมกัน

2.1.3 คุณสมบัติของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

คุณสมบัติของผู้นำกลุ่มควรมีคุณสมบัติดังนี้ (ระวีวรรณ คำสม. 2542 : 36 ; อ้างอิงจาก Trotzer. 1977 : 73-76)

1. รู้จักตนเอง (Self-Awareness) หมายถึง รู้ถึงจุดเด่น จุดด้อย ความขัดแย้งในใจ แรงจูงใจ และความต้องการของตน มีความตั้งใจและเป้าหมายของตนเองตลอดทั้งเห็นถึงคุณค่าของการรู้จักตนเอง
2. มีใจกว้างและมีการยืดหยุ่น (Openness and Flexibility) สามารถที่จะรับแนวคิดหรือทัศนคติต่างๆ ของผู้อื่นโดยไม่เอากฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของตนไปตัดสินความคิดนั้นๆ ซึ่งนำไปสู่การเปิดเผยตนเองของสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ลักษณะของความยืดหยุ่นนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการที่ผู้นำกลุ่มสามารถจัดการได้กับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ยึดติดกับแบบแผนที่ตายตัว
3. มองโลกในแง่ดี (Think Positively) มีทัศนคติต่อชีวิตและโลกในแง่ดี มองเห็นคุณค่าในตัวสมาชิกและตนเอง ช่วยให้เกิดการพัฒนาในสัมพันธภาพของการปรึกษา
4. มีท่าทีที่มีความอบอุ่นและมีความใส่ใจ (Warm and Caring) หมายถึง ท่าทีที่แสดงถึงความเข้าใจ ยอมรับสมาชิก ท่าทีดังกล่าวอาจแสดงออกได้หลายทาง อาจจะโดยสีหน้า ท่าทาง หรือคำพูดก็ได้ เช่น ท่าทีว่าจริง กระตือรือร้น เอาใจจดจ่อ ยิ้มแย้ม สงบเยือก หรือเอาจริงเอาจังเพื่อบอกรับทราบว่ากำลังให้ความสนใจอย่างเต็มที่
5. มีจิตใจมั่นคงและกลมกลืน (Mature and Integrity) รู้สึกมั่นคงพอใจในการที่จะดำเนินชีวิตของตนได้อย่างเหมาะสม และสามารถที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างเป็นสุข
6. มีความอดทน (Tolerance) โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่กลุ่มอยู่ในความเงียบ

7. มีความเที่ยงตรง (Objectivity) รับรู้ปัญหาของคนอื่น เสมือนเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่ในขณะที่เดียวกันต้องไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเองและสามารถประเมินเหตุการณ์นั้นๆ ได้อย่างมีเหตุผลปราศจากอคติใดๆ

2.1.4 การคัดเลือกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม ไม่ควรบังคับให้สมาชิกเข้ากลุ่ม แต่ควรใช้วิธีการสัมภาษณ์สมาชิก เพื่อประเมินความพร้อมในการเข้าร่วมกลุ่มของผู้สมัคร และเป็นโอกาสที่จะได้อธิบายให้ทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มควรมีอายุใกล้เคียงกันหรืออยู่ในวัยเดียวกัน (สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. 2532 : 23 ; อ้างอิงจาก Ohlsen. 1977)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

คูเกอร์ และเชอร์เซีย (Cooke and Chercia. 1976 : 464-467) ได้ศึกษาผลของการฝึกอบรมทักษะการเป็นผู้นำเพื่อน และการไม่ได้ฝึกทักษะการเป็นผู้นำเพื่อนเพื่อพัฒนาการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ครูเป็นผู้คัดเลือกเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำเพื่อน จำนวน 60 คน ชาย 28 คน และหญิง 32 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง คือผู้นำกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการสื่อสารจำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุม คือ ผู้นำกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการสื่อสารจำนวน 20 คน ผู้นำกลุ่มทั้งหมด 60 คน ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มให้กับนักเรียนคนอื่นๆ จำนวน 625 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ละ 8-12 คน แต่ละกลุ่มมีผู้นำ 1 คน เครื่องมือที่ใช้วัดคือ Index of Communication (CI) และมาตรวัดการตอบสนองของคาร์คัพพี ซึ่งวัดจากการฟังแถบบันทึกเสียงที่ผู้นำกลุ่มได้บันทึกระหว่างการให้การช่วยเหลือสมาชิกกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการวัดทักษะการสื่อสารและมาตรวัดการตอบสนองจากแถบบันทึกเสียงระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ผู้นำกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร มีความสามารถในการเอื้ออำนวยกลุ่มสูงกว่าผู้นำกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร

เบอร์ลิน (ชวณพิศ วงศ์คช. 2538 : 40 ; อ้างอิงจาก Berlin. 1979) ได้ศึกษาเรื่องการทำให้นักเรียนสอนนักเรียน และความเป็นไปได้ของการนำเอารูปแบบการสอนที่ให้นักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าเป็นผู้นำกลุ่มสนทนาหรือเป็นผู้ร่วมสัมมนา มาใช้ในสภาพการเรียนการสอนตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่มีนักเรียนเป็นผู้นำกลุ่มสัมมนา กับกลุ่มที่มีครูเป็นผู้ดำเนินการ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มสัมมนาที่เป็นนักเรียนปีที่ 1 ล้วนๆ กับนักเรียนที่มีนักเรียนปีที่ 4 ร่วมสัมมนา พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ทรงสถิตย์ กิตติคุณวัจนะ (2522 : 63) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนของการให้นักเรียนสอนกันเอง โดยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนจากเพื่อนนักเรียน กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนจากเพื่อน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนจากเพื่อนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนจากเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เอมอัชมา รัตนิมจ (2527: 49-50) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง "สิ่งเสพติด" โดยใช้เทคนิคการสอนแบบนักเรียนสอนกันเอง ให้นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ทำหน้าที่สอนกลุ่มตัวอย่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวน 287 คน ซึ่งเป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง ใช้เวลา 12 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และผลความคงทนของการทดลองเรียนในด้านความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อสิ่งเสพติด ภายหลังการทดลองดีกว่าก่อนการทดลอง

เฉลิมพล ต้นสกุล (2537: 102-107) ได้ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการดำเนินงาน สุขศึกษาโดยการอบรมกลุ่มเพื่อน เพื่อใช้เป็นผู้ถ่ายทอดแนะนำส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่มผู้ใช้แรงงาน เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้แรงงาน โรงงาน ฟอกหนัง จำนวน 120 คน ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์และสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มทดลองมีจำนวน 60 คน ได้รับการให้ข้อมูลข่าวสารและคำปรึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยผ่านทางเพื่อนที่ได้รับการอบรม ซึ่งเพื่อนที่ผ่านการอบรมจะสอยโดยใช้ภาพพลิกเรื่องการรับรู้ การพัฒนาตนเอง การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคเอดส์ วิธีใช้ถุงยางอนามัยให้ถูกวิธี แหล่งและสถานบริการของรัฐและเอกชนที่ควรไปปรึกษาและรักษาเมื่อมีปัญหาเรื่องโรคเอดส์ ใช้ตัวแบบจากวีดิทัศน์เพื่อกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมในการป้องกันโรคเอดส์ กลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 60 คน จะไม่ได้รับกิจกรรมดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ การรับรู้ ความคาดหวัง และการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคเอดส์ถูกต้องมากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไพรวลัย ศรีเทพ (2541 : 158) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโครงการเพื่อนที่ปรึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการยาเสพติดของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โปรแกรมการกีฬาและสุขภาพและโปรแกรมพานิชยกรรม ชั้นปีที่ 1 จำนวน 150 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 75 คน และกลุ่มควบคุม 75 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมป้องกันการยาเสพติดด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ภายหลังการทดลองใน กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิตยา สูงสถิตานนท์ (2542 : 124) ศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 คน และกลุ่มทดลอง 30 คน ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลอง คะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด

3.1.1 ความหมายของสารเสพติด

องค์การอนามัยโลก ให้ความหมายของสารเสพติดให้โทษว่า หมายถึง สารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายแล้ว โดยการกิน ฉีด สูบ หรือดม จะทำให้มีผลต่อจิตใจและร่างกายของผู้ใช้สารนี้ โดยเฉพาะลักษณะต่อไปนี้

1. ผู้ใช้ยา ต้องเพิ่มขนาดของยาตลอดเวลา
2. เมื่อหยุดใช้ยา จะทำให้เกิดอาการอดยา
3. ผู้ที่ใช้ยาเป็นเวลานาน จะเกิดมีความต้องการยานี้มากขึ้น ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ
4. ผู้ที่ใช้ยานี้เป็นเวลานาน ยากจะก่อให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพของผู้ใช้นั้นด้วย

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2534 :1) ตามพระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 ได้ให้ความหมายของสารเสพติดให้โทษว่า สารเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องการเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเรื่อยๆ มีอาการอยากยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจตลอดเวลา และสุขภาพทั่วไปจะทรุดโทรมลง นอกจากนี้ยังรวมถึงสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ด้วย

อรเพ็ญ นาควัชระ (2525 : 64) ให้ความหมายไว้ว่า สารเสพติด หมายถึง สารเคมี ยา หรือวัตถุใดๆ ก็ตาม เมื่อร่างกายได้รับเข้าไปแล้วโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น กิน สูบ ฉีด ดม จะทำให้เกิดอาการต่อร่างกาย คือ จะต้องได้รับอยู่เป็นประจำ จะต้องเพิ่มขนาดของสารนั้นเรื่อยๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพของผู้ใช้นั้น และทำให้เกิดการเสพติด ซึ่งเกิดการเสพติดทั้งร่างกายและจิตใจ ทั้ง

นี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของชนิดนั้นๆ สารแต่ละชนิดมีฤทธิ์ทำให้เกิดการเสพติดมากน้อยไม่เหมือนกัน แต่โดยทั่วๆ ไปมักเรียกกันว่า “สารเสพติด เพราะมียาหลายชนิด ถ้าผู้ใช้ใช้ไม่ถูกวิธีหรือใช้ในทางที่ผิดก็กลายเป็นสารเสพติดได้

บราวน์ (Brown. 1972 : 33) ได้ให้ความหมายของสารเสพติดให้โทษ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดพิษเรื้อรังและก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมต่อผู้เสพและสังคม ซึ่งจะต้องประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. ทำให้ผู้เสพมีความต้องการอย่างแรงกล้า ต้องเสาะแสวงหามาให้ได้ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม เมื่อขาดยา
2. ผู้เสพต้องเพิ่มปริมาณของยาที่ใช้เสพให้มากขึ้นเรื่อยๆ ตามระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้ผู้เสพมีความต้องการเกิดขึ้นทั้งร่างกายและจิตใจเมื่อไม่ได้เสพ

ดังนั้น พอสรุปได้ว่าสารเสพติด หมายถึง สารใดๆ ก็ตามเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายโดยทางใดทางหนึ่งแล้ว จะเกิดผลต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพ ทำให้ผู้เสพมีความต้องการในปริมาณที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ไม่สามารถหยุดได้โดยง่ายเป็นผลให้ทรุดโทรมทั้งร่างกายและจิตใจ

3.1.2 ประเภทของสารเสพติด

สุพัฒน์ ธีรเวชเจริญชัย (2541 : 60-62) ได้แบ่งประเภทของสารเสพติด ตามหลักเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะการออกฤทธิ์ของสารเสพติดที่มีต่อร่างกาย คือ
  - 1.1 ประเภทออกฤทธิ์กดประสาท (Depressant) ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน เซโคโนล บาร์บิทูเรต ฟีนobarbital โบรไมด์ พาราดีไฮด์ และเมธาโดน เป็นต้น สารเสพติดเหล่านี้จะกดประสาทส่วนกลางหรือสมอง ทำให้ประสาทมึนงง ง่วงซึมและหมดแรง นอกจากนี้ยังกดศูนย์ประสาทการหายใจ ทำให้หายใจช้าลง จนถึงขั้นหยุดหายใจได้
  - 1.2 ประเภทออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท (Stimulant) ได้แก่ โบกกระท่อม โคเคอีน แอมเฟตามีน เป็นต้น สารเสพติดเหล่านี้จะกระตุ้นประสาทส่วนกลางหรือสมอง ทำให้ประสาทตื่นตัว กระวนกระวาย ไม่ง่วงนอน แต่เมื่อหมดฤทธิ์ยาแล้วจะหมดแรง เพราะร่างกายไม่ได้รับการพักผ่อน และอาจจะเกิดอาการตัวสั่น ตึงเครียดถึงกับหมดสติจนถึงขั้นเสียชีวิตได้
  - 1.3 ประเภทออกฤทธิ์หลอนจิตประสาท (Hallucinogen) ได้แก่ กัญชา แอลเอสดี ดีเอ็มที เอสทีพี เป็นต้น สารเสพติดเหล่านี้จะทำให้เกิดประสาทหลอน เห็นภาพผิดปกติ รสสัมผัสเปลี่ยนแปลง รวมทั้งอายตนะทั้งห้าของร่างกายแปรปรวน มีปฏิกิริยาผิดไปจากความจริงทั้งหมด
  - 1.3 ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสานกัน (Mixed) ได้แก่ กัญชา ถ้าเสพจำนวนน้อยจะกดประสาทอยู่ชั่วระยะหนึ่ง ต่อเมื่อเสพเพิ่มเข้าไปมากจะกลายเป็นพิษหลอนประสาทได้

2. แบ่งตามแหล่งที่เกิดของสารเสพติด คือ

2.1 สารเสพติดธรรมชาติ ได้แก่ สารที่ได้มาจากพืชหรือพันธุ์ไม้บางชนิดโดยตรงที่เกิดขึ้นอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น ฝิ่น กัญชา กระช่อม โคเคอิน เป็นต้น รวมทั้งการนำสารจากพืชมาทำกรรมวิธีต่างๆ ทางเคมี เช่น การนำฝิ่นมาทำเป็นมอร์ฟีน เฮโรอิน เป็นต้น

2.2 สารเสพติดสังเคราะห์ ได้แก่ สารที่ผลิตขึ้นโดยกรรมวิธีทางเคมี และนำมาใช้แทนสารเสพติดธรรมชาติได้ เช่น เมธาโดน เพรีดีน โฟเซฟโตน เป็นต้น

3. แบ่งตามพระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 คือ

3.1 ประเภท 1 สารเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอิน

3.2 ประเภท 2 สารเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน โคเคน โคเคอิน ฝิ่นยา

3.3 ประเภท 3 สารเสพติดให้โทษที่มีสารเสพติดให้โทษประเภท 2 เป็นส่วนผสมอยู่ด้วย ตามที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาไว้ในมาตรา 43 เช่น ยาแก้ไอผสมโคเคอิน

3.4 ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตสารเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น แอซีติกแอนไฮไดรด์ อะซีติลคลอไรด์

3.5 ประเภท 5 สารเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา พืชกระช่อม

4. ทางด้านการแพทย์ยังได้จัดให้ยาและสารเคมีอีกหลายอย่างเป็นสารเสพติดให้โทษ โดยแบ่งตามคุณสมบัติของสารเสพติดได้ 7 ประเภท คือ

4.1 ประเภทฝิ่นหรือสารที่มีส่วนประกอบของฝิ่น เช่น เฮโรอิน มอร์ฟีน โคเคน เพรีดีน โฟเซฟโตน เป็นต้น

4.2 ประเภทยานอนหลับชนิดต่างๆ เช่น ฟีนobarbitาล เซโคนัล โบร์ไมด์ พาราตีไฮด์ กลูติตาไมด์ เป็นต้น

4.3 ประเภทยากล่อมประสาท เช่น ไดอะซีแพม เมโปรโพรบาเมต เป็นต้น

4.4 ประเภทยากระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน โคเคอิน และไบกระช่อม เป็นต้น

4.5 ประเภทยาหลอนประสาท เช่น กัญชา แอลเอสดี ดีเอ็มที เอสทีพี และพวกเห็ดบางชนิด เป็นต้น

4.6 ประเภทสารระเหย ต่างๆ เช่น เบนซิน และกาวติดเครื่องบิน

4.7 ประเภทแอลกอฮอล์ ปัจจุบันองค์การอนามัยโลกได้จัดให้แอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดอย่างหนึ่งด้วย เพราะแอลกอฮอล์เมื่อดื่มจนติดแล้วจะมีโทษเช่นเดียวกับสารเสพติดชนิดอื่นๆ ด้วย

3.1.3 สาเหตุของการติดสารเสพติด

กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 30-35) กล่าวว่าสาเหตุของการติดสารเสพติด เกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. สาเหตุจากตนเอง ได้แก่

1.1 การไม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับเรื่องสารเสพติด จึงทำให้

- ใช้สารเสพติดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น การทาสีหรือการทำงานที่ต้องสูดดมสารระเหยประเภททินเนอร์ แลคเกอร์ กาวยาง เบนซิน อยู่เป็นประจำ ในที่ๆ ไม่มีการถ่ายเทอากาศอย่างรวดเร็ว และโดยไม่มีผ้าปิดจมูก หรือการใช้แอมเฟตามีน เพื่อลดความอ่อน เพื่อให้ทำงานได้ทน การใช้ยาแก้ปวดติดต่อกันในระยะเวลาอันยาวนาน เป็นต้น

- ถูกหลอกลวงหรือชักจูงให้เสพสารโดยการเข้าใจผิดหรือโดยไม่รู้ตัว เช่นการปลอมปนสารเสพติดมาในรูปเครื่องดื่ม ทอฟฟี่ อาหารต่างๆ หรือโดยอ้างว่าสารเสพติดเหล่านั้นเป็นยาช่วยระงับความทุกข์ ความวิตกกังวล และช่วยเพิ่มรสชาติให้กับชีวิต เป็นต้น

- ออยากลอง เนื่องจากเห็นคนอื่นเสพ และเห็นมีการโฆษณาต่างๆ ทำให้อยากรู้สารเสพติดชนิดนั้นๆ มีรสชาติอย่างไร

1.2 การแก้ปัญหาในทางที่ผิดเมื่อมีปัญหา ความวิตกกังวลต่างๆ แล้วไม่รู้วิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง จึงหันไปใช้สารเสพติดเพื่อให้มีเมามา สามารถลืมหรือหลบปัญหาได้ชั่วขณะ ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อผู้ใหญ่มีปัญหาหกล้มใจ จะดื่มเหล้า สูบบุหรี่ สูบเฮโรอีน ส่วนเด็กที่ไม่มีเงินจะซื้อสิ่งเหล่านี้ก็หันไปใช้พวกสารระเหย ซึ่งราคาถูกและหาได้ง่ายกว่าแทน

1.3 การมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น สมัยก่อน มีค่านิยมว่าการสูบบุหรี่ ดื่มสุราเป็นสัญลักษณ์แสดงความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นผู้ชายเต็มตัว หรือเห็นว่าสิ่งเหล่านี้คือเครื่องมือในการช่วยให้เข้าสังคมได้ง่าย มีบางสมัยที่ผู้หญิงเรียนจบเมืองนอกนิยมสูบบุหรี่ ทำให้การสูบบุหรี่ในหมู่สตรีมีมากขึ้น

1.4 การไม่มีพลังจิตหรือกำลังใจ ในการต่อสู้กับสิ่งที่เป็นอุปสรรค หรือความกดดันในชีวิต รวมทั้งการฝืนตนเองมิให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดี ปรากฏว่ามีคนเป็นจำนวนมากที่ติดสารเสพติด เพราะความเครียด ความผิดหวัง ความเสียใจต่างๆ และเมื่อติดแล้ว คนจำนวนไม่น้อยก็อยากเลิก แต่ก็เลิกไม่ได้เพราะไม่มีพลังจิตมากพอที่จะขุดตัวเองจากขุมมรกของ ความอยาก ความต้องการสารเสพติดได้

1.5 การไม่มีทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ และการสื่อสารกับผู้อื่น เด็กจำนวนมากติดสารเสพติด เพราะถูกเพื่อนชักชวนแล้วไม่รู้จักรูปวิธีปฏิเสธ หรืออยากได้รับการยอมรับจากเพื่อน

จึงเป็นจุดอ่อนให้กลุ่มที่แสวงหาเหยื่อเพื่อมาเป็นสมาชิกสารเสพติดสามารถชักจูงล่อมาติดกับได้ง่าย เพราะผู้ติดสารเสพติดส่วนใหญ่มีสภาวะจิตใจใกล้เคียงกัน คือเป็นผู้ที่มีปัญหาขาดความอบอุ่น

1.6 เหนงา ไม่รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนใช้สารเสพติดเพื่อแก้เหงา หรือเพิ่มรสชาติให้ชีวิต จะเห็นได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการสังสรรค์ ซึ่งอาศัยการกินโดยเฉพาะการดื่มสุราเพื่อเป็นสื่อในการรวมกลุ่มมากกว่าสังคมของชนตะวันตกที่นิยมอยู่เงียบๆ กับครอบครัว และแสวงหาความเพลิดเพลินในการใช้เวลาว่าง จากการอ่านหนังสือ เล่นกีฬา ทำงานอดิเรกต่างๆ เป็นต้น

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมนับว่าสำคัญมากที่จะชักนำหรือสร้างเงื่อนไขให้คนมีปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลง สังคมไทยในปัจจุบันมีสภาวะที่ล่อแหลม เต็มไปด้วยอบายมุขต่างๆ กฎหมายมีแต่ไม่ศักดิ์สิทธิ์เพียงพอ เนื่องจากขาดคนจัดการในการใช้กฎหมาย เพื่อควบคุมผู้ทำผิดและประพฤติมิชอบทั้งหลาย ฉะนั้นการที่สารเสพติดในประเทศไทยยังคงแพร่หลายและต่างประเทศจับตามองว่าเป็นตลาดค้าสารเสพติดนั้นจึงนับเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องแก้ไขอย่างรีบด่วน

นอกจากสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสารเสพติดชนิดต่างๆ อันเป็นสิ่งดึงดูดให้เสพติดได้โดยสะดวกแล้ว ยังมีสิ่งผลักดัน ซึ่งได้แก่บรรยากาศแห่งความแออัดยัดเยียดในที่อยู่อาศัย การคมนาคม การแก่งแย่ง แข่งขัน เร่งรีบ เร่งรัด ในการทำงาน การยั่วยุปลุกเร้าของสื่อมวลชนที่เสนอสินค้าให้บริโภคอุปโภคในรูปแบบต่างๆ ทำให้คนเกิดความต้องการและความเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจมากยิ่งขึ้น ปัญหานานาประการเหล่านี้ ผลักดันให้มีการใช้สารเสพติด เพื่อหลีกเลี่ยงหลบปัญหา โดยการทำให้งั้นเมา หรือช่วยให้มีความสุขอย่างฉาบฉวยแม้เพียงชั่วขณะ หรือใช้สารเสพติดเพื่อช่วยให้ทำงานได้ทน แข่งกับเวลา ยิ่งกว่านั้นสังคมเล็กๆ ของเด็ก คือ บ้านและโรงเรียน บางแห่งก็เป็นนรก เพราะก่อให้เกิดความร้อนทั้งกายและใจ โดยเฉพาะในแหล่งเสื่อมโทรมนั้นจะมีลักษณะเช่นนี้ปรากฏชัดมาก

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539 : 284-285) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นติดสารเสพติด คือ

1. ปัญหาจากสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว การที่เด็กมีความทุกข์ใจ เช่น การขาดความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ขาดผู้ชี้แนะ ความเครียดและความกดดันทำให้เด็กหาสารเสพติดมาเสพ หรือบุคคลในครอบครัวติดสารเสพติดก็เป็นเหตุชักจูงให้เด็กเสพตามได้เช่นกัน

2. ปัญหาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกครอบครัว เช่น อิทธิพลจากเพื่อน อิทธิพลจากค่านิยมของสังคม การเลียนแบบสังคมตะวันตก การอยู่ในละแวกผู้ค้าสารเสพติด

3. ปัญหาจากตัวผู้เสพเอง เช่น การมีปัญหาด้านการเรียน การปรับตัว การทำงาน

มีความทุกข์ใจ หดหู่ สิ้นหวัง มีความสับสนในใจ มีความขัดแย้งในใจ มีความรู้สึกว่าคุณค่าตัวน้อยไร้ค่า ขาดการยอมรับจากผู้ใหญ่และเพื่อนฝูง ไม่มีเป้าหมายในชีวิต หรือประสบแต่ความล้มเหลว และมีปมด้อยในตนเอง

4. ปัญหาความคึกคะนอง ความอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง รวมทั้งการมีเวลาว่างมากเกินไป ไม่ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เมื่อเสพบ่อยเข้าจึงติด

5. ปัญหาจากการถูกชักชวน เด็กวันรุ่นที่ติดสารเสพติดมักอยากมีเพื่อนร่วมวง เพื่อจะได้ขอเงินมาซื้อยา หรือขอเสพร่วมด้วย บางคนหวังจะได้เสพรีจากคนขายหากได้ลูกค้ารายใหม่ๆ

6. ปัญหาจากการถูกล่อลวง เกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยมีคนมาหลอกว่าเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดความสบายใจ

เอโนคอร์ (Enocore. 1987 : 4-5) กล่าวว่าในปัจจุบันการใช้สารเสพติดที่ไม่ใช่เพราะเหตุผลทางการแพทย์ ได้มีการแพร่ระบาดเป็นอย่างมาก ซึ่งจากการศึกษาพบว่า สาเหตุของการใช้สารเสพติดจนถึงขั้นติดนั้นเกิดจากหลายสาเหตุผสมผสานกันดังนี้คือ

1. เหตุผลด้านอารมณ์ (Emotional Reasons) เป็นการใช้สารเสพติดเพราะเกิดความต้องการภายในจิตใจ เช่น เพื่อเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง หรือความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อหนีจากความผิดหวัง ลดความกระวนกระวายใจหรือความตึงเครียด หลีกเลี่ยงความกดดันในการตัดสินใจ และเพื่อความบันเทิง

2. เหตุผลด้านร่างกาย (Physical Reasons) เป็นการใช้สารเสพติดเพื่อให้ร่างกายเกิดการผ่อนคลาย ระบายความเจ็บปวด เพิ่มความรู้สึกที่รุนแรงหรือความอดทน

3. อิทธิพลด้านสภาพแวดล้อม (Environment Reasons) เป็นผลจากการที่สังคมมีความสับสนหรือการที่เด็กอยู่ในสภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ทำให้เด็กที่มีจิตใจอ่อนแอได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก

4. เหตุผลด้านสังคม (Social Reasons) เมื่อบุคคลมีความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มหรือเลี่ยงจากความรู้สึกโดดเดี่ยว ดังนั้นเมื่อกลุ่มมีการเสพสารเสพติด บุคคลจะเกิดการเรียนรู้และทำตามตัวแบบในกลุ่ม

5. เหตุผลด้านสติปัญญา (Intellectual Reasons) เป็นการใช้สารเสพติดเพื่อบรรเทาความเครียดทางสมอง

จากสาเหตุของการติดสารเสพติดดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การติดสารเสพติดนั้นเกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือสารเหตุจากตนเอง และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

3.1.4 โทษและพิษภัยของสารเสพติด

1. ปัญหาทางด้านสุขภาพของผู้เสพ

สารเสพติดมีผลทำให้สุขภาพของผู้เสพเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว เพราะระบบต่างๆ ของร่างกายจะถูกพิษทำให้เสื่อมลง และมักมีปัญหาเจ็บป่วยด้วยโรคแทรกต่างๆ เพราะความต้านทานโรคน้อยกว่าปกติ ทำให้ติดเชื้อได้ง่าย ซึ่งส่วนมากมักจะเป็นโรคผิวหนัง โรคทางเดินอาหาร วัณโรค กามโรค และโรคเกี่ยวกับตับ นอกจากนี้ ก็อาจประสบอุบัติเหตุได้ง่าย เช่น หกล้ม รถชน หรือถูกกระทบกระแทกต่างๆ เพราะการควบคุมทางกล้ามเนื้อและระบบประสาทบกพร่อง ใจลอย ไร้สมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งนับว่าเป็นการสูญเสียอนามัยของพลเมือง และเป็นการถ่วงความก้าวหน้าของการสาธารณสุขของประเทศเป็นอย่างยิ่ง เพราะต้องสูญเสียเงินงบประมาณ จำนวนเพียงเล็กน้อย ในการรักษาผู้เสติดสารเสพติดเหล่านี้ในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก แทนที่จะนำเงินนั้นไปทำนุบำรุงประเทศในด้านอื่นๆ ได้

2. ปัญหาทางด้านครอบครัว

ผู้เสติดจะขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยมุ่งเพียงแต่จะหาสารเสติดมาเสพให้ได้เท่านั้น ทำงานไม่ได้เนื่องจากนายจ้างหรือหน่วยงานหมดความไว้วางใจ ขณะเดียวกันก็ต้องหาเงินซื้อสารเสติด จึงทำให้สูญเสียสมรรถภาพในการเลี้ยงดูครอบครัว และยังเป็นภาระต่อครอบครัวทุกด้านอีกด้วย ญาติพี่น้องรังเกียจ เพราะทำให้เสียชื่อเสียงตระกูล

3. ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม

ในประเทศไทย การระบาดของสารเสพติดให้โทษอยู่ในขั้นที่เรียกว่ากำลังลุกลามและเป็นอันตรายอย่างยิ่ง เพราะแนวโน้มการระบาดได้หันเหไปสู่ประชากรที่เป็นเยาวชนวัยรุ่น โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา มากขึ้นทุกขณะ เยาวชนเหล่านี้เป็นวัยที่อยู่ระหว่างการศึกษ และจะเป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาประเทศต่อไป จึงเป็นเรื่องที่น่าวิตกเป็นอย่างยิ่ง

4. ปัญหาด้านการเมือง

สารเสพติดให้โทษนับเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งชาติประการหนึ่ง เพราะการที่ประเทศชาติจะมั่นคงสมบูรณ์หรืออ่อนแอไม่ก้าวหน้า ย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของคนเป็นประการสำคัญ

ภัยของสารเสพติดได้ส่งผลกระทบต่อหลายด้านดังกล่าวแล้ว และยังมีผลในการเมือง เพราะมีการใช้สารเสพติดเพื่อประโยชน์ทางการเมือง บ่อนทำลาย ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างประเทศ เนื่องจากสารเสพติด ฝิ่น และอนุพันธ์ของมันเป็นสินค้าที่มีราคาดี บัณฑิตการแพร่ระบาดของสารเสพติด เฮอร์อีนนี้จึงมีสาเหตุประการหนึ่ง คือ เพื่อนำเงินที่ค้าสารเสพติดไปซื้ออาวุธเพื่อการต่อสู้ หรือเรียกกร้อง เช่นที่เป็นปัญหาใหญ่ในปัจจุบัน คือ กลุ่มพม่าพลัดถิ่น พรรคคอมมิวนิสต์แห่ง

ประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาทั้งภายในประเทศเอง และยังเป็นชนวนก่อให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างประเทศด้วย เพราะเข้าใจว่าประเทศไทยให้การสนับสนุนกลุ่มต่างๆ เหล่านั้น (สุพัฒน์ วีระเวชเจริญชัย, 2541 : 77-83)

อย่างไรก็ตาม กฎหมาย วรชาสันต์ (2542 : 181) กล่าวว่า สารเสพติดนั้นแม้จะมีคุณประโยชน์ทางการแพทย์ แต่ก็มีโทษอย่างยิ่ง คือ

1. มีโทษโดยตรงต่อร่างกาย เช่น การทำงานของอวัยวะต่างๆ เสื่อมลง สมองทำงานช้า ประสาทเสื่อม ภาวะอาหารและลำไส้พิการ ความต้านทานโรคน้อยลง เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ได้ง่าย และผลที่ร้ายแรงที่สุดคือบางที่จะเกิดการคลุ้มคลั่งถึงขั้นอาละวาดเมื่อขาดยา ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมา ดังที่เป็นข่าวอยู่เสมอ
2. มีโทษทางจิตใจ เมื่อสารเสพติดออกฤทธิ์จะมีผลต่อสมอง และความรู้สึก เกิดอาการประสาทหลอน สมรรถภาพทางจิตใจเสื่อม อาจเป็นโรคจิตหรือเป็นบ้าได้
3. มีโทษทางสังคม บุคคลที่ติดสารเสพติดนั้นสังคมจะรังเกียจไม่ให้ความเชื่อถือ เพราะเมื่อติดสารเสพติดแล้วจะมีนิสัยชอบขโมย ชอบโกหก หรือมีพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม จึงไม่สามารถจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.1.5 การป้องกันการเสพยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2531 : 7) ได้ให้ความหมายของการป้องกันการติดสารเสพติดไว้ว่า เป็นวิธีการให้การศึกษา ข่าวดสาร ความรู้ และข้อมูลในเรื่องของสารเสพติดอย่างถูกต้องด้วยวิธีการต่างๆ ไปสู่ประชาชน เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันมิให้ประชาชนหันไปใช้สารเสพติดเป็นทางออกเมื่อประสบปัญหาขึ้นกับตนเอง และครอบครัว และในขณะเดียวกันก็ดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดของตัวารวมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีส่วนผลักดันให้คนไปใช้สารเสพติดควบคู่กันไปด้วย

อรวรรณ หุ่นดี (2529 : 105-106) กล่าวถึงการป้องกันการติดสารเสพติด ไว้ดังนี้

1. ป้องกันตนเอง ไม่ใช่ยาโดยมิได้รับคำแนะนำจากแพทย์ และจงอย่าทดลองสารเสพติดทุกชนิดโดยเด็ดขาด
2. ป้องกันครอบครัว ควรสอดส่องดูแลเด็กและบุคคลในครอบครัวหรือที่อยู่รวมกันอย่าให้เกี่ยวข้องกับสารเสพติด ต้องคอยอบรมสั่งสอนให้รู้ถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด หากมีผู้ติดสารเสพติดในครอบครัวจงจัดกากรให้เข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลให้หายโดยเด็ดขาด
3. ป้องกันเพื่อนบ้าน โดยช่วยชี้แจงให้เพื่อนบ้านเข้าใจถึงโทษ และภัยของสารเสพติดโดยมิให้เพื่อนบ้านที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ต้องถูกหลอกลวง

4. ป้องกันโดยให้ความร่วมมือกับทางราชการ เมื่อทราบว่าบ้านใด ตำบลใด มีสารเสพติดแพร่ระบาด ขอให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกแห่งทุกห้องที่ทราบ หรือศูนย์ปราบปรามสารเสพติด ให้โทษ กรมตำรวจ และที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามสารเสพติด

โนวิส (กระทรวงศึกษาธิการ. 2525 : 11; อ้างอิงจาก Novis. n.d.) กล่าวถึงแนวคิดในการป้องกันสารเสพติด มีดังนี้คือ

1. วิธีการป้องกันสารเสพติดโดยการใช้หลักกฎหมายและศีลธรรม ซึ่งต้องอาศัยการลงโทษและการขู่ว่าจะลงโทษผู้เสพหรือผู้มีไว้ครอบครอง วิธีนี้ถือว่าจะช่วยให้เกิดความกลัวไม่กล้าทำ โดยการออกกฎหมาย ตราบทลงโทษและบังคับใช้กฎหมายนั้น

2. วิธีการอาศัยหลักทางการแพทย์ และอนามัยเป็นการสกัดกั้นมิให้ผู้ติดสารเสพติดทำการแพร่ระบาดไปถึงผู้อื่นได้ ค้นหาผู้ติดสารเสพติดและบำบัดรักษา การให้การศึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาในทางที่ผิดเป็นสิ่งสำคัญ เน้นเรื่องรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัย

3. วิธีการอาศัยหลักจิตวิทยาสังคม วิธีนี้เน้นพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตามสภาพสังคมและวัฒนธรรม การให้ข้อมูลความรู้เรื่องสารเสพติด หากไม่นำไปใช้หรือข้อมูลไม่สอดคล้องกับความเชื่อถือและวิถีชีวิตส่วนตน ก็จะไม่มีผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเลย อีกประการหนึ่ง การตัดสินใจและการแก้ปัญหา การป้องกันตามแนวคิดนี้ให้ความสนใจกับความต้องการปัญหาทางสังคม และปัญหาส่วนตัวที่จะเป็นสาเหตุทำให้มีการใช้สารเสพติด

4. วิธีการป้องกันที่อาศัยหลักทางสังคม วัฒนธรรม วิธีนี้ถือว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ จึงเห็นว่าสังคมควรจะได้รับ การปรับปรุงให้เหมาะสมกับความต้องการโดยธรรมชาติของมนุษย์

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามสารเสพติด (2537 : 14) กล่าวถึงวิธีการป้องกันสารเสพติด โดยสามารถแยกระดับการป้องกันได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. การป้องกันระดับเบื้องต้น (Primary Prevention) เป็นการป้องกันล่วงหน้าในการขยายตัวของการใช้สารเสพติดโดยการจัดสภาวะทางสังคม และจิตวิทยาที่เหมาะสม มุ่งหมายเพื่อจัดข้อมูลข่าวสาร และการศึกษา รวมถึงการจัดกิจกรรมและบริการเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการปฏิเสธระดับบุคคล

2. การป้องกันระดับทุติยภูมิ (Secondary Prevention) เป็นการป้องกันอาการเจ็บป่วย ไม่ให้ทรุดขึ้น โดยมีจุดประสงค์ ชักชวนให้ผู้ทดลองใช้สารเสพติดหยุดโดยการสร้างพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ

3. การป้องกันระดับตติยภูมิ (Tertiary Prevention) เป็นการป้องกันที่ต่อเนื่องจาก

ระดับที่ 2 และขจัดหรือยับยั้งการใช้สารเสพติดอย่างรุนแรง เป็นการให้บริการระยะสาม เพื่อหยุดการ
ใช้ยา โดยวิธีการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสภาพหลังการบำบัดรักษา ไม่ให้กลับไปติดสารเสพติดซ้ำ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ไว้ดังนี้
(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2538 : 35-42)

1. กำหนดให้บรรจุเนื้อหาสาระ เรื่องโทษและพิษภัยของสารเสพติดไว้ในหลักสูตร
ทุกระดับชั้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา
2. จัดอบรมครู-อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจในการ
สอน และสามารถทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ด้านป้องกันสารเสพติดได้
3. มีการจัดทำสื่อต่างๆ รวมทั้งหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องโทษพิษภัยและการ
ป้องกันสารเสพติดได้
4. จัดทำแผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาเป็นแผนระยะ 5 ปี สอดรับกับแผน
ป้องกันสารเสพติดของประเทศตามนโยบายของรัฐบาล โดยจัดทำแผนเป็น 3 ระดับการศึกษา ได้แก่
ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ในแผนดังกล่าวได้กำหนดนโยบาย
มาตรการ แนวทางดำเนินงานซึ่งได้แจกจ่ายให้หน่วยงานและสถานศึกษาให้เป็นแนวทางในการ
ดำเนินงาน
5. ได้กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติดในสถานศึกษา
ดังนี้
  - 5.1 ทำการพัฒนาบุคลิกภาพ และทักษะชีวิตด้วยการเร่งส่งเสริมกิจกรรม
สร้างสรรค์และการกีฬา รวมทั้งกำหนดให้มีคณะกรรมการจำนวนหนึ่ง ทำหน้าที่รับผิดชอบงานป้องกัน
สารเสพติดของสถานศึกษาอย่างใกล้ชิดจริงจังและต่อเนื่อง
  - 5.2 การจัดระบบข้อมูลแลดำเนินการสำรวจสภาพปัญหาสารเสพติดในสถาน
ศึกษาทุกแห่ง เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและวิธีการดำเนินงาน
  - 5.3 ฟื้นฟูสภาพของผู้ใช้สารเสพติด โดยจัดตั้งสถานที่หรือศูนย์ฟื้นฟู
สมรรถภาพของนักเรียนที่ติดสารเสพติด โดยเริ่มต้นในลักษณะโครงการทดลอง เมื่อได้ผลดีแล้วจึงค่อย
ขยายผล
6. ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับนักเรียนผู้ใช้สารเสพติด ไว้ดังนี้
  - 6.1 กรณีพบนักเรียนติดสารเสพติดให้โทษในโรงเรียน ทางโรงเรียนจะไม่ได้
ออก แต่จะอนุญาตให้หยุดพักการเรียน ไปรับการบำบัดรักษาได้
  - 6.2 กรณีนักเรียนติดสารเสพติดจะขอย้ายโรงเรียน เนื่องจากถูกข่มขู่จาก

ผู้จำหน่ายให้ช้อย้ายได้ โดยหัวหน้าสถานศึกษาประสานโดยตรง เพื่อพิจารณาแผนการเรียนและความเหมาะสมเป็นกรณีๆ ไป

6.3 ในกรณีที่นักเรียนเป็นผู้จำหน่ายสารเสพติดให้โทษในโรงเรียน ให้ใช้มาตรการทางกฎหมายโดยตรง เพราะโรงเรียนไม่อาจปกป้องผู้ทำผิดกฎหมายได้ และเพื่อเป็นการเปิดทางให้ให้นักเรียนเป็นผู้จำหน่ายสารเสพติดในโอกาสต่อไป

สรุปได้ว่า ในการป้องกันสารเสพติดนั้น ไม่ใช่หน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือสถาบันใดสถาบันหนึ่ง แต่ในการป้องกันสารเสพติดนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายร่วมมือกัน ไม่ว่าจะเป็นตัวเด็กนักเรียนเอง ครอบครัว สถาบันการศึกษา องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด

3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ไฟน์สไตน์ (Feimstein. 1978 : 5935A) ได้วิจัยเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ จำนวน 820 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การใช้ยาเสพติดของนักศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการใช้ยาเสพติดของผู้ปกครอง กล่าวคือ ถ้าผู้ปกครองของนักศึกษาคนใดใช้ยาเสพติดชนิดใดแล้ว นักศึกษาคคนนั้นจะมีแนวโน้มที่จะใช้ยาเสพติดชนิดนั้นไปด้วย

สโตคีย์ (Stokely. 1978 : 6026-6027A) ได้ร่วมกับโรงเรียนและชุมชนในรัฐแคลิฟอร์เนีย ทำการวิจัยเพื่อประเมินผลการป้องกันยาเสพติด โดยใช้การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ เพื่อประเมินจากผลที่ได้รับและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ที่บรรลุความสำเร็จสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนและผลงานของครูแนะแนวประจำโรงเรียน ส่วนวัตถุประสงค์ที่ยังต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ การประสานสัมพันธ์ของชุมชน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของนักเรียนและการจัดสรรเงินงบประมาณ

แลนด์ (Land. 1984 : 146-148) ได้ศึกษาอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนโดยใช้เวลาถึง 13 ปี ในการติดตามดูพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความนึกคิดของเด็ก แต่ไม่ใช่แรงกดดัน อิทธิพลของเพื่อนเป็นแรงผลักดันให้กระทำอะไรเพื่อสร้างสัมพันธ์กับคนอื่นได้

3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

จิราภรณ์ สุทธิสานนท์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติดต่างกัน แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีภูมิลำเนา จำนวนที่นั่งในครอบครัว จำนวนเพื่อนในกลุ่มเพื่อนสนิท สภาพครอบครัว อาชีพบิดา และรายได้ครอบครัวต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน

ประไพศรี ซอนกลิ่น และคนอื่นๆ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการป้องกัน และควบคุมการใช้สารเสพติดในนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในโรงเรียนมัธยม 6 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2530 ผลการศึกษาพบว่า อัตราการใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้น ม.1-ม.3 ใน 6 โรงเรียน เท่ากับร้อยละ 0.43 (23 คน ใน 5,326 คน) เป็นเพศชายทั้งหมด สารเสพติดที่นิยมใช้สารระเหย ได้แก่ กาว 3 เค แลคเกอร์ ทินเนอร์ และเอนซิน ตามลำดับ อัตราการเสพยาเสพติดสูงขึ้นตามชั้นเรียน คือ ม.1 ม.2 ม.3 ร้อยละ 4.35 43.48 และ 52.17 ตามลำดับ

วีรวรรณ สุธีร์ไกรลาส (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องตัวแปรเกี่ยวกับการต้านทานการติดสารเสพติดของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ทักษะคิดต่อการเสพยาเสพติด ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารเสพติด และความภาคภูมิใจในตนเองสามารถทำนายการปฏิเสธการชักจูงเรื่องสารเสพติดจากเพื่อนในกลุ่ม นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความภาคภูมิใจในตนเอง มีการกล้าแสดงออก รวมทั้งรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติดมาก นักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดมากจะมีทัศนคติไม่ดีต่อการเสพยาเสพติด และนักเรียนที่มีเศรษฐกิจของครอบครัว หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อสารเสพติด ไม่แตกต่างกัน

บัญชา ดาวกระจาย (2539 : 167) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมของผู้ปกครองในการป้องกันสารเสพติดที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความรู้ เจตคติ ะการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดที่มีต่อนักเรียนไม่แตกต่างกัน

รุ่งทิwa พันธุ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน จำนวน 105 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 97 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.4 พบว่า สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาโดยส่วนรวม มีการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน โดยมีการวางแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดแน่นอนตลอดปี มีการสำรวจการใช้ยาเสพติดของนักเรียน ซึ่งยาเสพติดที่พบ คือ บุหรี่ รองลงไป คือ แอมเฟตามีน สุรา เฮโรอีน และกัญชา ตามลำดับ ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา มีปัญหาในระดับปานกลาง

ดุชฎี โยเหลา และคนอื่นๆ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้และติดสารระเหยของเด็กเยาวชนในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 698 คน แบ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ติดสารระเหย จำนวน 298 คน กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารระเหย จำนวน 298 คน กลุ่มพ่อ-แม่/ผู้ปกครอง จำนวน 56 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 46 คน พบว่า ตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร คือจำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัวและบุคลิกภาพชอบทำท่าย โดยมียาละเอียดคือเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยมีเพื่อนใช้มาก มีความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัวต่ำ และมีบุคลิกภาพชอบทำท่ายสูง ผลการสัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กที่ใช้สารระเหยพบว่า พ่อแม่ส่วนหนึ่งใช้การลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อลูกทำผิด และให้รางวัลเป็นวัตถุและเงินกับพฤติกรรมดี ตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหยของเด็กและเยาวชนในจังหวัดยโสธรคือ จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว ความกลมเกลียวในครอบครัว บุคลิกภาพชอบทำท่าย และการต่อต้านบรรทัดฐานสังคมสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย พบว่า พ่อแม่มีวิธีการในการควบคุมพฤติกรรมของลูกเมื่อลูกมีพฤติกรรมไม่ดีจะปล่อยเอง เมื่อลูกทำความดีจะให้รางวัลโดยเน้นที่เงินและสิ่งของ ตัวแปรสำคัญที่สัมพันธ์กับทัศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเหยและการรับรู้ความสามารถในการใช้สารระเหยคือ ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม บุคลิกภาพชอบทำท่าย ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว และการเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์

ภาวิณี อยู่ประเสริฐ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,050 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสำรวจพฤติกรรมนักเรียนที่โรงเรียน พบว่า การใช้สารเสพติดของเพื่อน การใช้สารเสพติดของบุคคลในครอบครัว ภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในชีวิต รายได้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้สารเสพติดของนักเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับความเชื่อเรื่องการใช้สารเสพติด ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการใช้สารเสพติดของนักเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการใช้เวลาว่างที่ไม่มีประโยชน์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของนักเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่สภาพแวดล้อมบริเวณบ้านพักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของนักเรียน

มาริสสา หะสาเมาะ และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการจัดโครงการป้องกันการใช้ยาและสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาและสารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร และออกแบบโครงการป้องกันการใช้ยาและสารเสพติดสำหรับนักเรียนสำหรับนัก

เรียน ในระยะที่ 1 เป็นวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1,050 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามนักเรียนตอบเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ยาและสารเสพติดของตนเอง อคติโนทัศน์ ความเชื่อทางสุขภาพเกี่ยวกับเรื่องการใช้ยาและสารเสพติด โครงสร้างของครอบครัว การใช้ยาและสารเสพติดบุคคลในครอบครัวและเพื่อนสนิท พร้อมกับมีการตรวจปัสสาวะเพื่อตรวจคัดกรองหาสารแอมเฟตามีน ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มทดลองได้เลือกศึกษาจากนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยา จำนวน 34 คน โดยใช้วิธีการจัดกระบวนการกลุ่มเพื่อศึกษาทักษะชีวิตสำหรับวัยรุ่นจำนวน 6 ครั้ง สลับกับการเยี่ยมบ้านของนักเรียนเพื่อประสานกับผู้ปกครองนักเรียน 3 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า ได้อัตราการใช้ยาและสารเสพติดของนักเรียน 8 คน จากนักเรียน 1,000 คน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาสูงสุดได้แก่นักเรียนมีเพื่อนใช้ยาและสารเสพติด และผลจากการจัดโครงการป้องกันการใช้ยาและสารเสพติด พบว่า ในกลุ่มทดลองนักเรียนมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และมีทักษะการปฏิเสธ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น 2 ตอน
ตอนที่ 1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 14 ห้องเรียน โรงเรียน
วัดไร่ขิงวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2547 ที่ได้มาจากการ
คัดเลือกของอาจารย์ที่ปรึกษาว่าเป็นนักเรียนที่มีการป้องกันการเสพติดเหมาะสม ไม่มี
พฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด มีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มให้แก่เพื่อน เป็นแบบ
อย่างที่ดีแก่เพื่อน และได้คะแนนจากแบบสอบถามการป้องกันการเสพติดอยู่ในระดับสูง
(คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00)

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร ได้จำนวน 6 คน และม
ีความสมัครใจที่จะเข้ารับการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
จากผู้วิจัย

ตอนที่ 2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ประชากร เป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ที่มี
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด ที่ได้มาจากผลการประเมินของอาจารย์ที่ปรึกษา ตามแบบ
ประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด ได้จำนวนนักเรียน 70 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร จำนวน 24 คน และมีความ
สมัครใจ แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
กลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามี่ดังนี้

1. แบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม
2. แบบสอบถามการป้องกันการเสพติด
3. แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด

4. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก

5. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก มีทั้งหมด 25 ข้อ โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำกิจกรรมกลุ่ม และการป้องกันการเสพติด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม

1.2 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม ให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ และจุดมุ่งหมายของการวิจัย

1.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มที่สร้างขึ้น นำไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คือ ดร.พาสณา จุลรัตน์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ พิจารณาข้อความในแบบประเมิน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้

1.4 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม ให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.5 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยประเมินความสามารถในการใช้เทคนิคต่างๆ ในการนำกิจกรรมกลุ่ม โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงการนำกิจกรรมกลุ่มตามเทคนิคที่ผู้วิจัยกำหนดให้

ตัวอย่าง แบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม

ชื่อนักเรียน..... ชั้น.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังรายการที่กำหนดให้ โดยพิจารณาว่านักเรียนสามารถใช้เทคนิคต่างๆ ในการนำกิจกรรมกลุ่ม ได้เหมาะสมหรือต้องปรับปรุง

เทคนิคต่างๆ ในการนำกิจกรรมกลุ่ม	ความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม	
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
1. ความสามารถในการนำเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม		
1.1 มีความสามารถในการนำเข้าสู่กิจกรรม		
1.2 มีความสามารถในการทักทาย		
1.3 มีความสามารถในการซักถาม		
1.4 มีความสามารถในการอธิบาย		
1.5 มีความสามารถในการกระตุ้นให้สมาชิกร่วมกิจกรรม		
2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม		
2.1 มีความสามารถในการอธิบายเนื้อหา		
2.2 มีความสามารถในการกระตุ้นให้สมาชิกคิด		
2.3 มีความสามารถในการยุติหัวข้อที่อภิปราย		
2.4 มีความสามารถในการสรุปถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด		
2.5 มีความสามารถในการประเมินผล		

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม มีดังนี้

เหมาะสม	หมายถึง	นักเรียนสามารถใช้เทคนิคการนำกิจกรรมกลุ่มได้เหมาะสม ให้คะแนน 1 คะแนน
ต้องปรับปรุง	หมายถึง	นักเรียนต้องปรับปรุงการใช้เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่ม ให้คะแนน 0 คะแนน

นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ต้องผ่านคุณลักษณะใหญ่ ทั้งหมด 5 คุณลักษณะ และในแต่ละคุณลักษณะใหญ่ต้องผ่านทุกคุณลักษณะย่อย 5 คุณลักษณะ

นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มสามารถนำกิจกรรมกลุ่มให้แก่เพื่อนกลุ่มเสี่ยงได้

ส่วนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม ต้องได้รับการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัยอีกครั้งหนึ่ง

2. แบบสอบถามการป้องกันการเสพติด เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงตอบก่อนและหลังได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติดโดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ ข้อคำถามมีทั้งหมด 33 ข้อ

2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเสพติด

2.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการป้องกันการเสพติด ให้ครอบคลุมนิยาม ศัพท์เฉพาะ และจุดมุ่งหมายของการวิจัย

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการป้องกันการเสพติดที่สร้างขึ้นแล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คือ ดร.พาสณา จุฬรัตน์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ พิจารณาข้อความในแบบสอบถาม ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้

2.4 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามการป้องกันการเสพติดให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.5 นำแบบสอบถามการป้องกันการเสพติด ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามพรานวิทยา จำนวน 100 คน มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.76

2.6 นำแบบสอบถามการป้องกันการเสพติดที่หาค่าความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว ไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามการป้องกันการเสพติด

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามต่อไปนี้ จากนั้นให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงกับตัวนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อเดียว และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ไม่จริงเลย	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเลย
จริงน้อย	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเท่าใดนัก
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนพอสมควร

ส่วนใหญ่จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากพอสมควร
 จริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง เลย	จริงน้อย	จริงบ้าง	ส่วนใหญ่ จริง	จริง มาก ที่สุด
0	ความเชื่อเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของสารเสพติด บุหรี่ยี่มีสารนิโคตินที่ก่อให้เกิดโรคถุงลมโป่งพอง และโรคมะเร็งปอด	.....	.....	.....	.....	.....
0	ความสามารถในการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวน ให้เสพสารเสพติด ฉันไม่รู้อาจจะปฏิเสธอย่างไร เมื่อเพื่อนชวนหนีเรียนไป เสพกัญชา	.....	.....	.....	.....	.....
0	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุและ แนวทางในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจ ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด เฮโรอีนเป็นสารเสพติด ประเภทออกฤทธิ์กดประสาท	.....	.....	.....	.....	.....
0	ความสามารถในการเตือน ให้คำแนะนำหรือ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เสพสารเสพติด คนที่ชอบลองเสพสารเสพติดมีโอกาสเสี่ยงต่อการติด สารเสพติดได้ง่าย	.....	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามการป้องกันการเสพติด มีดังนี้

ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงน้อย	จริงบ้าง	ส่วนใหญ่จริง	จริงมากที่สุด
ข้อความทางบวก	1	2	3	4	5
ข้อความทางลบ	5	4	3	2	1

เกณฑ์ในการแปลความหมายการป้องกันการเสพติด (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00	หมายถึง	การป้องกันการเสพติดสูง
คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66	หมายถึง	การป้องกันการเสพติดปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33	หมายถึง	การป้องกันการเสพติดต่ำ

3. แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด เป็นเครื่องมือที่ใช้ในคัดเลือกรุ่นตัวอย่างที่เป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ประเมิน พฤติกรรมเสี่ยงที่ประเมินมีทั้งหมด 8 ข้อ

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด

3.2 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด ให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ และจุดมุ่งหมายของการวิจัย

3.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด ที่สร้างขึ้นแล้ว นำไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คือ ดร.พาสนา จุรัตน์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ พิจารณาข้อความในแบบประเมิน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้

3.4 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด ให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.5 นำแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติดไปใช้ในการคัดเลือกรุ่นตัวอย่างที่เป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโดยอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้ประเมิน

ตัวอย่าง แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังรายการที่กำหนดให้ โดยพิจารณาความถี่ของพฤติกรรมที่นักเรียนได้ประพฤติในช่วงเวลาที่ระบุไว้ ตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

ประเมินระหว่างวันที่.....ถึงวันที่.....

ข้อ	พฤติกรรม	ความถี่ของพฤติกรรม			
		5 ครั้งขึ้นไป ต่อสัปดาห์	3-4 ครั้ง ต่อสัปดาห์	1-2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	0 ครั้ง ต่อสัปดาห์
0	หนีเรียน /ไม่เข้าชั้นเรียน				
0	มาเรียนสาย/เข้าห้องเรียนช้า				
0	สูบบุหรี่				

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน มีดังนี้

แสดงพฤติกรรม 5 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์ ให้ 3 คะแนน

แสดงพฤติกรรม 3-4ต่อสัปดาห์ ให้ 2 คะแนน

แสดงพฤติกรรม 1-2ต่อสัปดาห์ ให้ 1 คะแนน

แสดงพฤติกรรม 0 ครั้งต่อสัปดาห์ ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน

คะแนนเฉลี่ย 2.25 - 3.00 หมายถึง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติดสูง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.24	หมายถึง	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด ค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ย 0.75 - 1.49	หมายถึง	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.74	หมายถึง	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติดต่ำ

นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติด คือนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 3.00

4. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก เป็นโปรแกรมที่ผู้วิจัยใช้ฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งในโปรแกรมนี้อาจมีทั้งหมด 14 ครั้ง

4.1 ศึกษาบทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำกิจกรรมกลุ่ม และการป้องกันสารเสพติด เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดมุ่งหมายในการวิจัย

4.2 สร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

4.3 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ ดร.พาสณา จุฬรัตน์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมาย นิยามศัพท์เฉพาะ กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

4.4 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมาปรับปรุงตามที่คุณผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

4.5 นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามพรานวิทยา จำนวน 6 คน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับเนื้อหา วิธีการ และระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก ทั้งหมด 14 ครั้ง ดำเนินการครั้งละ 1 คาบ คาบละ 60 นาที เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ เวลา 13.20 – 14.20 น. วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 14.20 – 15.20 น. ตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม – วันที่ 2 กรกฎาคม 2547 ผู้วิจัยดำเนินการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หัวข้อเรื่อง
		28 พ.ค. 2547	ผู้วิจัยทดสอบความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนทดลอง
1	1	31 พ.ค. 2547	ปฐมนิเทศ
	2	4 มิ.ย. 2547	การเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่ม
2	3	7 มิ.ย. 2547	เทคนิคการนำกิจกรรมกลุ่ม
	4	9 มิ.ย. 2547	การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม
	5	11 มิ.ย. 2547	สาเหตุของการติดสารเสพติด
3	6	14 มิ.ย. 2547	ความเชื่อเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของสารเสพติด
	7	16 มิ.ย. 2547	การปฏิเสธคำชักชวนให้เสพยาเสพติด
	8	18 มิ.ย. 2547	การฝึกการปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติด
4	9	21 มิ.ย. 2547	กาดัดสันใจและแก้ไขปัญหามาไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
	10	23 มิ.ย. 2547	การตัดสินใจและแก้ไขปัญหามาไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
	11	25 มิ.ย. 2547	การเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติด
5	12	28 มิ.ย. 2547	การช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด
	13	30 มิ.ย. 2547	บทบาทการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด
	14	2 ก.ค. 2547	ปัจฉิมนิเทศ
		5 ก.ค. 2547	ผู้วิจัยทดสอบความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน หลังการทดลอง

5. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ เป็นโปรแกรมที่นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งโปรแกรมนี้นี้ทั้งหมด 12 ครั้ง

5.1 ศึกษาบทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม และศึกษา

รายละเอียดเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายในการวิจัย

5.2 สร้างโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

5.3 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน คือ ดร.พาสณา จุลรัตน์ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมาย นิยามศัพท์เฉพาะ กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

5.4 นำโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมาปรับปรุงตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

5.5 นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามพรานวิทยา จำนวน 12 คน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับเนื้อหา วิธีการ และระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ ทั้งหมด 12 ครั้ง ดำเนินการครั้งละ 1 คาบ คาบละ 60 นาที เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ เวลา 13.20 -14.20 น. วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 14.20 - 15.20 น. ตั้งแต่วันที่ 9 กรกฎาคม - วันที่ 6 สิงหาคม 2547 โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดำเนินการนำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หัวเรื่อง
		7 ก.ค. 2547	ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทำแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติดก่อนการทดลอง
1	1	9 ก.ค. 2547	ปฐมนิเทศ
2	2	12 ก.ค. 2547	สาเหตุของการติดสารเสพติด
	3	14 ก.ค. 2547	ความเชื่อเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด
	4	16 ก.ค. 2547	การปฏิเสธคำชักชวนให้เสพยาเสพติด
3	5	19 ก.ค. 2547	การฝึกการปฏิเสธ
	6	21 ก.ค. 2547	การตัดสินใจโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
	7	23 ก.ค. 2547	การตัดสินใจและแก้ไขปัญหาโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หัวเรื่อง
4	8	26 ก.ค. 2547	การตัดสินใจและแก้ไขปัญหาโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
	9	28 ก.ค. 2547	การเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติด
	10	30 ก.ค. 2547	การช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด
5	11	4 ส.ค. 2547	บทบาทการป้องกันการเสพยาเสพติด
	12	6 ส.ค. 2547	ปัจฉิมนิเทศ
		9 ส.ค. 2547	ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทำแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติดหลังการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบทดลอง ดังนี้

นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดำเนินการวิจัยแบบ One Group Pretest Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 60) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest Posttest Design

ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T_1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
T_2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
X	แทน	การเข้าร่วมการฝึกกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำ

นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 62) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
RE	T_1	X	T_2
RC	T_1	$\sim X$	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

RE	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลอง
RC	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม กำหนดให้เป็นกลุ่มควบคุม
T_1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
T_2	แทน	การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
X	แทน	การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติด โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ
$\sim X$	แทน	การไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติด

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ จำแนกวิธีดำเนินการทดลองเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก

1.1 ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนด 1สถานการณ์ ในวันที่ 28 พฤษภาคม 2547 แล้วนำคะแนนการนำกิจกรรมกลุ่มบันทึกไว้เป็น คะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

1.2 ระยะเวลาทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นเวลา 5 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน รวมจำนวน 14 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม – 2 กรกฎาคม 2547

1.3 หลังการทดลอง

ภายหลังจากทดลอง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนด 1 สถานการณ์ ในวันที่ 5 กรกฎาคม 2547 โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม แล้วนำคะแนนการนำกิจกรรมกลุ่มที่ได้จากการสังเกตบันทึกเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

1.4 นำผลที่ได้จากข้อ 1.1 และข้อ 1.3 ไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

ตอนที่ 2 กิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ

2.1 ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำนวน 24 คน ตอบแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในวันที่ 7 กรกฎาคม 2547 และใช้คะแนนที่ได้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2.2 ระยะเวลาทดลอง

กลุ่มทดลอง นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดำเนินการใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 9 กรกฎาคม – 6 สิงหาคม 2547

กลุ่มควบคุม ไม่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2.3 หลังการทดลอง

ภายหลังจากทดลองผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติดชุดเดียวกับฉบับที่ใช้ก่อนการทดลอง ในวันที่ 9 สิงหาคม 2547 แล้วเก็บเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

2.4 นำผลที่ได้จากข้อ 2.1 และข้อ 2.3 ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลังได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย
2. เปรียบเทียบการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
3. เปรียบเทียบผลต่างในการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดและของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย
  - 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
  - 2.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 125-126)
3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
  - 3.1 เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่ม โดยใช้สูตร t-test Dependent
  - 3.2 เปรียบเทียบคะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติดก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่ม โดยใช้สูตร t-test Dependent (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 165)
  - 3.3 เปรียบเทียบเปรียบเทียบการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด และของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด โดยใช้สูตร t-test Independent (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 162)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง และแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง
D_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างของคะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติดก่อนและหลังการทดลอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t - distribution
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลังได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จากผู้วิจัย
2. เปรียบเทียบการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
3. เปรียบเทียบการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด และของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด

ผลของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อน และหลังได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จากผู้วิจัย ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลังได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จากผู้วิจัย (n=6)

ความสามารถ ในการนำกิจกรรมกลุ่ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		D _i	t
	M	S	M	S		
1 ด้านความสามารถในการ นำเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม	2.50	0.55	4.67	0.52	2.17	13.00**
2 ด้านเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม	2.50	0.55	3.83	0.75	1.33	4.00**
3 ด้านเทคนิคสถานการณ์จำลอง	2.50	0.55	4.33	0.52	1.83	11.00**
4 ด้านเทคนิคเกม	2.67	0.52	4.50	0.55	1.83	5.97**
5 ด้านเทคนิคกรณีตัวอย่าง	3.17	0.75	4.67	0.52	1.50	6.71**
โดยรวม	2.67	0.58	4.40	0.57	1.73	41.11**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ก่อนและหลังจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จากผู้วิจัย นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มด้านความสามารถนำเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม ด้านเทคนิคอภิปรายกลุ่ม ด้านเทคนิคสถานการณ์จำลอง ด้านเทคนิคเกม และด้านเทคนิคกรณีตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบการป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงก่อน และหลัง การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบการป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงก่อนและหลัง การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติด จากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน (n=12)

การป้องกันการเสพติด	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		D ₂	t
	M	S	M	S		
1 ด้านความเชื่อเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของสารเสพติด	2.90	0.29	4.78	0.16	1.88	25.10**
2 ด้านความสามารถในการปฏิเสธ เมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพ สารเสพติด	2.25	0.36	4.59	0.27	2.34	17.49**
3 ด้านความสามารถในการคิด วิเคราะห์ถึงสาเหตุและแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาและการ ตัดสินใจไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ สารเสพติด	2.07	0.27	4.66	0.22	2.59	33.03**
4 ด้านความสามารถในการเตือน ให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เสพติด	2.54	0.18	4.59	0.19	2.05	29.93**
โดยรวม	2.44	0.16	4.66	0.13	2.22	67.89**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด จากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีการป้องกันการเสพยาเสพติดโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การป้องกันการเสพยาเสพติดด้านความเชื่อเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด ด้านความสามารถในการปฏิเสธ เมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพยาเสพติด ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด และด้านความสามารถในการเตือนให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังจากนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีการป้องกันการเสพยาเสพติดเพิ่มขึ้น

3. ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบผลต่างในการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด และของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4 ⁵

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบผลต่างในการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด และของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด

การป้องกันการเสพยาเสพติด	กลุ่มทดลอง (n=12)		กลุ่มควบคุม (n=12)		t
	M	S	M	S	
1 ด้านความเชื่อเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด	4.78	0.16	2.85	0.25	22.56**
2 ด้านความสามารถในการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพยาเสพติด	4.59	0.27	2.50	0.26	19.39**
3 ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด	4.66	0.22	2.44	0.30	20.79**
4 ด้านความสามารถในการเตือนให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด	4.59	0.19	2.70	0.29	19.25**
โดยรวม	4.66	0.13	2.63	0.21	27.86**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

.. จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มเสียงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติด และนักเรียนกลุ่มเสียงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติด มีการป้องกันการเสพสารเสพติดโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การป้องกันการเสพสารเสพติดด้านความเชื่อเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด ด้านความสามารถในการปฏิเสธ เมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพสารเสพติด ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญญา และการตัดสินใจไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด และด้านความสามารถในการเตือน ให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เสพสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มเสียงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติดมีการป้องกันการเสพสารเสพติดสูงชันกว่านักเรียนกลุ่มเสียงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติด

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลังได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จากผู้วิจัย
2. เพื่อเปรียบเทียบการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
3. เพื่อเปรียบเทียบการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด และของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มสูงขึ้น หลังจากได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม จากผู้วิจัย
2. นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีการป้องกันการเสพยาเสพติดสูงขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด จากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
3. นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด มีการป้องกันการเสพยาเสพติดสูงกว่านักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 14 ห้องเรียน โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2547 ที่ได้มาจากการคัดเลือกของอาจารย์ที่ปรึกษาว่าเป็นนักเรียนที่มีการป้องกันการเสพยาเสพติดเหมาะสม ไม่มี

พฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด มีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มให้แก่เพื่อน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อน และได้คะแนนจากแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติดอยู่ในระดับสูง (คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00)

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร ได้จำนวน 6 คน และมีความสมัครใจที่จะเข้ารับการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย

ตอนที่ 2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ประชากร เป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด ที่ได้มาจากผลการประเมินของอาจารย์ที่ปรึกษา ตามแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด ได้จำนวนนักเรียน 70 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร จำนวน 24 คน และมีความสมัครใจ แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามี่ดังนี้

1. แบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม
2. แบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติด
3. แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน
4. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียน

กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก

5. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ จำแนกวิธีดำเนินการทดลองเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก

1. ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกตความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่ม

เพื่อนช่วยเพื่อน โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม ตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัย กำหนด 1 สถานการณ์ ในวันที่ 28 พฤษภาคม 2547 แล้วนำคะแนนการนำกิจกรรมกลุ่มบันทึกไว้เป็น คะแนน Pretest

2. ระยะทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการ นำกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นเวลา 7 สัปดาห์ๆ ละ 2 วัน รวมจำนวน 14 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม – 2 กรกฎาคม 2547

3. หลังการทดลอง

3.1 ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม ตามสถานการณ์ที่ ผู้วิจัยกำหนด 1 สถานการณ์ ในวันที่ 5 กรกฎาคม 2547 โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการนำ กิจกรรมกลุ่ม แล้วนำคะแนนการนำกิจกรรมกลุ่มที่ได้จากการสังเกตบันทึกเป็นคะแนน Posttest

3.2 ผู้วิจัยนำคะแนน Pretest - Posttest ที่ได้จากแบบประเมินความสามารถในการนำ กิจกรรมกลุ่มมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

ตอนที่ 2 กิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดย นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ

1. ก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำนวน 24 คน ตอบแบบสอบถามการ ป้องกันการเสพยาเสพติดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในวันที่ 7 กรกฎาคม 2547 และใช้คะแนนที่ได้นี้เป็นคะแนน ก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ระยะทดลอง

กลุ่มทดลอง นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนดำเนินการใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการ เสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ๆ ละ 2 วัน รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 9 กรกฎาคม – 6 สิงหาคม 2547

กลุ่มควบคุม ไม่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

3. หลังการทดลอง

3.1 ภายหลังจากทดลองผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถาม การป้องกันการเสพยาเสพติด ชุดเดียวกับฉบับที่ใช้ก่อนการทดลอง ในวันที่ 9 สิงหาคม 2547 แล้วเก็บ เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 นำผลที่ได้จากข้อ 2.1 และข้อ 2.3 ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ก่อนและหลังได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย
2. เปรียบเทียบการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
3. เปรียบเทียบผลต่างในการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดและของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าสรุปผลได้ดังนี้

1. หลังจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มทั้งรายด้านและโดยรวมเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. หลังจากนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีการป้องกันการเสพยาเสพติดทั้งรายด้านและโดยรวมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดมีการป้องกันการเสพยาเสพติดสูงกว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดทั้งรายด้านและโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม พบว่า

1. หลังจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มทั้งรายด้านและโดยรวมเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในข้อที่ 1

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม เป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มที่เหมาะสมได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ในการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการนำ

กิจกรรมกลุ่มนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่ม มีความสามารถในการถ่ายทอด กิจกรรมกลุ่ม การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ฝึกนักเรียนให้มีประสบการณ์ในการใช้ เทคนิคต่างๆ คือ ความเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม สถานการณ์จำลอง เกม และกรณี ตัวอย่างในการนำกิจกรรมกลุ่ม ผู้วิจัยจะให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสทดลองฝึกกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการฝึก และเสริมสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนในการนำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพสารเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ ดังคำกล่าวของพริ้มเพรา เจริญสุข (255 : 101) ที่ว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน ในช่วงวัยรุ่นนั้นเพื่อน นับเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด เจตคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นด้วยกัน การดำเนินงานป้องกันการเสพสารเสพติดได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของกลุ่มเพื่อน จึงมีการใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อน เพื่อประโยชน์ในการป้องกันสารเสพติด

จากการบันทึกความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้น นักเรียนสามารถใช้เทคนิคต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นใจในตนเองที่จะนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพราะนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ผ่านการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ดังคำกล่าวของศุภวดี บุญญวงค์ (2527 : 3-4) ที่ว่าถ้ากิจกรรมกลุ่มมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้สมาชิกมีความรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ เคารพในคุณค่าตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่มอย่างเต็มที่ ในการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึกนั้น นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มได้ดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย โดยเฉพาะในด้านความสามารถในการนำเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม และด้านเทคนิคกรณีตัวอย่าง นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการใช้เทคนิคสองเทคนิคนี้ได้เป็นอย่างดี ส่วนเทคนิค สถานการณ์จำลองและเทคนิคเกมนั้น นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถใช้ได้ดีเช่นกันแต่เป็นเทคนิคที่สมาชิกทุกคนต้องร่วมมือกันทำกิจกรรม ร่วมมือกันแสดง จึงทำให้ควบคุมกิจกรรมได้ยาก

บรรยากาศที่ผู้วิจัยฝึกกิจกรรมกลุ่มให้แก่ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั้น ในครั้งแรกๆ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความตื่นเต้น มีความตึงเครียด ทำให้ไม่ค่อยกล้าแสดงออก แต่เมื่อนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกจากผู้วิจัยไประยะหนึ่งแล้วนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น กล้าพูด มีความสามารถในการนำเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม มีความสามารถในการใช้เทคนิคต่างๆ ได้ดีขึ้น ดังที่พัชนี วรรณ (2522 : 149-150) กล่าวว่า การได้เข้าร่วมกลุ่มนั้นทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ความอบอุ่นใจ และรู้สึกว่าตนเองมีค่า ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของทรงสถิตย์ กิตติคุณวัจนะ (2522 : 63)

ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการให้นักเรียนสอนกันเอง โดยเปรียบเทียบความ

แตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนจากเพื่อนนักเรียน กับนักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนจากเพื่อนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียน กลุ่มที่ได้รับการสอนจากเพื่อนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนจากเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเอมอัชมา รัตนิรมัจจ (2527: 49-50) ที่ได้ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง "สิ่งเสพติด" โดยใช้เทคนิคการสอน แบบนักเรียนสอนกันเอง ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ทำหน้าที่สอนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวน 287 คน ซึ่งเป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง ใช้เวลา 12 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและผลความคงทนของการ ทดลองเรียนในด้านความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อสิ่งเสพติด ภายหลังจากทดลองดีกว่าก่อนการ ทดลอง

2. หลังจากนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจาก นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีการป้องกันการเสพยาเสพติดทั้งรายด้านและ โดยรวมเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม ให้นักเรียนมีการป้องกันการ เสพยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนมีการเรียนรู้ที่เกิดจากการได้ร่วมกันทำ กิจกรรมต่างๆ กันอย่างใกล้ชิด เช่น การอภิปรายกลุ่ม สถานการณ์จำลอง เกม และกรณีตัวอย่าง ซึ่ง นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงการที่นักเรียนต่างร่วมกันให้ข้อเสนอแนะที่เป็น ประโยชน์ซึ่งกันและกันตลอดจนนักเรียนแต่ละคนต่างได้เรียนรู้การป้องกันการเสพยาเสพติด ให้นักเรียนได้พัฒนาการป้องกันการเสพยาเสพติดได้ดีขึ้น ดังที่ศุภวดี บุญญวงค์ (2527 : 34) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าในการพัฒนาความสามารถและทักษะต่างๆ ซึ่งสมาชิกได้ใช้ และฝึกความ สามารถตลอดจนทักษะต่างๆ อย่างเต็มที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด จากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนั้น นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความรู้สึกเป็นกันเองกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่เป็นผู้นำ ทำให้กล้าคิด กล้าแสดง ออก ไม่ค่อยมีความกลัวที่เข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมที่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความชอบ ให้ความร่วมมือที่ดี คือกิจกรรมด้านความสามารถในการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้เสพยาเสพติด ซึ่งใช้เทคนิคสถานการณ์ จำลอง นักเรียนมีความตื่นเต้น กระตือรือร้นที่จะซักซ้อมบท แสดงตามบทบาทที่ตนเองได้รับให้ออกมา เป็นอย่างดี และกิจกรรมด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแนวทางในการแก้ไข ปัญหา และการตัดสินใจไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด ที่ใช้เทคนิคเกม ให้นักเรียนได้ต่อจิ๊กซอร์ ซึ่ง กิจกรรมทั้งสองอย่างนี้เป็นกิจกรรมที่ทำให้บรรยากาศของกลุ่มมีความสนุกสนาน ไม่ตึงเครียด

ดังกล่าวของทีศนา แชมมณี (2522 : 201-202) ที่ว่าเกมเป็นวิธีการวิธีหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการสอนได้ดี และสถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออก

นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการป้องกันการเสพติดในด้านความเชื่อเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติดอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด ด้านความสามารถในการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพติด และด้านความสามารถในการเตือน ให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เสพติด

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิตยา สูงสถิตานนท์ (2542 : 124) ที่ศึกษาประสิทธิผลของกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 คน และกลุ่มทดลอง 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากทดลอง คะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเอมอัชมา รัตนนิมิจ (2527: 49-50) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง "สิ่งเสพติด" โดยใช้เทคนิคการสอนแบบนักเรียนสอนกันเอง ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ทำหน้าที่สอนกลุ่มตัวอย่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวน 287 คน ซึ่งเป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง ใช้เวลา 12 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและผลความคงทนของการทดลองเรียนในด้านความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อสิ่งเสพติด ภายหลังจากทดลองดีกว่าก่อนการทดลอง

3. นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติดมีการป้องกันการเสพติดสูงกว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติดทั้งรายด้านและโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติดทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีการป้องกันการเสพติดสูงขึ้นกว่าการไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติด เพราะกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยได้วิเคราะห์อภิปรายผลผ่านทางกิจกรรมคือ การอภิปรายกลุ่ม สถานการณ์จำลอง เกม และกรณีตัวอย่าง ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้มาให้เข้ากับสถานการณ์ที่ต้องเผชิญอย่างปัญหาสารเสพติดได้ ซึ่งในแต่ละกิจกรรมนั้นผู้วิจัยได้สอดแทรกเนื้อหาและข้อคิดเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดไว้ ดังนั้นเมื่อกลุ่มทดลองที่ได้เข้า

ร่วมกิจกรรมกลุ่มจึงเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนเองในการป้องกันการเสพยาเสพติดขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจึงไม่เกิดการเรียนรู้ และไม่เกิดการพัฒนาตนเองในการป้องกันการเสพยาเสพติด ดังที่คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2527 : 3-4) กล่าวว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะมีโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีมีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่ตนเอง โรงเรียน และชุมชนได้

นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด มีการป้องกันการเสพยาเสพติดอยู่ในระดับสูง ทั้งในด้านความเชื่อเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด ด้านความสามารถในการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพยาเสพติด ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด และด้านความสามารถในการเตือน ให้คำแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด ทั้งนี้เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติด สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสาริณี พงษ์เจริญไทย (2534 : 102) ที่ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ ดวงเวียง (2538 : 54) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับครอบครัวของผู้ติดยาเสพติดในสถานพักฟื้นประเวศ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ติดยาเสพติดที่เลิกยาแล้ว อยู่ในระยะพักฟื้น จำนวน 24 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยการให้ข้อสนเทศ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีการปรับตัวกับครอบครัวดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของไพรวลัย ศรีเทพ (2541 : 158) ที่ได้ศึกษาประสิทธิผลของโครงการเพื่อนที่ปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการเสพยาเสพติด ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โปรแกรมการกีฬาและสุขภาพและโปรแกรมพาณิชยกรรม ชั้นปีที่ 1 จำนวน 150 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 75 คน และกลุ่มควบคุม 75 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมป้องกันการเสพยาเสพติดด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ภายหลังจากทดลองในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการป้องกันการเสพยาเสพติดได้ เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มเป็นประสบการณ์เรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการ

กระทำ และได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม มีโอกาสแลกเปลี่ยน และรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ ในการร่วมอภิปราย ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ซึ่งประสบการณ์เช่นนี้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการป้องกันการเสพติดตนเอง โรงเรียน และชุมชน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้ที่จะนำวิธีการที่ให้นักเรียนสอนกันเองไปใช้โดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จะต้องพัฒนา นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้มีความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม และการใช้เทคนิคต่างๆ ก่อนที่จะให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนไปพัฒนานักเรียนกลุ่มอื่นๆ
2. การจัดกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียน ควรใช้เทคนิคที่มีความน่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจนักเรียนได้ เช่น เทคนิคเกม เทคนิคบทบาทสมมติ เทคนิคสถานการณ์จำลอง เป็นต้น
3. ควรมีการติดตามผลการป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ภายหลังสิ้นสุดการทดลอง 3 เดือน หรือ 6 เดือน เพื่อศึกษาดู พฤติกรรมป้องกันการเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเปลี่ยนแปลงในทิศทางใด
4. ครูประจำชั้น และครูประจำวิชาต่างๆ สามารถช่วยเสริมสร้างการป้องกันสารเสพติดให้นักเรียนได้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู อาจารย์ที่สอดแทรกการป้องกันการเสพติดเข้าไปในเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่ทำการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพติดของนักเรียนในระดับอื่น เช่น นักเรียนระดับประถมศึกษา หรือระดับอุดมศึกษาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิธีการอื่นๆ ในการพัฒนาการป้องกันการเสพติด เช่น การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และการให้คำปรึกษารายบุคคล เพื่อศึกษาว่าวิธีดังกล่าวจะสามารถนำไปใช้พัฒนาการป้องกันการเสพติดของนักเรียนได้มากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2525). การศึกษาสภาพปัญหาการใช้สารเสพติดของนักเรียนนักศึกษา
ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- (2540). คู่มือการปฏิบัติงาน: กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
สารเสพติดในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- (2544). แนวทางการพัฒนานักเรียนแกนนำ: ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- กฤษณา วงษาสันต์ และคนอื่นๆ. (2542). ปัญหาสังคมไทย: โครงการพัฒนาสื่อการศึกษาเพื่อ
ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา (กลุ่มสถาบันราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ).
กรุงเทพฯ: บริษัทคอมฟอร์ม จำกัด.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2527). จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
ห้างหุ้นส่วนจำกัดศรีเดชา.
- กฤษณี คำชาย. (2542). จิตวิทยาแนะแนวเด็กวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
สวนสุนันทา.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. สำนักงานกฤษฎมนตรี (2531).
การป้องกันยาเสพติด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรเจริญไทย.
- (2534). เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่องแอมเฟตามีน. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- (2535). รายงานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทย ประจำปี 2535.
กรุงเทพฯ: กองบำบัดยา สำนักงานฯ.
- (2537). สรุปสถานการณ์การดำเนินการป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- (2542). แนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2530). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- จงรัก อินทร์เสวก. (2539). ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความ
เป็นจริงต่อการเพิ่มระดับการควบคุมตนเองและการลดการติดยาเสพติดซ้ำของผู้ติดยา
เสพติดที่เข้ารับการรักษาในระยะถอนพิษยา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต.
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.

- จิราภรณ์ สุทธิสานนท์. (2529). การรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- จำเนียร ช่วงโชติ; และคนอื่นๆ. (2521). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เฉลิมพล ต้นสกุล. (2537). ประสิทธิภาพของรูปแบบดำเนินงานสุขศึกษาโดยใช้การฝึกอบรมกลุ่มเพื่อนในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการโรคเอดส์ของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงานฟอกหนัง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- ชูชัย สมितिไกร. (2528). การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูวิทย์ รัตนพลแสนย์. (2541). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีผลต่ออ้อมโนทัศน์ของพลทหารที่ติดยาเสพติด โรงพยาบาลทหารเรือกรุงเทพ. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ชวนพิศ วงศ์คช. (2538). ผลการสอนเสริมโดยเพื่อนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและปานกลางต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษต่ำระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านค่าย จังหวัดระยอง. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. (การสอนภาษาอังกฤษ). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. อัดสำเนา.
- ดุขฎี โยเหลา; ลัดดาวัลย์เกษมเนตร; และ ชัยวัฒน์ วงษ์อาสา. (2540). รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้และการติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดยโสธร. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เตียง อันทโคตร. (2542). ปัญหาการดำเนินงานโครงการเพื่อนเตือนเพื่อนเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. อัดสำเนา.
- ทรงเกียรติ ปิยะกะ. (2542). ยืมผู้ เรียนรู้ยาเสพติด: วิทยุร่นร่นยา. กรุงเทพฯ: มติชน.

- ทองเรียน อมรัชกุล. (2520). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ทรงสถิตย์ กิตติคุณวัจนะ. (2522). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการใช้นักเรียนสอนกันเอง*.
วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ทิตนา แชมณี. (2522). *กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: บุรพาการพิมพ์.
- นิตยา สูงสถิตานนท์. (2542). *ประสิทธิผลของกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนต่อพฤติกรรมการป้องกัน
การสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม
กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- นิภา วิจิตรศิริ. (2525). *ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนหนองแค "สรกิจพิทยา" จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อัดสำเนา.
- นิสรา คำมณี. (2544). *ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ด้านการตั้งใจ
ตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัด
นครปฐม*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา
- บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. (2526). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. พิษณุโลก: แผนกเอกสารการพิมพ์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- บัญชา ดาวกระจาย. (2525). *พฤติกรรมของผู้ปกครองในการป้องกันสารเสพติดที่มีต่อนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา
- ประไพศรี ชอนกลิ่น; และคนอื่นๆ. (2530). *การป้องกันและควบคุมการใช้สารเสพติดในนักเรียน
ที่มีพฤติกรรมที่มีปัญหาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *แนวทางป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ:
กองแผนงาน สำนักงานฯ.
- พชนี วรกวิน. (2522). *จิตวิทยาสังคม*. นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.

- พนม ลิมอารีย์. (ม.ป.ป.). *กลุ่มสัมพันธ์*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. มหาสารคาม.
- (2522). *กลุ่มสัมพันธ์*. กาศลินธุ์: โรงพิมพ์จินตทัศน์.
- พรพิมล เจียมนาคนิทร์. (2539). *พัฒนาการวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ แกรมมี่ จำกัด.
- พรรณพิศ วาณิชยการ. (2535). *การทำงานแบบกลุ่ม: สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พริ้มเพรา ผลเจริญสุข. (2545). *ยาเสพติดพิษร้าย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพรวลัย ศรีเทพ. (2541). *ประสิทธิผลของโครงการเพื่อนที่ปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด ของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ*. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา
- ภาวิณี อยู่ประเสริฐ. (2540). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- มาริสา หะสาเมาะ. (2540). *ประสิทธิผลของการจัดโครงการป้องกันการเข้ายาและสารเสพติด สำหรับนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- เยาวภา กันทรวิชชากุล. (2530). *ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรางโมทย์วิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง*. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ระวีวรรณ คำสม. (2542). *ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม*. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

- รุ่งกานต์ ศรีลัมพ์. (2530). *ประสิทธิภาพการสอนสุขศึกษาเรื่องกามโรคแก่หญิงอาชีพพิเศษแบบเพื่อนสอนเพื่อนในสถานบริการ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- รุ่งทิวา พันธุ์. (2539). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ฤทัยรัตน์ ธรเสนา. (2534). *การพัฒนาอัตรากำลังคนหลายมิติของนักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพแตกต่างกันโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์*. ปริญญาโท ศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). "ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้," *ข่าวสารวิจัยการศึกษา*, 18(3) : 8-11.
- วีณา วัฒนระวิชัย. (2530). *กลวิธีการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา*. เชียงใหม่: ภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีรวรรณ สุธีร์ไกรลาศ. (2536). *ศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความต้องการยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วันทนีย์ จันทร์เอี่ยม. (2543-2544, กันยายน-กุมภาพันธ์). "มิติมุมมองป้องกันปัญหาเสพติด," *วารสารสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด*, 16(2) : 23-30.
- ศุภวดี บุญญวงค์. (2527). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. สงขลา: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- สุใจ ตั้งทรงสวัสดิ์. (2532). *การใช้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มเพื่อการเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. (จิตวิทยา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- สุนีย์ ธีรดากร. (2526). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูพระนคร.
- สุพัฒน์ ธีรเวชจาเจริญชัย. (2541). *ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรพล ปธานวนิช. (2526). *การป้องกันปัญหาเสพติด: แนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. อัดสำเนา.

- สุรีย์ จันทรมณี. (2526, ตุลาคม-ธันวาคม). "การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักสูบบุหรี่;" สุขศึกษา. 6(8) : 34-37.
- สุวลักษณ์ สิ้นทรัพย์. (2543). การเปรียบเทียบผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก การใช้ตัวแบบ การ์ตูน และการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงยาเสพติด ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงโรงเรียนบ้านมะค่า (คงฤทธิบัวสุวรรณอนุสรณ์) อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สุวิทย์ ดวงเวียง. (2538). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับครอบครัวของผู้ติดยาเสพติด ในสถานพักฟื้นประเวศ เขตตลาดกระบี่ กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- เสาวนีย์ พัฒนอมร. (2545, มกราคม-ธันวาคม). "การป้องกันแก้ไขปัญหายาบ้าในสถานศึกษา,"วารสารสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 1(1) : 30-36.
- สาริณี พงษ์เจริญไทย. (2534). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสัตตราชูฏวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- สาลี จบศรี. (2531). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสีบสาม "ผิวศรีราชูฏรบำรุง" จังหวัดปทุมธานี. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- อรเพ็ญ นาควัชร. (2525). ปัญหาสิ่งเสพติดและการควบคุม. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ช้างเผือก.
- อรวรรณ หุ่นดี. (2529). ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- เอมอัมชา รัตนจินจง. (2527). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง "สิ่งเสพติด" โดยการใช้เทคนิคการสอนแบบนักเรียนสอนกันเอง. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.

- อำนาจ กังเทเวศน์. (2543). *ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยพณิชยการอินทราชัย. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.*
- Bedworth, David A.; & Albert E. Bedworth. (1978). *Health Education: A Process for Human Effectiveness*. New York: Harper and Row, Publishers.
- Benett, Margaret Elaine. (1963). *Guidance and Counseling Ingroups*. 2nd ed. New York: McGraw Hill.
- Birkhauser, John Charles. (1985, June). "The Effect of Group Dynamics on Self Concept in The Elementary School Classroom," *Dissertation Abstracts International*. 46(1) : 103-A.
- Brown, M.J. (1972, January). "Differences in Attitudes of Public School Student Toward Selected Drugs and the Relationship Between these Attitudes and Knowledge," *Dissertation Abstracts International*. 32(7) : 3752-53-A.
- Cooker, P.; & P. Cherchia. (1976, May). *Communications Skill Training on High School Students Ability to Function as Peer Group Facilitator*, "Journal of Counseling and Psychology". 23(5) : 464-467.
- Durschmidt, Bandura J. (197, January). "Self –Actualization and the Human Potential .. Group Process in a Community College," *Dissertation Abstracts International*. 38(3) : 3953-a.
- Enocore, About Preventing Drug Abuse. *A Scriptographic Booklet*. Sout Deerfield: charming L. Bete Co.
- Feinstein, Levy S. (1978, April). "An Investigation of Illicit Presecption Over the Counter Drugs Use In Undergraduate Student Population," *Dissertation Abstracts International*. 38(2) : 5935-A.
- Gully, Halbert E. (1963). *Discussion Conference and Group Process*. New York: Holt, Rhinehart and Winston.
- Harrold, Kenneth F. (1992). "Evaluation and Research in Group Dynamics," *Educational and Psychological Measurement*. p.492-504. Englewood Cliffs, New Jersey: Practice Hall.

- Kemp, C.Gratton. (1956). "Perspective on the Group Proces," *A Foundation for Counseling with Group*. 2nd ed, Boston: Houghton Mifflin, Co, 1970 Gaper, 1956.
- Keuth, Tone. (1986). "Preventing Drug Misuse: The Case for Breath Balance and Coherence," *Health Education Journal*. 45(4) : 26.
- Land, M.Newman. (1984, April). "Capture the Energy of Peer Pressure: Insight from Longitudinal of Adolescent Cigarette Smoking," *Journal of School Health*. 54(4) : 146-148.
- Ohlsen, Merk M. (1970). *Group Counseling*. New York: Holt Rhinehart and Winston.
- Ottaway, A.K.C. (1966). *learning Through Group Experiences*. London: Routhledge and Kegan Paul.
- Patterson, C.H. (1973). *Theories of Counseling and Psychotherapy*. 2nd ed. New Jersey : Mifflin Company.
- Roger, Carl R. (1970). *Encounter Group*. New York: Harper and Row.
- Shaw, Marvine E. (1981). *Group Dynamic: The Psychology of Small Group Behavior*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Stokely, Barbara L. (1978, April). "An Evolution of a School Community Team for the Primar Prevention of Drug Abuse," *Dissertation Abstracts International*. 38(1) : 6026-6027-A.
- Treppa, Jerry A.; & Lawrence Frike. (1972,September). "Effects of Marathon Group Experience," *Journal of Counseling Psychology*. 19(5) : 466-468.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/๑๔๖๖

วันที่ ๕ มกราคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวจุฑารัตน์ สอทิพย์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพติดในกลุ่มเสี่ยงของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดไร่จิงวิทยา จังหวัดนครปฐม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์คิลก คิลกานนท์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์พาสณา จุลรัตน์ และ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงของนักเรียน แบบสอบถามการป้องกันการเสพติด โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพติดในกลุ่มเสี่ยงของนักเรียน โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ และ โปรแกรมการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพติดในกลุ่มเสี่ยงของนักเรียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม โปรแกรม และแบบประเมิน ให้ นางสาวจุฑารัตน์ สอทิพย์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์ภากรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.121๘๐๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖ มกราคม 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไร่จิงวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม โปรแกรม และแบบประเมิน

เนื่องด้วย นางสาวจุฑารัตน์ สอทิพย์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพติดในกลุ่มเสี่ยงของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดไร่จิงวิทยา จังหวัดนครปฐม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์คิลก คิลกานนท์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มแบบประเมินพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงของนักเรียน แบบสอบถามการป้องกันการเสพติด โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพติดในกลุ่มเสี่ยงของนักเรียน โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ และโปรแกรมการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพติดในกลุ่มเสี่ยงของนักเรียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม โปรแกรม และแบบประเมิน ให้ นางสาวจุฑารัตน์ สอทิพย์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นันทนา หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 032-211171 มือถือ 09-1082432

ที่ ศธ 0519.12/12๐๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสามพรานวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และโปรแกรม

เนื่องด้วย นางสาวจุฑารัตน์ สอทิพย์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “ผลของการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพยาเสพติด ในกลุ่มเสี่ยงของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน วัดไร่จิงวิทยา จังหวัดนครปฐม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คิลก คิลกานนท์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ห้องแนะแนวของโรงเรียนจัดกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้ โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพยาเสพติดในกลุ่มเสี่ยงของนักเรียนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ และ โปรแกรมการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพยาเสพติดในกลุ่มเสี่ยงของนักเรียนโดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 100 คน และเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติด ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวจุฑารัตน์ สอทิพย์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญาานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นันทนา หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 032-211171 มือถือ 09-1082432

ที่ ศธ 0519.1215426

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 มิถุนายน 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไร่จิงวิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม โปรแกรม และแบบประเมิน

เนื่องด้วย นางสาวจุฑารัตน์ สอทิพย์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพสารเสพติดในกลุ่มเสี่ยงของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดไร่จิงวิทยา จังหวัดนครปฐม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดิลก ดิลกานนท์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้ห้องโสตทัศนศึกษาจัดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติดให้กับกลุ่มเสี่ยงของนักเรียน โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน และตอบแบบสอบถามการป้องกันการเสพสารเสพติด แบบประเมินความสามารถในการทำกิจกรรมกลุ่ม และแบบประเมินพฤติกรรมในกลุ่มเสี่ยงของนักเรียน ในระหว่างเดือนมิถุนายน - สิงหาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวจุฑารัตน์ สอทิพย์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 09-1082432

แบบสอบถามการป้องกันการเสพสารเสพติด

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ จากนั้นให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงกับตัวนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อเดียว และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเลย
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนเท่าใดนัก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนพอสมควร
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากพอสมควร
จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงน้อย	จริงบ้าง	ส่วนใหญ่จริง	จริงมากที่สุด
1	ความเชื่อเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของสารเสพติด บุหรี่มีสารนิโคตินที่ก่อให้เกิดโรคถุงลมโป่งพอง และโรคมะเร็งปอด					
1	การเสพยาบ้าเป็นการเพิ่มพลังความแข็งแรงให้แก่ร่างกาย					
3	เฮโรอีนเป็นสารเสพติด ประเภทออกฤทธิ์กดประสาท					
4	คนที่ชอบลองเสพสารเสพติดมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดสารเสพติดได้ง่าย					
5	ฝิ่นเป็นพืชที่ปลูกได้โดยไม่ผิดกฎหมาย					
6	บุหรี่ห้ามจำหน่ายให้เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี					
7	สุราเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง					
8	คนที่เสพสารเสพติดร่างกายจะชুবวม เป็นโรคทางผิวหนังและทางเดินหายใจ					

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง เลย	จริงน้อย	จริงบ้าง	ส่วน ใหญ่ จริง	จริง มาก ที่สุด
	ความสามารถในการปฏิเสธเมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้เสพสารเสพติด					
9	เวลาไปเที่ยวกลางคืน ฉันไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน เมื่อเพื่อนชวนเสพสารเสพติดเพื่อความสนุก คึกคะนอง	.....	.....	.....	.....	.....
10	ฉันไม่รู้ว่าจะปฏิเสธอย่างไร เมื่อเพื่อนชวนหนีเรียนไปเสพกัญชา	.....	.....	.....	.....	.....
11	ฉันไม่ปฏิเสธ เมื่อเพื่อนให้ทดลองสูบบุหรี่	.....	.....	.....	.....	.....
12	เมื่อเพื่อนชวนดื่มสุราในวันกีฬา ฉันปฏิเสธเพื่อนว่าไม่ดื่ม เพราะการดื่มสุราทำให้เป็นโรคตับแข็ง	.....	.....	.....	.....	.....
13	เมื่อเพื่อนนำยาบ้ามาให้เสพ ฉันปฏิเสธเพื่อนว่าสารเสพติดเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นสิ่งผิดกฎหมาย	.....	.....	.....	.....	.....
14	เมื่อรุ่นพี่บังคับให้ดมกาว ฉันไม่กล้าที่จะปฏิเสธ	.....	.....	.....	.....	.....
15	เมื่อเพื่อนชวนไปเสพยาอีในห้องเพื่อน ฉันไม่รู้จะปฏิเสธเพื่อนอย่างไร กลัวเพื่อนโกรธ และไม่คบด้วย	.....	.....	.....	.....	.....
16	เมื่อเพื่อนชวนให้เสพสารเสพติด ฉันปฏิเสธเพื่อนทุกครั้ง เพราะสารเสพติดเป็นสิ่งที่ไม่ดี ทำลายสุขภาพ และทำลายอนาคต	.....	.....	.....	.....	.....
	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด					
17	เมื่อฉันมีปัญหาไม่รู้จะปรึกษาใคร ฉันจึงหาทางออกด้วยการเสพยาบ้า	.....	.....	.....	.....	.....
18	การไปเที่ยวสถานเริงรมย์ นำไปสู่การเสพสารเสพติดได้ง่าย	.....	.....	.....	.....	.....
19	ฉันจะแจ้งตำรวจ เมื่อฉันทราบแหล่งขายสารเสพติด	.....	.....	.....	.....	.....
20	การเล่นกีฬาเป็นการแก้ไขปัญหาการเสพสารเสพติดได้วิธีหนึ่ง	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง เลย	จริงน้อย	จริงบ้าง	ส่วนใหญ่ จริง	จริง มาก ที่สุด
	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุและ แนวทางในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจ ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด					
21	ฉันร่วมรณรงค์การป้องกันการเสพยาเสพติดกับทาง โรงเรียนและชุมชน	.....	.....	.....	.....	.....
22	ฉันไม่ไปเที่ยวสถานที่ ที่ทำให้เสี่ยงต่อการเสพยา เสพติด	.....	.....	.....	.....	.....
23	เมื่อเพื่อนนำยาบ้ามาฝากไว้ให้ฉันเก็บชั่วคราว ฉันจะปฏิเสธ	.....	.....	.....	.....	.....
24	ฉันไม่ทดลองเสพยาเสพติดตามคำชักชวนของเพื่อน	.....	.....	.....	.....	.....
	ความสามารถในการเตือน ให้คำแนะนำ หรือให้ ความช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด					
25	ฉันห้ามปรามเพื่อน เมื่อเห็นเพื่อนดื่มสุรา	.....	.....	.....	.....	.....
26	ฉันไม่สนใจเพื่อนในชั้นเรียนที่เสพยาเสพติด	.....	.....	.....	.....	.....
27	ฉันให้เพื่อนยืมเงินไปซื้อยาบ้า	.....	.....	.....	.....	.....
28	ฉันดูต้นทางให้เพื่อนซื้อขายยาบ้า	.....	.....	.....	.....	.....
29	ฉันพาเพื่อนไปเสพยาที่บ้าน	.....	.....	.....	.....	.....
30	ฉันห้ามเพื่อนไม่ให้ทดลองเสพยาเสพติด	.....	.....	.....	.....	.....
31	ฉันแจ้งให้อาจารย์ทราบเมื่อพบเพื่อนที่เสพยาเสพติด	.....	.....	.....	.....	.....
32	ฉันให้กำลังใจเพื่อนที่คิดเลิกเสพยาเสพติด	.....	.....	.....	.....	.....
33	ถ้ามีเพื่อนติดสารเสพติด ฉันจะพาเพื่อนไปรักษาตัวที่ โรงพยาบาล	.....	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติด มีดังนี้

ข้อความ	ไม่จริงเลย	จริงน้อย	จริงบ้าง	ส่วนใหญ่จริง	จริงมากที่สุด
ข้อความทางบวก	1	2	3	4	5
ข้อความทางลบ	5	4	3	2	1

ข้อความทางบวกได้แก่ข้อ 1,3,4,6,7,8,12,13,16,18,19,20,21,22,23,24,25,30,31,32,33

ข้อความทางลบได้แก่ข้อ 2,5,9,10,11,14,15,17,26,27,28,29

เกณฑ์ในการแปลความหมายการป้องกันการเสพยาเสพติด

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00	หมายถึง	การป้องกันการเสพยาเสพติดสูง
คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66	หมายถึง	การป้องกันการเสพยาเสพติดปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33	หมายถึง	การป้องกันการเสพยาเสพติดต่ำ

แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังรายการที่กำหนดให้ โดยพิจารณาความถี่ของพฤติกรรมที่นักเรียนได้ประพฤตินในช่วงเวลาที่ระบุไว้ ตามสภาพความเป็นจริงของนักเรียน

ประเมินระหว่างวันที่.....ถึงวันที่.....

ข้อ	พฤติกรรม	ความถี่ของพฤติกรรม			
		5 ครั้งขึ้นไป ต่อสัปดาห์	3-4 ครั้ง ต่อสัปดาห์	1-2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	0 ครั้ง ต่อสัปดาห์
1	หนีเรียน /ไม่เข้าชั้นเรียน				
2	มาเรียนสาย/เข้าห้องเรียนช้า				
3	สูบบุหรี่				
4	ดื่มสุรา				
5	แยกตัวอยู่คนเดียว				
6	ไม่เอาใจใส่การเรียน				
7	ไม่ส่งการบ้าน/ไม่ส่งงาน				
8	หลับในชั้นเรียน				

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินพฤติกรรมเสียงของนักเรียน มีดังนี้

แสดงพฤติกรรม 5 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์	ให้	3	คะแนน
แสดงพฤติกรรม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	ให้	2	คะแนน
แสดงพฤติกรรม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	ให้	1	คะแนน
แสดงพฤติกรรม 0 ครั้งต่อสัปดาห์	ให้	0	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายพฤติกรรมเสียงของนักเรียน

คะแนนเฉลี่ย 2.25 - 3.00	หมายถึง	พฤติกรรมเสียงต่อการเสพสารเสพติดสูง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.24	หมายถึง	พฤติกรรมเสียงต่อการเสพสารเสพติด ค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ย 0.75 - 1.49	หมายถึง	พฤติกรรมเสียงต่อการเสพสารเสพติด ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 0.74	หมายถึง	พฤติกรรมเสียงต่อการเสพสารเสพติดต่ำ

นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสียงต่อการเสพสารเสพติด คือนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 3.00

แบบประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม

ชื่อนักเรียน..... ชั้น.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังรายการที่กำหนดให้ โดยพิจารณาว่านักเรียน
สามารถใช้เทคนิคต่างๆ ในการนำกิจกรรมกลุ่ม ได้เหมาะสมหรือต้องปรับปรุง

เทคนิคต่างๆ ในการนำกิจกรรมกลุ่ม	ความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม	
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
1. ความสามารถในการนำเข้าสู่กิจกรรมกลุ่ม		
1.1 มีความสามารถในการนำเข้าสู่กิจกรรม		
1.2 มีความสามารถในการทักทาย		
1.3 มีความสามารถในการซักถาม		
1.4 มีความสามารถในการอธิบาย		
1.5 มีความสามารถในการกระตุ้นให้สมาชิกร่วมกิจกรรม		
2. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม		
2.1 มีความสามารถในการอธิบายเนื้อหา		
2.2 มีความสามารถในการกระตุ้นให้สมาชิกคิด		
2.3 มีความสามารถในการยุติหัวข้อที่อภิปราย		
2.4 มีความสามารถในการสรุปถึงโทษและพิษภัยของ สารเสพติด		
2.5 มีความสามารถในการประเมินผล		
3. เทคนิคสถานการณ์จำลอง		
3.1 มีความสามารถในการอธิบายเนื้อหา		
3.2 มีความสามารถในการกระตุ้นให้สมาชิกร่วมแสดง บทบาทตามสถานการณ์จำลอง		
3.3 มีความสามารถในการสังเกต		
3.4 มีความสามารถในการสรุปหลักการปฏิบัติ		
3.5 มีความสามารถในการประเมินผล		

เทคนิคต่างๆ ในการนำกิจกรรมกลุ่ม	ความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม	
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
4. เทคนิคเกม		
4.1 มีความสามารถในการอธิบายกติกา		
4.2 มีความสามารถในการกระตุ้นให้สมาชิกเล่นเกม		
4.3 มีความสามารถในการตัดสินเกม		
4.4 มีความสามารถในการสรุปการตัดสินใจและการแก้ไข ปัญหาการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด		
4.5 มีความสามารถในการประเมินผล		
5. เทคนิคกรณีตัวอย่าง		
5.1 มีความสามารถในการอธิบายกรณีตัวอย่าง		
5.2 มีความสามารถในการกระตุ้นให้สมาชิกอ่านและตอบ คำถาม		
5.3 มีความสามารถในการเฉลยคำตอบ		
5.4 มีความสามารถในการสรุปวิธีการเตือนเพื่อนและ ช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด		
5.5 มีความสามารถในการประเมินผล		

เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม มีดังนี้

เหมาะสม	หมายถึง	นักเรียนสามารถใช้เทคนิคการนำกิจกรรมกลุ่มได้เหมาะสม ให้คะแนน 1 คะแนน
ต้องปรับปรุง	หมายถึง	นักเรียนต้องปรับปรุงการใช้เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่ม ให้คะแนน 0 คะแนน

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม

นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ต้องผ่านคุณลักษณะใหญ่ ทั้งหมด 5 คุณลักษณะ และในแต่ละคุณลักษณะใหญ่ต้องผ่านทุกคุณลักษณะย่อย 5 คุณลักษณะ

นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม สามารถนำกิจกรรมกลุ่มให้แก่เรียนกลุ่มเสี่ยงได้

ส่วนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มต้องได้รับการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัยอีกครั้งหนึ่ง

ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ต่อไปนี้เพื่อใช้ในการประเมินความสามารถในการ นำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนก่อนการทดลอง

1. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำกิจกรรมกลุ่มให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยใช้
เทคนิคการอภิปรายกลุ่มหัวข้อ โทษและพิษภัยของสารเสพติด นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะมี
การนำกิจกรรมกลุ่มอย่างไร ในขั้นตอนต่อไปนี้

- 1.1 การอธิบายเนื้อหา
- 1.2 การกระตุ้นให้สมาชิกคิด
- 1.3 การยุติหัวข้อที่อภิปราย
- 1.4 การสรุปถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด
- 1.5 การประเมินผล

2. เทคนิคสถานการณ์จำลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำกิจกรรมกลุ่มให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยใช้
เทคนิคสถานการณ์จำลอง เรื่อง เก่ง นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะมีการนำกิจกรรมกลุ่มอย่างไร ใน
ขั้นตอนต่อไปนี้

- 1.1 การอธิบายเนื้อหา
- 1.2 การกระตุ้นให้สมาชิกร่วมแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลอง
- 1.3 การสังเกต
- 1.4 การสรุปหลักการปฏิบัติ
- 1.5 การประเมินผล

สถานการณ์จำลองเรื่อง เก่ง

- เก่ง : โมทย์ เรามียาตัวหนึ่ง กำลังมาแรง ลองดูหน่อยไหมเพื่อน
- โมทย์ : เป็นยังไงล่ะ ใส่มั๊ยๆ นี่ หรือ
- เก่ง : แบ่งครึ่งใช้ก็ได้ พวกดาราเค้าก็นิยมใช้กันทั้งนั้น
- โมทย์ : ไม่เอาดีกว่า
- เก่ง : นายไม่ไว้ใจเราหรือ เราหวังดีกับนายนะ
- โมทย์ : ไม่ลองดีกว่า ฉันคิดว่า มันไม่ดี กลัวติดนะ ถ้าพ่อแม่วางเสียใจแะ
(เดินหนี)

3. เทคนิคเกม

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำกิจกรรมกลุ่มให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยใช้เทคนิคเกมตอบได้ ตอบดี นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะมีการนำกิจกรรมกลุ่มอย่างไร ในขั้นตอนต่อไป

- 1.1 การอธิบายกติกา
- 1.2 การกระตุ้นให้สมาชิกเล่นเกม
- 1.3 การตัดสินเกม
- 1.4 การสรุปการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
- 1.5 การประเมินผล

เกมตอบได้ ตอบดี

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม แล้วส่งตัวแทนกลุ่มจับภาพสารเสพติดกลุ่มละ 2 ภาพ ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันดูภาพแล้วช่วยกันคิดคำขวัญการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดประเภทนั้นๆ

1. ภาพบุหรี่
2. ภาพยาบ้า
3. ภาพสุรา
4. ภาพกัญชา

4. เทคนิคกรณีตัวอย่าง

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำกิจกรรมกลุ่มให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง เรื่องของน้ำพุ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะมีการนำกิจกรรมกลุ่มอย่างไร ในขั้นตอนต่อไป

- 1.1 การอธิบายกรณีตัวอย่าง
- 1.2 การกระตุ้นให้สมาชิกอ่านและตอบคำถาม
- 1.3 การเฉลยคำตอบ
- 1.4 การสรุปวิธีการเตือนและช่วยเหลือเพื่อนที่เสพสารเสพติด
- 1.5 การประเมินผล

กรณีตัวอย่าง เรื่องของน้ำพุ

น้ำพุมีพี่น้องทั้งหมด 4 คน ตัวของน้ำพุเองเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว พ่อแม่ของน้ำพุหย่าร้างกัน แม่จึงต้องทำงานหนักเพื่อหาเงินมาเลี้ยงดูลูก จนไม่มีเวลาดูแลลูกอย่างใกล้ชิด ประกอบกับน้ำพุเป็นลูกชายคนเดียว จึงเข้ากับพี่ๆ ซึ่งเป็นผู้หญิงไม่ได้ เมื่อน้ำพุเกิดความว้าวุ่น กลุ่มใจ จึงหันไปคบเพื่อนไม่ดี ชอบเที่ยวเตร่ ไม่สนใจการเรียน และมีวุ่นๆ กับเพื่อนเสพสารเสพติด จนกระทั่งถูกจับและถูกส่งเข้าไปอยู่ในสถานกักกันบ้านเมตตา เมื่อออกจากบ้านเมตตาน้ำพุก็หันกลับไปใช้สารเสพติดอีกและเพิ่มปริมาณยิ่งขึ้น ต่อมาน้ำพุและเพื่อนๆ ไปบ่มารักษาการติดยาเสพติดที่สำนักสงฆ์ถ้ากระบอกจนสามารถเลิกสารเสพติดได้ หลังจากนั้นก็กลับไปอยู่กับแม่และได้เรียนหนังสืออีกครั้ง เมื่อน้ำพุได้พบกับสภาพแวดล้อมเดิม และปัญหาเดิมที่ทำให้กลุ่มใจ จึงหันกลับไปใช้สารเสพติดอีกและในที่สุดก็ต้องเสียชีวิตเพราะสารเสพติด

ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ต่อไปนี่เพื่อใช้ในการประเมินความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนหลังการทดลอง

1. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่มหัวข้อ การป้องกันการเสพสารเสพติด นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะมีการนำกิจกรรมกลุ่มอย่างไร ในขั้นตอนต่อไปนี้

- 1.1 การอธิบายเนื้อหา
- 1.2 การกระตุ้นให้สมาชิกคิด
- 1.3 การยุติหัวข้อที่อภิปราย
- 1.4 การสรุปถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด
- 1.5 การประเมินผล

2. เทคนิคสถานการณ์จำลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยใช้เทคนิคสถานการณ์จำลอง เรื่อง ปฏิเสธอย่างไรดีนะ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะมีการนำกิจกรรมกลุ่มอย่างไร ในขั้นตอนต่อไปนี้

- 1.1 การอธิบายเนื้อหา
- 1.2 การกระตุ้นให้สมาชิกร่วมแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลอง
- 1.3 การสังเกต

1.4 การสรุปหลักการปฏิเสธ

1.6 การประเมินผล

สถานการณ์จำลองเรื่อง ปฏิเสธอย่างไรดีนะ

สมคิด : วันนี้หลังซ้อมบอลเสร็จ ไปเจอกันที่ห้องน้านะ

กิตติ : เออ เดี่ยวเราไปนะ

สมคิด : นายลองใช้ยาบ้าสิ ทำให้มีแรงเล่นบอลดีนะ

กิตติ : จริงหรือ

สมคิด : นายก็ลองดูสิ เราให้ลองใช้เม็ดหนึ่งก่อนก็ได้ ตัดใจแล้วค่อยเอาใหม่

กิตติ : จะดีหรือ เราว่าไม่ลองดีกว่า เดี่ยวทำให้ติดยาบ้าได้ เราไม่ใช่ก็มีแรงเล่นบอลแล้ว
แหละ นายก็เหมือนกันเลิกใช้เถอะ มันไม่ดีต่อร่างกายนะ

3. เทคนิคเกม

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำกิจกรรมกลุ่มให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยใช้เทคนิคเกมตัดสนใจ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะมีการนำกิจกรรมกลุ่มอย่างไร ในขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 การอธิบายกติกา

1.2 การกระตุ้นให้สมาชิกเล่นเกม

1.3 การตัดสนใจเกม

1.4 การสรุปการตัดสนใจและการแก้ไขปัญหาการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด

1.6 การประเมินผล

เกมตัดสนใจ

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับฉลากสถานการณ์กลุ่มละ 1 ใบ แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดว่าเมื่อเกิดสถานการณ์ดังกล่าวขึ้นในกลุ่ม กลุ่มจะมีการตัดสนใจอย่างไร เพราะเหตุใด

สถานการณ์ที่ 1 เพื่อนชวนไปเที่ยวต่างจังหวัดละชวนสูบบุหรี่ ชวนเล่นกิจกรรมรอบกองไฟ

สถานการณ์ที่ 2 เพื่อนชวนให้กินยาบ้า ขณะอ่านหนังสือเตรียมสอบปลายภาคเรียนที่บ้านของเพื่อน

4. เทคนิคกรณีตัวอย่าง

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำกิจกรรมกลุ่มให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง เรื่องชีวิตของเสก นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะมีการนำกิจกรรมกลุ่มอย่างไร

- 1.1 การอธิบายกรณีตัวอย่าง
- 1.2 การกระตุ้นให้สมาชิกอ่านและตอบคำถาม
- 1.3 การเฉลยคำตอบ
- 1.4 การสรุปวิธีการเตือนและช่วยเหลือเพื่อนที่เสพสารเสพติด
- 1.5 การประเมินผล

กรณีตัวอย่างเรื่อง ชีวิตของเสก

เสก เรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง หลังเลิกเรียน เพื่อนของเสก 5 คน มาชวนให้เสกไปเป็นเพื่อนซื้อขายบ้าด้วยกัน โดยจะให้คำตอบแทนเป็นยาบ้า 5 เม็ด ซึ่งเสกอาจเอาไปขายต่อหรือเอาไปเสพเองก็ได้ เสกลังเล ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะไปกับเพื่อนดีหรือไม่ ถ้าไปก็จะได้ส่วนแบ่งที่อาจเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ แต่ก็เสี่ยงกับการถูกตำรวจจับและอาจติดยาบ้าด้วย ถ้าไม่ไปก็กลัวเพื่อนโกรธและอาจเสียเพื่อนทั้งกลุ่มไป

ในที่สุด เสกตัดสินใจที่จะปฏิเสธเพื่อนๆ โดยบอกว่า "เราขอไม่ไปนะ กลัวถูกตำรวจจับที่บ้านจะเสียใจ หวังว่าพวกนายคงเข้าใจนะ"

ภาคผนวก ข

- โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก
- โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ

**รายละเอียดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก**

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	1. แนะนำตนเอง 2. ล่าประวัติ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบวัตถุประสงค์ของการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วย 3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบความหมายของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 4. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบวัตถุประสงค์ของการเป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแนะนำตนเอง 2. ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกิจกรรมล่าประวัติ แล้วสอบถามข้อมูลเรื่องอะไรก็ได้จากเพื่อน 3. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 4. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 5. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการเป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง 6. ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ฝึกการสร้างสัมพันธภาพ

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2-4	การเป็นผู้นำ กิจกรรมกลุ่ม	อภิปรายกลุ่ม	<p>1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกลักษณะของการเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่มได้</p> <p>2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ศึกษาลักษณะของตนเองในการเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่ม</p>	<p>1. ขั้นการมีส่วนร่วม</p> <p>1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำกิจกรรมกลุ่ม</p> <p>1.2 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม</p> <p>1.3 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนระดมสมองถึงลักษณะของการเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่ม</p> <p>1.4 ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้น</p> <p>2. ขั้นการวิเคราะห์</p> <p>ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันวิเคราะห์ถึงลักษณะของการเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่มโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3	เทคนิคการนำกิจกรรมกลุ่ม	อภิปรายกลุ่ม	<p>1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกเทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มได้</p> <p>2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้เทคนิคต่างๆ ในการ</p>	<p>โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม</p> <p>3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้เรียนรู้อะไรเกี่ยวกับตนเองและเพื่อนสมาชิก</p> <p>3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้ในกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร</p> <p>3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน</p> <p>4.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรมและการสรุป</p> <p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม</p> <p>1.2 ผู้วิจัยสาธิตเทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มให้ดู</p> <p>1.3 ให้นักเรียนแต่ละ</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>กลุ่มบอกถึงเทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่ม</p> <p>1.4 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปเทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่ม แล้วนำเสนอหน้าชั้น</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันวิเคราะห์ถึงการใช้เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรบ้าง จากกิจกรรม</p> <p>3.2 เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มมีอะไรบ้าง</p> <p>3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปให้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกัน</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
4	การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม	อภิปรายกลุ่ม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเข้าใจวิธีดำเนินกิจกรรมกลุ่ม 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม 	<p>การเสพสารเสพติดให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ อย่างไร</p> <p>3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน</p> <p>4.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรมและการสรุป</p> <p>4.3 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม</p> <p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยซักถามว่า ใครที่เคยมีโอกาสในการร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และมีความยากหรือง่ายอย่างไร</p> <p>1.2 ผู้วิจัยอธิบายเรื่อง การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม</p> <p>1.3 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อวิธีการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่ม</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>เพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกัน วิเคราะห์ถึงวิธีการดำเนิน กิจกรรมกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u> ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จาก กิจกรรม และนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิต ประจำวันได้อย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนได้ข้อคิดอะไรบ้าง จากกิจกรรม</p> <p>3.2 วิธีการดำเนิน กิจกรรมกลุ่มมีขั้นตอน อย่างไรบ้าง</p> <p>3.3 กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ ป้องกันการเสพยาเสพติด ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ อย่างไร</p> <p>3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความ ร่วมมือในการร่วมกิจกรรม ของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
5	(5-6) ความเชื่อเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด สาเหตุของการติดสารเสพติด	การอภิปรายกลุ่ม	1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกสาเหตุของการติดสารเสพติดได้ 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้การอภิปรายกลุ่มในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติดได้	4.2 สืบเนื่องจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรมและการสรุป 4.3 สืบเนื่องจากรายการของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม 1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u> 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนว่าสาเหตุใดบ้างที่ทำให้ติดสารเสพติด 1.2 ผู้วิจัยอ่านเอกสารเรื่องวิจัยชวนให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฟัง 1.3 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อสาเหตุของการติดสารเสพติด 2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u> ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอภิปรายร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>- ชาญชัยติดสารเสพติดเพราะสารเหตุใด</p> <p>- เมื่อนักเรียนทราบถึงสาเหตุของการเสพติดแล้ว จะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและเพื่อนได้อย่างไร</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ความรู้อะไรบ้างจากกิจกรรม</p> <p>3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเรียนรู้เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มจากกิจกรรมนี้ได้อย่างไร</p> <p>3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร</p> <p>3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
6	ความเชื่อเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด	อภิปรายกลุ่ม	<p>1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนตระหนักถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด</p> <p>2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติด</p>	<p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน</p> <p>4.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรมและการสรุป</p> <p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม</p> <p>1.2 ผู้วิจัยนำภาพผู้ติดยาเสพติดให้นักเรียนดู</p> <p>1.3 ให้นักเรียนในกลุ่มแต่ละคนบอกถึงโทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพยาเสพติดมาคนละ 3 ข้อ</p> <p>1.4 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปถึงโทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพยาเสพติดแล้วนำเสนอให้เพื่อนอีกกลุ่มฟัง</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้</p> <p>- การที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้ถึงโทษและพิษภัยที่</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>เกิดจากการเสพยาเสพติด แล้ว กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและบุคคลอื่นอย่างไร</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้นักเรียนช่วยกันสรุป สิ่งที่ได้จากกิจกรรม และ การนำไปประยุกต์ใช้ โดย ใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนได้ข้อคิดอะไรจาก กิจกรรมได้อย่างไร</p> <p>3.2 กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนเรียนรู้เทคนิคในการ นำกิจกรรมกลุ่มจาก กิจกรรมนี้อย่างไร</p> <p>3.3 กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับ จากกิจกรรมไปให้นำ กิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการ เสพยาเสพติดให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ อย่างไร</p> <p>3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม ของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน</p> <p>4.2 สังเกตจาก</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
(7-8)	การปฏิเสธคำ ชักชวนเสพ สารเสพติด	สถานการณ์ จำลอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนตอบปฏิเสธคำชักชวน เสพสารเสพติดได้ 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนบอกหลักการปฏิเสธ คำชักชวนเสพสารเสพติดได้ 3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนมีประสบการณ์ในการ ใช้สถานการณ์จำลองใน การนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ ป้องกันการเสพสารเสพติด 	<p>บรรยากาศของกลุ่มในการ ร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการ แสดงความคิดเห็นต่อ คำถามหลังกิจกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยหาอาสา สมัคร 5 คน เพื่อแสดง บทบาทตามสถานการณ์ที่ เตรียมไว้ 1.2 ผู้วิจัยแจกเอกสาร เรื่อง ใครกำหนด ให้กลุ่ม เพื่อนช่วยเพื่อนที่เป็น อาสาสมัครอ่านและซ้อม ก่อนแสดง 1.3 กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนเริ่มแสดงบทบาทใช้ เวลา 10 นาที สำหรับกลุ่ม เพื่อนช่วยเพื่อนที่ไม่ได้ แสดงให้ตั้งใจชมและคิด ตามไปด้วย 2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u> ให้นักเรียนแสดงความ คิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้ คำถามดังนี้ - ตัวละครในเรื่องแต่ละ

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>ตัวมีพฤติกรรมอย่างไร</p> <p>- ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะทำอย่างไร</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยให้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม</p> <p>3.2 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกการปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติด</p> <p>3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร</p> <p>3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความตั้งใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรม</p> <p>4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่ม</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
8	การฝึกการปฏิบัติ	สถานการณ์จำลอง	<p>1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยทักษะการปฏิบัติ เมื่อถูกชักชวนให้เสพยาเสพติด</p> <p>2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้สถานการณ์จำลองในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดได้</p>	<p>ในการร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม</p> <p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัคร 4 คน เพื่อแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เตรียมไว้</p> <p>1.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง อย่างนี้ต้องปฏิบัติ ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่เป็นอาสาสมัครอ่านและซ้อมก่อนแสดง</p> <p>1.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเริ่มแสดงบทบาท ใช้เวลา 10 นาที คนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชมและคิดตามไปด้วย</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตัวละครในเรื่องมีพฤติกรรมอย่างไร - ถ้ากลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นตัวละครในเรื่องจะมีวิธีการปฏิบัติตามคำชักชวนเสพยาเสพติด

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>อย่างไร</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u> ให้นักเรียนช่วยกันสรุป สิ่งที่ได้จากกิจกรรม และ การนำไปประยุกต์ใช้ โดย ใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนได้ข้อคิดอะไรจาก กิจกรรม</p> <p>3.2 กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับ จากกิจกรรมไปใช้นำ กิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกัน การเสพยาเสพติดให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ อย่างไร</p> <p>3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความ ตั้งใจ และความร่วมมือใน การทำกิจกรรม</p> <p>4.2 สังเกตจาก บรรยากาศของกลุ่มในการ ร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการ แสดงความคิดเห็นต่อ คำถามหลังกิจกรรม</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
(9-10)	การตัดสินใจและแก้ไขปัญหาย่างถูกต้อง โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด			
9	การตัดสินใจแก้ไขปัญหามิเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด	เกม	<p>1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกวิธีการตัดสินใจโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดได้</p> <p>2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกำหนดทางเลือกวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือกแต่ละทางได้</p> <p>3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถตัดสินใจในการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดได้</p>	<p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม</p> <p>1.2 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนจิ๊กซอร์ให้กลุ่มละ 1 ชุด และใบงานกลุ่มละ 1 ใบ</p> <p>1.3 ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันต่อจิ๊กซอร์เรื่องสุรชัยให้ถูกต้อง ใช้เวลา 10 นาที</p> <p>1.4 เมื่อหมดเวลามาดูผลงานว่ากลุ่มไหนต่อจิ๊กซอร์ได้ถูกต้องและเร็วที่สุด</p> <p>1.5 ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างจากจิ๊กซอร์ แล้วตอบคำถามในใบงาน และนำเสนอหน้าชั้น</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>2.1 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>คำถามดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียในการเลือกแต่ละทางมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างไร - การตัดสินใจควรมีกระบวนการอย่างไร <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม</p> <p>3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเรียนรู้เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มจากกิจกรรมนี้ได้อย่างไร</p> <p>3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร</p> <p>3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
10	การตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ไม่เข้าไปยุ่ง เกี่ยวกับ สารเสพติด	เกม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนสามารถวิเคราะห์ หา สาเหตุของปัญหาการเสพ สารเสพติด 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนแก้ไขปัญหาโดยไม่เข้า ไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดได้ อย่างถูกต้อง 3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วย มีประสบการณ์ในการใช้ เกมนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ ป้องกันการเสพสารเสพติด ได้ 	<p>4.1 สืบเนื่องจากความ ร่วมมือในการร่วมกิจกรรม ของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน</p> <p>4.2 สืบเนื่องจาก บรรยากาศของกลุ่มในการ ร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สืบเนื่องจาก การ แสดงความคิดเห็นต่อ คำถามหลังกิจกรรม</p> <p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ให้กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม 1.2 ผู้วิจัยแจกแผ่น ชนิดของสารเสพติด และ แผ่นโทษ/พิษภัยของสาร เสพติดให้แก่ละกลุ่ม 1.3 ผู้วิจัยอธิบายการ ทำกิจกรรมดังนี้ ให้แต่ละกลุ่มช่วยกัน จับคู่ชนิดของสารเสพติดให้ ตรงกับโทษ/พิษภัยของ สารเสพติดชนิดนั้นแล้วนำ ไปติดบนกระดาน มีจำนวน 9 คู่ ให้เวลา 10 นาที 1.4 เมื่อครบกำหนดดู ผลงานว่ากลุ่มใดถูกต้อง และเร็วที่สุด 1.5 ผู้วิจัยเฉลยคำตอบ 1.6 ให้นักเรียนร่วมกัน

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>อภิปรายแก้ไขปัญหา ตามหัวข้อที่กำหนดให้</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>2.1 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จะแก้ไขปัญหอย่างไรเมื่อพบเพื่อเสพสารเสพติด - กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จะแก้ไขปัญหอย่างไรเมื่อเพื่อนชวนเสพสารเสพติด <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม</p> <p>3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเรียนรู้เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มจากกิจกรรมนี้อย่างไร</p> <p>3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกัน</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
(11-12)	การเตือนเพื่อนหรือช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด			<p>การเสพยาเสพติดอย่างไร</p> <p>3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน</p> <p>4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม</p>
11	การเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติด	กรณีตัวอย่าง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกหลักในการเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติดได้ 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกการเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามว่าใครที่เคยพบเพื่อนที่เสพยาเสพติดบ้าง แล้วนักเรียนมีวิธีการเตือนที่เสพยาเสพติดอย่างไร 1.2 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม 1.3 แจกกรณีตัวอย่างเรื่องเปรียบเทียบแต่ละกลุ่ม

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>อ่านแล้วตอบคำถามท้ายเอกสาร</p> <p>1.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>2.1 วิเคราะห์ถึงตัวเอกในเรื่องว่ามีลักษณะอย่างไร</p> <p>2.2 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>2.3 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับเพื่อนหรือบุคคลใกล้ตัวนักเรียน นักเรียนจะมีวิธีเตือนอย่างไร</p> <p>2.4 ให้นักเรียนทุกคนฝึกการเตือนเพื่อนที่เสพสารเสพติด</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจาก</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
12	การช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด	กรณีตัวอย่าง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเหลือมอบวิธีการช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติดได้ 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเหลือเพื่อนสามารถช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติดได้ 3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเหลือเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้กรณีตัวอย่างในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด 	<p>กิจกรรม</p> <p>3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดอย่างไร</p> <p>3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน</p> <p>4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม</p> <p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยซักถามว่าใครที่เคยช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติดบ้าง แล้วเพื่อนเลิกเสพยาได้หรือไม่</p> <p>1.2 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม</p> <p>1.2 ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างเรื่องเล่นกับไฟให้นักเรียนทุกกลุ่มร่วมกัน</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			การเสพสารเสพติดได้	<p>พิจารณาเรื่องที่อ่านแล้ว ตอบคำถามท้ายเอกสาร</p> <p>1.4 ให้แต่ละกลุ่มส่ง ตัวแทนออกมารายงาน หน้าชั้น</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u> ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่ม เพื่อนช่วยเพื่อนแสดงความ คิดเห็นร่วมกัน โดยใช้ คำถามดังนี้</p> <p>2.1 วิเคราะห์ถึงตัว เอกในเรื่องว่ามีลักษณะ อย่างไร</p> <p>2.2 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้น กับเพื่อนหรือบุคคลใกล้ตัว นักเรียนจะมีวิธีช่วยเหลือ อย่างไร</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u> ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จาก กิจกรรมและการนำไป ประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนได้ข้อคิดอะไรจาก กิจกรรม</p> <p>3.2 กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับ จากกิจกรรมไปใช้น่า</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
13	ทบทวน ความสามารถ ในการนำ กิจกรรมกลุ่ม	อภิปรายกลุ่ม	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนสรุปเทคนิคการนำ กิจกรรมกลุ่ม 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนสรุปวิธีดำเนินกิจกรรม กลุ่ม 3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนมีความสามารถในการ การนำกิจกรรมกลุ่ม 	<p>กิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกัน การเสพยาเสพติดให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ อย่างไร</p> <p>3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือใน การทำกิจกรรม</p> <p>4.2 สังเกตจาก บรรยากาศของกลุ่มในการ ร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการ แสดงความคิดเห็นต่อ คำถามหลังกิจกรรม</p> <p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่ กิจกรรมโดยพูดคุยซักถาม กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนว่า นักเรียนเคยเข้าร่วมในการ ดำเนินกิจกรรมกลุ่มให้แก่ เพื่อนหรือไม่</p> <p>1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียน ฝึกการนำกิจกรรมกลุ่ม</p> <p>1.3 ให้กลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนร่วมกันอภิปรายในหัว ข้อการเป็นกลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนที่ดีต้องมีวิธีในการ ดำเนินกิจกรรมกลุ่ม</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>อย่างไรบ้าง</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>2.1 จากการฝึกนำกิจกรรมกลุ่มนักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้าง</p> <p>2.2 เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มที่ดีควรมีอะไรบ้าง</p> <p>2.3 การดำเนินกิจกรรมกลุ่มมีขั้นตอนอย่างไร</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม</p> <p>3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการป้องกันการเสพ</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
14	ปัจฉิมนิเทศ	อำลา	<p>1. เพื่อให้นักเรียนสรุปผลเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้จากการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพติดสารเสพติด</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพติดสารเสพติด</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ป้องกันการเสพติดสารเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง</p>	<p>สารเสพติดในกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร</p> <p>3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม</p> <p>4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม</p> <p>1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน</p> <p>2. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลของการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพติดสารเสพติด แล้วเขียนลงในกระดาษที่แจกให้โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>2.1 นักเรียนได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>2.2 นักเรียนเข้าใจขั้นตอนการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพติดอย่างไร</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>2.3 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรในการเข้าร่วมการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนครั้งนี้</p> <p>3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนออกมารายงานสรุปผลให้สมาชิกทราบ และผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด</p> <p>4. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิดกิจกรรม</p>

รายละเอียดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการฝึกกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
โดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
ครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบวัตถุประสงค์ของการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วย
3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบความหมายของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
4. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทราบวัตถุประสงค์ของการเป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษ A4
2. ปากกา
3. เอกสารเรื่องกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองแล้วให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแนะนำตนเอง
2. ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกิจกรรม “ล่าประวัติ” เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้
  - 2.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษ A4 ให้นักเรียนแต่ละคน
  - 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนไปตามประวัติเพื่อนให้ครบทุกคน โดยจะถามเรื่องอะไรก็ได้ภายในเวลา 5 นาที
  - 2.3 เมื่อหมดเวลาผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งประจำที่ แล้วสุ่มถามนักเรียนถึงประวัติของเพื่อนที่ได้มาแต่ละคน
3. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
4. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

5. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการเป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อให้แก่แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง

6. ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกการสร้างสัมพันธภาพกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก โดยดำเนินการให้ครบทุกขั้นตอนที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้รับการฝึกจากผู้วิจัย

เอกสารเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน ในช่วงวัยรุ่น "เพื่อน" นับเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึก เจตคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นด้วยกัน การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาได้ ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของกลุ่มเพื่อน จึงมีการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน เพื่อประโยชน์ในการ ป้องกันสารเสพติด โดยมีรากฐานและความเชื่อมั่นในความสำเร็จของกลุ่มเพื่อนว่ามีอิทธิพลสามารถโน้มน้าวชักจูงเพื่อนในกลุ่มด้วยการแนะนำให้ความช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มที่มีปัญหาหรือกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการ ดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม ก็สามารถที่จะป้องกันนักเรียนที่มีปัญหาหรือมีพฤติกรรมเสี่ยง มิให้มีพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนั้นกลุ่มเพื่อนยังสามารถให้ความช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียนรู้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรมกลุ่มเพื่อนดำเนินการโดยการฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพ เป็นผู้นำ ให้ไปเป็นแกนนำของกลุ่มเพื่อน และมอบหมายบทบาทให้ปฏิบัติ

คุณสมบัติของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

คุณสมบัติของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งจะเป็นผู้นำในการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ควรมีความสมบัติดังนี้

1. รู้จักตนเอง (Self-Awareness) หมายถึง รู้ถึงจุดเด่น จุดด้อย ความขัดแย้งในใจ แรงจูงใจ และความต้องการของตน มีความตั้งใจและเป้าหมายของตนเองตลอดทั้งเห็นถึงคุณค่าของการรู้จักตนเอง
2. มีใจกว้างและมีการยืดหยุ่น (Openness and Flexibility) สามารถที่จะรับแนวคิดหรือทัศนคติต่างๆ ของผู้อื่นโดยไม่เอากฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของตนไปตัดสินความคิดนั้นๆ ซึ่งนำไปสู่การเปิดเผยตนเองของสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ลักษณะของความยืดหยุ่นนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการที่ผู้นำกลุ่มสามารถจัดการได้กับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ยึดติดกับแบบแผนที่ตายตัว
2. มองโลกในแง่ดี (Think Positively) มีทัศนคติต่อชีวิตและโลกในแง่ดี มองเห็นคุณค่าในตัวสมาชิกและตนเอง ช่วยให้เกิดการพัฒนาในสัมพันธภาพของการปรึกษา
4. มีท่าทีที่มีความอบอุ่นและมีความใส่ใจ (Warm and Caring) หมายถึง ท่าทีที่แสดงถึงความเข้าใจ ยอมรับสมาชิก ท่าทีดังกล่าวอาจแสดงออกได้หลายทาง อาจจะเป็นโดยสีหน้า ท่าทาง หรือคำพูดก็ได้ เช่น ท่าทีร่าเริง กระตือรือร้น เอาใจจดจ่อ ยิ้มแย้ม สงบเงียบ หรืออาจจริงใจเพื่อบอกให้ทราบที่กำลังให้ความสนใจอย่างเต็มที่

5. มีจิตใจมั่นคงและกลมกลืน (Mature and Integrity) รู้สึกมั่นคงพอใจในการที่จะดำเนินชีวิตของตนได้อย่างเหมาะสม และสามารถที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างเป็นสุข
6. มีความอดทน (Tolerance) โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่กลุ่มอยู่ในความเจ็บ
7. มีความเที่ยงตรง (Objectivity) รับรู้ปัญหาของคนอื่น เสมือนเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่ในขณะเดียวกันต้องไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเองและสามารถประเมินเหตุการณ์นั้นๆ ได้อย่างมีเหตุผลปราศจากอคติใดๆ

ที่มา : ระวีวรรณ คำสม. 2542 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Trotzer. 1977 : 73-76.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง	การเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่ม
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกลักษณะของการเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่มได้ 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ศึกษาลักษณะของตนเองในการเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่ม
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. กระดาษ A4 2. ปากกา
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยใช้เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 2.1 ผู้วิจัยซักถามกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำกิจกรรมกลุ่ม
- 2.2 ผู้วิจัยให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม
- 2.3 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในแต่ละกลุ่มระดมสมองถึงลักษณะของผู้ที่จะเป็นผู้นำ

กิจกรรมกลุ่มได้ต้องมีอะไรบ้าง

- 1.4 ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

2.1 ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันวิเคราะห์ถึงลักษณะของการเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่มโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

- 2.2 ให้สมาชิกได้พิจารณาตนเองว่ามีลักษณะในการเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่มอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม
- 3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้เรียนรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับตนเองและเพื่อนสมาชิก
- 3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้ นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ

ป้องกันการเสพยาเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร

3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สืบเนื่องจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- 4.2 สืบเนื่องจาก การแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรมและการสรุป

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง..	เทคนิคการนำกิจกรรมกลุ่ม
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกเทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มได้ 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้เทคนิคต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสาธิตเทคนิคการนำกิจกรรมกลุ่ม 2. เอกสารเรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการนำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพสารเสพติด
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยใช้เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม
- 1.2 ผู้วิจัยสาธิตเทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มแต่ละเทคนิคให้นักเรียนดู
- 1.3 ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มบอกถึงเทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่ม
- 1.4 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปถึง เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่ม แล้วนำเสนอให้เพื่อน

อีกกลุ่มฟัง

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันวิเคราะห์ถึงการใช้เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม
- 3.2 เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มมีอะไรบ้าง
- 3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ

ป้องกันการเสพสารเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร

3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สืบเนื่องจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- 4.2 สืบเนื่องจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรมและการสรุป
- 4.3 สืบเนื่องจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม

ใบความรู้

เรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการนำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพติด

เทคนิคที่ใช้ในการนำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพติด มีดังนี้

1. เกมส์ (Games) เป็นเทคนิคอีกเทคนิคหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในกิจกรรมกลุ่มได้ดี โดยผู้นำกลุ่มสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น ให้สมาชิกกลุ่มลงเล่นด้วยตนเองและภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ซึ่งสมาชิกจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาการแพ้ชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้สมาชิกได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่างๆ กันที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนั้นยังช่วยให้สมาชิกเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นเทคนิคอีกเทคนิคหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในกิจกรรมกลุ่ม วิธีการนี้ยังมีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์สมมติขึ้นมานั้นแล้วให้สมาชิกเข้าสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้สมาชิกได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งและยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศของกิจกรรมให้น่าสนใจ และน่าติดตามอีกด้วย

2. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นเทคนิคอีกเทคนิคหนึ่ง ซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้สมาชิกได้ศึกษาวิเคราะห์ และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้ช่วยให้สมาชิกได้รู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับมาอย่างถี่ถ้วนและการอภิปรายจะช่วยให้สมาชิกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับสมาชิกมากขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริง หรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้สมาชิกลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้สมาชิกได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงสมาชิกอาจจะไม่กล้าแสดงออกเพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง	การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเข้าใจวิธีดำเนินกิจกรรมกลุ่ม 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. เอกสารเรื่อง การดำเนินกิจกรรมกลุ่ม
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยใช้เทคนิค การอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนว่า ใครบ้างที่เคยมีโอกาสในการร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนคิดว่ามีความยากหรือง่ายอย่างไร
- 1.2 ผู้วิจัยอธิบายเรื่องการดำเนินกิจกรรมกลุ่มให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฟัง
- 1.3 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อวิธีการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันวิเคราะห์ถึงวิธีการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม
- 3.2 วิธีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มมีขั้นตอนอย่างไรบ้าง
- 3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร

3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- 4.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรมและการสรุป

4.3 สืบเนื่องจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม

ใบความรู้ เรื่องการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม มีดังนี้

1. **ขั้นการมีส่วนร่วม** ระยะนี้นักเรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม หรือค้นคว้าแสวงหาสิ่งที่ต้องการรู้นั้นด้วยตนเอง ผลจากการเรียนรู้จะเกิดกับผู้เรียนโดยตรง ผู้ที่มีส่วนร่วมมากก็จะได้รับผลการเรียนรู้นั้นๆ มากขึ้นด้วย ในการทำกิจกรรมจะเป็นการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 **ทางด้านร่างกาย** คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ หรือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการค้นคว้าสืบสวนสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 **ทางด้านจิตใจ** คือ การที่นักเรียนเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัตินั้นอย่างแท้จริง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะนำไปสู่การรับรู้แนวคิดและการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาเป็นอย่างดี และช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้นานอีกด้วย

1.3 **ทางด้านปัญญาหรือสมอง** คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเห็นจริง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และสร้างแนวคิดจากสิ่งที่ได้รับรู้นั้น จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแนวความคิดและเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์ และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

2. **ขั้นวิเคราะห์** เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ทันทีหลังจากที่ลงมือกระทำกิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดีขึ้น

3. **ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ** เป็นระยะที่ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเองซึ่งผู้เรียนสามารถนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ในอนาคต หรือประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเองได้ การประยุกต์นั้นจะทำได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 **การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ หรือพัฒนาตนเอง** ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นรวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

.. 3.2 การประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ และเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
กว่าเดิม ตลอดจนช่วยในการคิดค้น และประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ขึ้น

4. **ขั้นประเมินผล** โดยให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่มจาก
การอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะ และติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม

ที่มา : ศุภวดี บุญดวงศ์. 2527 : 133-134.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง	สาเหตุของการติดสารเสพติด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกสาเหตุของการติดสารเสพติดได้ 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้การอภิปรายกลุ่มในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดได้
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. เอกสารเรื่อง ภัยอลวน
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนว่าสาเหตุใดบ้างที่ทำให้ติดสารเสพติด
- 1.2 ผู้วิจัยอ่านเอกสารเรื่องภัยอลวนให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฟัง
- 1.3 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อสาเหตุของการติดสารเสพติด

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอภิปรายร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้

- ชาวยุชิตติดสารเสพติดเพราะสาเหตุใด
- เมื่อนักเรียนทราบถึงสาเหตุของการเสพยาเสพติดแล้ว นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ต่อตนเอง และเพื่อนได้อย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ความรู้อะไรบ้างจากกิจกรรมนี้
- 3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรม
- 3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเรียนรู้เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มจากกิจกรรมนี้อย่างไร
- 3.4 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ

ป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร

3.5 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ชั้นที่ 4 ชั้นประเมินผล

4.1 สืบเนื่องจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

4.2 สืบเนื่องจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรมและการสรุป

เอกสารเรื่อง "วัยอลวน"

ชาญชัย มีมาก เป็นชายอายุ 16 ปี อาศัยอยู่ในสลัมกับพ่อแม่ และน้องชาย ฐานะทางบ้านค่อนข้างขัดสน พ่อแม่มักทะเลาะตบตีกันอยู่เสมอ ชาญชัยจึงหนีปัญหาโดยออกจากบ้านไปหาเพื่อนและมั่วสุมกับเพื่อนเสพยาเฮโรอีน ต่อมาชาญชัยถูกตำรวจจับในข้อหาใช้สารเสพติดอยู่ในครอบครอง ศาลพิพากษาให้กักตัวเพื่อฝึกอบรมในบ้านกรุณาเป็นเวลา 1 ปี 6 เดือน

เมื่อชาญชัยพ้นโทษเขาก็กลับบ้าน พ่อของเขาได้ตายไปแล้ว ชาญชัยพยายามเริ่มมีชีวิตรใหม่ไม่ให้ผิดพลาดเหมือนที่เคยเป็น เขาขยันขันแข็งช่วยแม่หุงหาอาหาร และออกไปช่วยแม่ขายข้าวแกงแถวโรงเรียนที่เขาเคยเรียนหนังสืออยู่ ชาญชัยมักถูกเพื่อนๆ ล้อว่าเป็นไอ้ซี้คุก แรกๆชาญชัยก็อดทนได้ เพราะยอมรับว่าตนเป็นอย่างที่เพื่อนว่าจริงๆ แต่เมื่อเพื่อนล้อบ่อยๆ ชาญชัยก็หมดความอดทนเกิดทะเลาะวิวาทกับเพื่อนๆ ถึงขั้นจะฆ่ากันตาย แม่ของชาญชัยจึงผิดหวังในตัวชาญชัยมาก น้องของชาญชัยก็มักถูกเพื่อนที่โรงเรียนล้อว่ามีพี่เป็นไอ้ซี้คุก จึงพาลโกรธที่พี่ทำให้ตัวเองต้องพลอยขายหน้าไปด้วย ชาญชัยเสียใจมากที่ตนเป็นต้นเหตุของเรื่องวุ่นวายต่างๆ เขาจึงคิดที่จะไปจากครอบครัว และจะหวนกลับไปหาสารเสพติดอีก แต่ยังไม่ทันได้ออกจากบ้านเขาก็เห็นเพื่อนที่เคยหยิบยี่นสารเสพติดให้แก่เขาถูกภรรยาต่าทอและทุบตี สาเหตุเนื่องจากเพื่อนของเขาติดเอดส์จากการใช้เข็มฉีดยาเสพยาเฮโรอีนแล้วนำเอดส์มาติดภรรยาและลูกในท้อง ชาญชัยเห็นดังนั้นจึงตัดสินใจไม่คิดกลับไปหาสารเสพติดอีก พร้อมกับขอโทษแม่ที่ตนเองอ่อนแอ ครอบครัวของชาญชัยจึงกลับมามีความรัก และความเข้าใจกันอีกครั้งหนึ่ง

ใบความรู้

สาเหตุของการติดสารเสพติด

สาเหตุของการติดสารเสพติด เกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. สาเหตุจากตนเอง ได้แก่

1.1 การไม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับเรื่องสารเสพติด จึงทำให้

- ใช้สารเสพติดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น การทำสีหรือการทำงานที่ต้องสูดดม

สารระเหยประเภททินเนอร์ แลคเกอร์ กาวยาง เบนซิน อยู่เป็นประจำ ในที่ๆ ไม่มีการถ่ายเทอากาศอย่างรวดเร็ว และโดยไม่มีผ้าปิดจมูก หรือการใช้แอมเฟตามีน เพื่อลดความอ้วน เพื่อให้ทำงานได้ทน การใช้ยาแก้ปวดติดต่อกันในระยะเวลานาน เป็นต้น

- ถูกหลอกหลวงหรือชักจูงให้เสพยาเสพติดโดยการเข้าใจผิดหรือโดยไม่รู้ตัว เช่นการปลอมปนสารเสพติดมาในรูปเครื่องดื่ม ทอฟฟี่ อาหารต่างๆ หรือโดยอ้างว่าสารเสพติดเหล่านั้นเป็นยาช่วยระงับความทุกข์ ความวิตกกังวล และช่วยเพิ่มรสชาติให้กับชีวิต เป็นต้น

- อยากลอง เนื่องจากเห็นคนอื่นเสพยา และเห็นมีการโฆษณาต่างๆ ทำให้อยากรู้ว่าสารเสพติดชนิดนั้นๆ มีรสชาติอย่างไร

1.2 การแก้ปัญหาในทางที่ผิดเมื่อมีปัญหา ความวิตกกังวลต่างๆ แล้วไม่รู้วิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง จึงหันไปใช้สารเสพติดเพื่อให้มีเม้า สามารถลืมหรือหลบปัญหาได้ชั่วคราว ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อผู้ใหญ่มีปัญหาหกล้มใจ จะดื่มเหล้า สูบบุหรี่ สูบเฮโรอีน ส่วนเด็กที่ไม่มีเงินจะซื้อสิ่งเหล่านี้ก็หันไปใช้พวกสารระเหย ซึ่งราคาถูกและหาได้ง่ายกว่าแทน

1.3 การมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น สมัยก่อนมีค่านิยมว่า การสูบบุหรี่ ดื่มสุราเป็นสัญลักษณ์แสดงความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นผู้ชายเต็มตัว หรือเห็นว่าสิ่งเหล่านี้คือเครื่องมือในการช่วยให้เข้าสังคมได้ง่าย มีบางสมัยที่ผู้หญิงเรียนจบเมืองนอกนิยมสูบบุหรี่ ทำให้การสูบบุหรี่ในหมู่สตรีมีมากขึ้น

1.4 การไม่มีพลังจิตหรือกำลังใจ ในการต่อสู้กับสิ่งที่เป็นอุปสรรค หรือความกดดันในชีวิต รวมทั้งการฝืนตนเองมิให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดี ปรากฏว่ามีคนเป็นจำนวนมากที่ติดสารเสพติด เพราะความเครียด ความผิดหวัง ความเสียใจต่างๆ และเมื่อติดแล้ว คนจำนวนไม่น้อยก็อยากเลิก แต่ก็เลิกไม่ได้ เพราะไม่มีพลังจิตมากพอที่จะหลุดตัวเองจากขุมมรกของความอยาก ความต้องการสารเสพติดได้

1.5 การไม่มีทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ และการสื่อสารกับผู้อื่น เด็กจำนวนมากติดสารเสพติด เพราะถูกเพื่อนชักชวนแล้วไม่รู้จักริธีปฏิเสธ หรืออยากได้รับการยอมรับจากเพื่อนจึงเป็นจุดอ่อนให้กลุ่มที่แสวงหาเหยื่อเพื่อมาเป็นสมาชิกสารเสพติดสามารถชักจูงล่อมาติดกับได้ง่าย เพราะผู้ติดสารเสพติดส่วนใหญ่มีสภาวะจิตใจใกล้เคียงกัน คือเป็นผู้ที่มีปัญหาขาดความอบอุ่น

1.6 เหนงา ไม่รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนใช้สารเสพติดเพื่อแก้เหงาหรือเพิ่มรสชาติให้ชีวิต จะเห็นได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการสังสรรค์ ซึ่งอาศัยการกินโดยเฉพาะการดื่มสุราเพื่อเป็นสื่อในการรวมกลุ่มมากกว่าสังคมของชนตะวันตกที่นิยมอยู่เงียบๆ กับครอบครัว และแสวงหาความเพลิดเพลินในการใช้เวลาว่าง จากการอ่านหนังสือ เล่นกีฬา ทำงานอดิเรกต่างๆ เป็นต้น

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมนับว่าสำคัญมากที่จะชักนำหรือสร้างเงื่อนไขให้คนมีปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลง สังคมไทยในปัจจุบันมีสภาวะที่ล่อแหลม เต็มไปด้วยอบายมุขต่างๆ กฎหมายมีแต่ไม่ศักดิ์สิทธิ์เพียงพอ เนื่องจากขาดคนจัดการในการใช้กฎหมาย เพื่อควบคุมผู้ทำผิดและประพฤติมิชอบทั้งหลาย ฉะนั้นการที่สารเสพติดในประเทศไทยยังคงแพร่หลายและต่างประเทศจับตามองว่าเป็นตลาดค้าสารเสพติดนั้นจึงนับเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องแก้ไขอย่างรีบด่วน

นอกจากสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสารเสพติดชนิดต่างๆ อันเป็นสิ่งดึงดูดให้เสพติดได้โดยสะดวกแล้ว ยังมีสิ่งผลักดัน ซึ่งได้แก่บรรยากาศแห่งความแออัดยัดเยียดในที่อยู่อาศัย การคมนาคม การแก่งแย่งแข่งขัน เร่งรีบ เร่งรัด ในการทำงาน การยั่วยุปลุกเร้าของสื่อมวลชนที่เสนอสินค้าให้บริโภคอุปโภคในรูปแบบต่างๆ ทำให้คนเกิดความต้องการและความเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจมากยิ่งขึ้น ปัญหานานาประการเหล่านี้ ผลักดันให้มีการใช้สารเสพติด เพื่อหลีกเลี่ยงหลบปัญหา โดยการทำให้มึนเมา หรือช่วยให้มีความสุขอย่างฉาบฉวยแม้เพียงชั่วขณะ หรือใช้สารเสพติดเพื่อช่วยให้ทำงานได้ทน แข่งกับเวลา ยิ่งกว่านั้นสังคมเล็กๆ ของเด็ก คือ บ้านและโรงเรียน บางแห่งก็เป็นนรกเพราะก่อให้เกิดความร้อนทั้งกายและใจ โดยเฉพาะในแหล่งเสื่อมโทรมนั้นจะมีลักษณะเช่นนี้ปรากฏชัดมาก

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ : คู่มือการปฏิบัติงานการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันและแก้ไข

ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา. 2540 : 30-35.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 6

หัวข้อ	ความเชื่อเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนตระหนักถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. ภาพผู้ติดสารเสพติดประเภทต่างๆ
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม
- 1.2 ผู้วิจัยนำภาพผู้ติดสารเสพติดให้นักเรียนทุกคนดู
- 1.3 ให้นักเรียนในกลุ่มแต่ละคนบอกถึงโทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพยาเสพติด

มาคนละ 3 ข้อ

1.4 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปถึง โทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพยาเสพติด แล้วนำเสนอให้เพื่อนอีกกลุ่มฟัง

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้

- การที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนรู้ถึงโทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพยาเสพติดแล้ว กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและบุคคลอื่นอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้
โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
- 3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเรียนรู้เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มจากกิจกรรมนี้ได้อย่างไร
- 3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ

ป้องกันการแพร่สารเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร

3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- 4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม
- 4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

ใบความรู้

เรื่อง โทษและพิษภัยของสารเสพติด

1. โทษต่อร่างกายผู้เสพ

- ทำลายประสาททุกส่วนของร่างกายโดยเฉพาะสมองของผู้เสพอย่างรุนแรง ทำให้จิตใจ อารมณ์ไม่ปกติมีความหุนหันอย่างปราศจากความสุข
- ทำลายสุขภาพของร่างกายผู้เสพให้เสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ผ่ายผอม ชูบซีด ผิวดำคล้ำ สมองเสื่อม ป่วยเป็นโรคระบบต่างๆ ที่ยาไปออกฤทธิ์ เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคปอด โรคหัวใจ โรคตับ โรคไต เป็นต้น
- ทำให้เกิดโรคต่างๆ แทรกซ้อนขึ้นมาได้ง่าย อันเนื่องมาจากร่างกายอ่อนแอ ไม่มีกำลังต้านทานโรค รวมทั้งโรคติดต่อจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน การใช้เข็มฉีดยาที่ไม่สะอาดพอ และอันตรายจากการใช้ยาเกินขนาด
- ความผิดปกติที่เกิดขึ้นทั้งทางกายและจิตใจมักจะทำให้ผู้เสพประสบอุบัติเหตุได้ง่าย หรือการทำร้ายตนเอง และผู้อื่น

2. โทษต่อครอบครัว

- เสื่อมเสียชื่อเสียงของครอบครัว
- ขาดความรับผิดชอบหรือไม่เอาใจใส่ดูแลครอบครัวทำให้ครอบครัวไม่สงบสุข มีปัญหาแตกแยกเกิดการทะเลาะวิวาท

3. โทษต่อสังคม

- ก่ออาชญากรรม เช่น ชิงทรัพย์ ทำร้ายผู้อื่น
- เป็นต้นเหตุความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การเกิดอุบัติเหตุรถชนบนท้องถนน
- เป็นที่รังเกียจของสังคม

4. โทษต่อประเทศชาติ

- ทำให้รัฐต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษา
- ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ
- เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศและทำลายความสงบสุขของประชาชน

ตารางแสดงโทษ/พิษภัยของสารเสพติด ชนิดต่าง ๆ

ชนิด	ประเภทการเข้าสู่ร่างกาย	อาการของผู้เสพ	โทษ/พิษภัย
ฝิ่น	กอดประสาท - สูบ - กิน	มีอาการร่วงนอน เชื่องซึม ไม่พูดมาก และไม่สนใจกับสิ่งต่างๆ รอบตัว นัยน์ตาอาจเปลี่ยนสีและขนาดของม่านตาอาจจะเล็กลงเท่ารูเข็ม	น้ำหนักตัวลดลง ชูบซืด ผ่ายผอม
มอร์ฟีน	กอดประสาท - ฉีด - กิน	หายใจช้า มีอาการกระตุกต่างๆ เกิดขึ้น คลื่นไส้ อาเจียน ถ่ายปัสสาวะยาก ตัวเหลือง	สมองมีเนื้องอก ความตั้งใจลดน้อยลง การไหลเวียนโลหิตไม่เป็นไปตามปกติ
เฮโรอีน	กอดประสาท - สูบ - ฉีด	ปวดกล้ามเนื้อ ปวดกระดูก อ่อนเพลียอย่างหนัก หนาวๆ ร้อนๆ เหมือนเป็นไข้ เจ้าอารมณ์ใจคอหงุดหงิด วิตกกังวล อยู่เสมอ ง่วงนอนจัด หาวจืด น้ำมูกน้ำตาไหล ไอจาม เบื่อหน่ายต่อการทำงานและการเรียน มีลึบลมคมนัย แยกตัว	ทำลายสมอง ทำให้จิตใจ อารมณ์ไม่ปกติ ฟุ้งซ่าน ร่างกายอ่อนเพลียอย่างหนัก ทำให้เกียจคร้าน ร่างกายเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว เกิดโรคแทรกซ้อนได้ง่าย
สารระเหย เช่น เบนซิน น้ำมันก๊าด	กอดประสาท - ดม	อ่อนเพลีย ซึม ความจำเสื่อม สมองตีบ กระจายน้ำ น้ำหนักลด สัน หน้าซีดตาแดงกำ โลหิตจาง มีแผลในจมูกและปาก ลมหายใจมีกลิ่นเหม็น	ประสาทหลอน ปวดศีรษะ ปวดท้อง ปวดตามกล้ามเนื้อ มีอาการทางจิต ไม่ไหวง่าย อาจถึงขั้นทำร้ายร่างกาย ดับและไตเสีย
สารเสพติดที่ถูกต้องกฎหมาย แอลกอฮอล์	กอดประสาท - กิน	ใบหน้าบวมดู หน้าแดง ตาแดง ผิวน้ำเหลือง มีกลิ่น ลมหายใจมีกลิ่น แอลกอฮอล์ สติปัญญาเสื่อม ควบคุมตนเองไม่ได้ จิตผิดปกติ กล้ามเนื้ออ่อนเพลีย เป็นตะคริว ปลายมือปลายเท้าชา	กระวนกระวาย อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ สัน เหงื่อออกมาก คลื่นไส้ อาเจียน หัวใจเต้นเร็ว อารมณ์ฉุนเฉียว กระทบหาอาหารอีกเสบ เบื่ออาหาร อาจเกิดโรคตับแข็ง

ชนิด	ประเภท การเข้าสู่ ร่างกาย	อาการของผู้เสพ	โทษ/พิษภัย
ยาระงับ ประสาท และยานอน หลับ เช่น เซโคนาล , เหล้าแห้ง บุหรี่	กดประสาท - ฉีด - กิน	เซื่องช้า มีอารมณ์เลื่อนลอย เสร้า สร้อย พุดจาติดอ้าง ละล้าละลักหรือพุด ไม่ค่อยชัด เดินโซเซ อาจหกล้มหรือทำ สิ่งของหลุดจากมือ ตื่นเต้นผิดปกติ หวาดระแวงง่าย ชอบต่อล้อต่อเถียง อาจ หัวเราะหรือร้องไห้ง่ายๆ	หงุดหงิด วิดกกังวล อ่อน เพลีย ความดันโลหิตต่ำ ท้องผูก
ยากระตุ้น ประสาท เช่น ยาบ้า, ยาอี	กระตุ้น ประสาท - สูบ กระตุ้น ประสาท - กิน - ฉีด	มักไม่มีอาการผิดปกติให้เห็น แต่ สามารถสังเกตได้คือ ริมฝีปากคล้ำ นิ้วมือที่คิบบุหรี่มีรอยเหลืองๆ มักมี อาการไอ และการรับรู้รสอาหารลดลง ตื่นเต้นง่าย พุดมาก ความคิดเร็วกว่า ปกติ แต่สมาธิเสียอยู่ไม่สุข มือสั่น เหงื่อ ออกมาก ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็ว และแรง ทำให้เกิดอาการใจสั่น ตัดสิน อะไรไม่ได้ ปวดกล้ามเนื้อ ม่านตาขยาย นอนไม่หลับ จมูกและปากแห้ง ลมหายใจมีกลิ่นเหม็น ชอบเลียริมฝีปาก เสมอๆ และชอบแคะจมูก	มีอาการทางจิตใจ หงุดหงิด ก่อให้เกิดโรกระบบทางเดิน หายใจ เช่น มะเร็งปอด ถุงลมโป่งพอง เป็นต้น ร่างกายและสมองเสื่อม มีอาการเสื่อมทางจิตใจ หวาดวิตกหวาดระแวงว่า จะมีใครมาทำร้ายตนเอง อารมณ์ตึงเครียด
กระท่อม	กระตุ้น ประสาท - กิน	มึนงง คอแห้งคลื่นไส้ อาเจียน ประสาทมึนชา อารมณ์ความรู้สึกรำเริง แจ่มใส ใจคอหนักแน่น ทนแดด แต่กลัว ฝน แต่ยังอาบน้ำได้ตามปกติ ทำงานดูไม่ เหน็ดเหนื่อย ไม่อยากเลิกงาน ผิวหนังจะ ดำเกรียม อุจจาระอาจมีสีเขียวเป็นเมล็ด คล้ายมูลแพะ ท้องผูกเป็นประจำ	มีอาการครึ้มครึ้นหดหู่ใจสลับ กันไปมา ประสาทหลอน สุขภาพทรุดโทรมผิวกายซีด น้ำหนักลดลง

ชนิด	ประเภท การเข้าสู่ ร่างกาย	อาการของผู้เสพ	โทษ/พิษภัย
โคเคน	กระตุ้น ประสาท - กิน - ดม - ฉีด	มีอาการทางจิตใจอย่างหนัก จิตใจ ครึกครื้น ตื่นเต้น หวาดกลัว มือสั่น หัวใจ เต้นเร็ว ความดันเลือดสูง ม่านตาขยาย ถ้าเสพโดยการสูดดม จมูกจะมีสีแดง อาจมีผื่นขึ้นและเลือดออกเล็กน้อย บริเวณรอบๆ จมูก	คลื่นเหียน นอนไม่หลับ การ ย่อยอาหารผิดปกติ น้ำหนัก ตัวลด มีอารมณ์หลงผิดแบบ หวาดระแวง เห็นคนอื่นเป็น ศัตรู จิตใจปั่นป่วน หุนหัน พลันแล่น กลายเป็นคนดุร้าย ก่อเหตุรุนแรงที่มีลักษณะเป็น การต่อต้านสังคม
ยาหลอน ประสาท เช่น L.S.D. DET, DMT เป็นต้น กัญชา	หลอน ประสาท - กิน - ฉีด กดประสาท กระตุ้น ประสาทและ หลอน ประสาท - สูบ	หายใจไม่สม่ำเสมอ อุณหภูมิของร่าง กายสูงขึ้น ม่านตาขยาย หน้าแดง ความ ดันโลหิตสูงขึ้น มือสั่น หนาวสั่น ขนลุก มี เหงื่อเย็นออกตามฝ่ามือ ฝ่าเท้า น้ำลาย ออกมาก คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร ตาแดง คออักเสบ คอแห้ง เหงื่อออก มาก มีอาการหิวน้ำและต้องการของ หวานๆ มาก ทำให้กินอาหารจุ มือเท้าสั่น ทรงตัวไม่อยู่ มีอาการวิปริตทางสายตา ขาดการควบคุมตนเอง เวียนศีรษะอย่าง แรง มึนงง หูอื้อ ม่านตาขยายกว้างขึ้น มักจะอยู่ไม่สุข พุดพล่าม หัวเราะลั่น เอะอะ หรือแสงตลกต่างๆ ประสาท สัมผัสไวมากขึ้น ความดันเลือดสูง	สูญเสียการบังคับจิตใจตน เอง ทำให้จิตใจเสื่อมทราม เพื่อคลัง เสียสติ หวาดระแวง กระวนกระวายใจ ซึมเศร้า ร่างกายเสื่อมโทรม เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ ขาดสมรรถภาพทางเพศ สูญเสียความสามารถทางจิต

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ : คู่มือการปฏิบัติงานการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันและแก้ไข
ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา. 2540 :55-58.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 7

หัวข้อเรื่อง.. การปฏิเสธคำชักชวนให้เสพยาเสพติด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนตอบปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติดได้
2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกหลักการปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติดได้
3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้สถานการณ์จำลองในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์

1. สถานการณ์จำลองเรื่อง ใครกำหนด
2. ป้ายชื่อตัวละคร

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยใช้เทคนิคสถานการณ์จำลอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัคร 5 คน เพื่อแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เตรียมไว้
- 1.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง ใครกำหนด ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่

เป็นอาสาสมัครอ่านและซ้อมก่อนแสดง

- 1.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเริ่มแสดงบทบาทใช้เวลา 10 นาที สำหรับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่

ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชมและคิดตามไปด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้

- ตัวละครในเรื่องแต่ละตัวมีพฤติกรรมอย่างไร
- ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะทำอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
- 3.2 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกการปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติดตามสถานการณ์

จำลองที่ผู้วิจัยกำหนดให้

3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ
ป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร

3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สัมผัสจากความตั้งใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 4.2 สัมผัสจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม
- 4.3 สัมผัสจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง “ใครกำหนด”

- จากที่ 1 : ตอนเข้าก่อนเข้าห้องเรียนที่มานั่งได้ร่มไม้ในโรงเรียน
- สมศักดิ์ : ปียะ นายช่วยสอนการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ให้เราหน่อยได้ไหม
- ปียะ : ได้ซิ...นี่นายยังไม่ได้ทำอีกเหรอ เข้านี้ต้องเรียนแล้วนะ
- สมศักดิ์ : ฉัน ไม่เข้าใจ...อีกอย่างพ่อก็สอนการบ้านให้แต่น้อง ไม่เคยสนใจฉันเลย
แม้มก็ทำงานทั้งวันทั้งคืน บางวันที่โรงงานของแม้มก็เลิกดึก ไม่มีใครสนใจ
ฉันเลย
- ปียะ : พ่อนายเป็นครู เขาก็คงอยากให้นายเรียนรู้ด้วยตัวเองมั้ง
- สมศักดิ์ : พ่อนายก็เป็นครู ทำไมไม่เห็นเป็นอย่างพ่อฉันเลย...เบื่อจริงๆเลย
- จากที่ 2 : พักกลางวัน ช้างสนามฟุตบอลในโรงเรียน
- มงคล : ว่าไงสมศักดิ์ ปียะ ทำอะไรอยู่
- ปียะ : อ้าว...มงคลมาเชียร์ฟุตบอลด้วยกันซิ
- สมศักดิ์ : เมื่อก่อนพักเที่ยง วิชาอาจารย์วิเศษมี ทำไมไม่เข้าเรียนละ
- มงคล : เบื่อๆเซ็งๆ เลยทำให้สมองปลอดโปร่ง
- สมศักดิ์ : ทำอะไรเหรอ...เราก็ก๊เบือเหมือนกัน
- มงคล : ดมกาว
- สมศักดิ์-ปียะ : ดมกาว (น้ำเสียงตกใจ)
- มงคล : ดมแล้วเหมือนขึ้นสวรรค์เลยแหละ ลืมทุกสิ่งที่น่าเบื่อไปหมด ลองดูบ้างมั๊ย
สมศักดิ์ ปียะ
- สมศักดิ์ : น่าสนนะ
- ปียะ : ฉันไม่สนใจหรอก ถ้าฉันเบือฉันก็เล่นฟุตบอล หรืออะไรก็ได้ สมศักดิ์อย่าไป
ลองมันเลย ไม่ดีหรอก เสียสุขภาพ เรามาเล่นกีฬากันเถอะ
- สมศักดิ์ : ลองสักครั้งคงไม่เป็นไรมั้ง
- มงคล : ดีมาก...งั้นเย็นนี้หลังโรงเรียนเจอกันนะ

- ฉากที่ 3 : หลายวันต่อมาขณะที่สมศักดิ์กับปิยะกำลังเดินกลับบ้านด้วยกัน
- ปิยะ : ฉันไม่อยากให้นายดมกาวหรือกนะ เลิกเถอะดูนายชิ หน้าตาซูบซีด ตัวเหลือง เที่ยวและกลิ่นตัวก็แรง...หยุดเถอะนะ
- สมศักดิ์ : ออย่างุงกันฉันเลย...ช่างฉันเถอะ ดมกาวแล้วรู้สึกดี ไม่เบื่อ ไม่เซ็ง
- ปิยะ : แต่มันไม่ดีกับสุขภาพนายเลยนะ ถ้าพ่อแม่ นายรู้คงเสียใจมากนะ
- สมศักดิ์ : พวกเขาไม่สนใจฉันหรอก ฉันไปก่อนนะ นัดกับมงคลและเพื่อนๆของเขาไว้ ไปละ
- ฉากที่ 4 : เวลาพลบค่ำที่บ้านของปิยะ
- สมศักดิ์ : ปิยะ...ปิยะ เร็วเข้าเปิดประตูให้หน่อย เร็วๆซิ... ปิยะ..ปิยะ (สมศักดิ์ทุบ ประตูบ้านอย่างแรง
- พ่อของปิยะ : อะไรกันลูก เสียงสมศักดิ์ไม่ใช่หรือ ไปดูกันหน่อยเถอะลูกเร็ว
- ปิยะ : (เปิดประตู) อ้าว...สมศักดิ์ ทำไมหน้าตาตื่นอย่างนี้ละ
- พ่อของปิยะ : นั่นซิ มีอะไรหรือเปล่า
- สมศักดิ์ : ให้เราหลบเข้าไปก่อนเถอะนะ...ไม่ทันแล้ว
- ตำรวจ : หยุดนะ...หนีไม่พ้นหรอก มอบตัวเสียดีๆ
- พ่อของปิยะ : มีอะไรหรือครับคุณตำรวจ
- ตำรวจ : ผมมาตามจับเด็กๆกับพวกวัยรุ่นที่มั่วสุมกันดมกาว หนีมาทางนี้ครับ สองคนนั้นแหละครับ อย่างไรก็ตามเสียคงต้องเชิญคุณไปให้ปากคำด้วยนะครับ
- พ่อของปิยะ : ได้ครับ...แต่ผมต้องติดต่อผู้ปกครองของเด็กสองคนก่อนนะครับ แล้วจะตามไป

หลังจากตำรวจกลับไปแล้ว พ่อจึงพูดกับปิยะว่า...พ่อภูมิใจในตัวลูกจริงๆ ดีใจที่ลูกไม่ทำอย่างเพื่อนของลูก

ใบความรู้

เรื่อง เทคนิคการปฏิเสธ

1. ทักษะที่เป็นพื้นฐานของการปฏิเสธ
  - 1.1 ทักษะการคิดวิเคราะห์
  - 1.2 ทักษะการคาดการณ์ สถานการณ์
  - 1.3 ทักษะการแก้ปัญหา
  - 1.4 ทักษะการตัดสินใจ
2. การปฏิเสธเป็นสิทธิอันชอบธรรมของทุกคนซึ่งสามารถทำได้โดยไม่ให้เสียความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การปฏิเสธที่ดีจะมีลักษณะ 3 ประการ คือ
  - 2.1 ทำโดยแข็งขัน เช่น คำพูด น้ำเสียง
  - 2.2 ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้าง จะโต้แย้งได้ยากกว่าการใช้เหตุผลอื่น
  - 2.3 การขอหรือถามความเห็นชอบด้วย จะเป็นการรักษาน้ำใจของอีกฝ่าย และขอบคุณเมื่อเขายอมรับ
ในกรณีเพื่อนเข้าที่ หรือ พูดจาสุบประมาท เพื่อพยายามให้เราไปตามคำชวน ไม่ควรรู้สึก
หวั่นไหวไปกับคำพูดเหล่านั้น แต่ควรปฏิเสธช้า และในครั้งนี้อาจไม่ต้องอ้างเหตุผลเพียงใช้การกระทำ
ยืนยัน เช่น เดินออกห่างพร้อมทั้งบอกลา

ตัวอย่าง

เบ๊ยกชวนแดงไปเที่ยวดิสโก้ (หรือตัวอย่างอื่นๆ : โรงภาพยนตร์ ศูนย์การค้า)

ขั้นตอน	คำอธิบาย	ตัวอย่างคำพูด
1. แสดงความรู้สึก ของตนเอง	- การอ้างความรู้สึกจะโต้แย้งได้ยาก กว่าการอ้างเหตุผลอื่น	- ฉันอึดอัด.....
2. การขอปฏิเสธ	- ตอบปฏิเสธการชวนอย่างชัดเจน เพราะคนเรามีสิทธิที่จะปฏิเสธใน สิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย	- ขอไม่ไปนะ, ขอร้องเอะไม่ไป หรอก, ขอโทษนะ ฉันไม่ไป

ขั้นตอน	คำอธิบาย	ตัวอย่างคำพูด
3. การถามความเห็น	- เป็นการปฏิเสธโดยการคำนึงถึงความรู้สึกอีกฝ่ายเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	- เธอคงเข้าใจนะ - เธอคงไม่ว่าอะไรนะ
เมื่อผู้ชักชวนยอมรับ ควรขอบคุณ เช่น “ขอบคุณนะที่เข้าใจ” แต่ถ้าเขายังเข้าข้างหรือสบประมาท ควรปฏิเสธซ้ำหรือต่อรองผัดผ่อน		
4. ปฏิเสธซ้ำ	- ยืนยันการปฏิเสธเมื่อถูกเข้าข้างหรือสบประมาท	- ฉันไม่ไปจริงๆ (พร้อมทั้งเดินออกห่างบอกลา)
5. ต่อรอง	- หากิจกรรม ที่ดีกว่ามาทดแทน	- ไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุดดีกว่า
6. ผัดผ่อน	- ยืดระยะเวลาเพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยนความตั้งใจ	- เอาไว้วันหลังค่อยคุยกันใหม่

3. ข้อคิดในการปฏิเสธ

การปฏิเสธเป็นสิทธิอันชอบธรรมของทุกคน ซึ่งสามารถทำได้โดยไม่ทำให้เสียความรู้สึกของผู้ถูกชวน และหากปฏิเสธสำเร็จอาจสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของอีกฝ่ายได้

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ : คู่มือการปฏิบัติงานการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันและแก้ไข
ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา. 2540 :98-99.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 8

หัวข้อเรื่อง	การฝึกการปฏิเสธ
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ทักษะการปฏิเสธ เมื่อถูกชักชวนให้เสพยาเสพติด 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้ใช้สถานการณ์จำลองในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดได้
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานการณ์จำลองเรื่อง อย่างนี้ต้องปฏิเสธ 2. ป้ายชื่อตัวละคร
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยใช้เทคนิคสถานการณ์จำลอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยหาอาสาสมัคร 4 คน เพื่อแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เตรียมไว้
- 1.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง อย่างนี้ต้องปฏิเสธ ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่เป็น

อาสาสมัครอ่านและซ้อมก่อนแสดง

- 1.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเริ่มแสดงบทบาท ใช้เวลา 10 นาที คนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชม

และคิดตามไปด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้

- ตัวละครในเรื่องมีพฤติกรรมอย่างไร
- ถ้ากลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นตัวละครในเรื่องจะมีวิธีการปฏิเสธตามคำชักชวนเสพยา

เสพติดอย่างไร

- ให้นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกการปฏิเสธตามสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยกำหนดให้

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
- 3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ

ป้องกันการแพร่สารเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร

3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สัมผัสจากความตั้งใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 4.2 สัมผัสจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม
- 4.3 สัมผัสจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
เรื่อง “อย่างนี้ต้องปฏิเสธ”

- ฉากที่ 1**
- ตี** : ตอนเย็นที่ม้าหินอ่อนใต้ต้นไม้ในโรงเรียน
- เทพ** : เทพนายทำวิทยข้อ 5 เสรีจริยัง เร็วเถอะ เราต้องไปช่วยพ่อแม่ขายของ
- ตี** : นายนี้ขยันนะ... เชื้อใหม่ ฉันไม่เคยทำอะไรเลยที่บ้านนะ คนรับใช้ทำให้หมด
- ตี** : ออยากได้อะไร คุณพ่อคุณแม่ก็หามาให้
- ตี** : ก็บ้านนายรวยนี่นา... แต่นายก็มีน้ำใจกับเพื่อนทุกคนนะ โดยเฉพาะฉัน
- เทพ** : นายเอานมอร่อยๆ มาให้ฉันเสมอเลย
- ตี** : ไม่เป็นไรหรอก... นายก็ช่วยสอนการบ้านฉันเสมอ
- ตี** : แล้วนายเป็นลูกคนเดียว ไม่เหงาบ้างหรือ
- ตี** : ถ้านายเป็นฉัน นายก็จะรู้ว่าฉันทั้งเหงาทั้งเบื่อเลย นายคงไม่เหงาหรอกนะ
- ตี** : อือ ไม่เหงาหรอก... รีบๆ ทำเถอะจะได้กลับบ้านกัน
- ฉากที่ 2**
- ตี** : ตอนเย็นวันต่อมาที่ม้าหินอ่อนใต้ต้นไม้ในโรงเรียน
- ตี** : นายต้องอยู่นานหน่อยนะ วันนี้ฉันไม่เข้าใจวิชาคณิตศาสตร์เลย
- ตี** : ไม่เป็นไร... ไหนดูซิ ตรงไหนไม่เข้าใจ
- ชัย** : ว่าไง... พ่อสองเพื่อนซี้ ยังไม่กลับบ้านอีกหรือ
- ตี** : อ้าวชัย... มานั่งทำการบ้านด้วยกันซิ
- ชัย** : นำเบื่อตายเลย... เรามาทำอะไรที่สนุกกว่าทำการบ้านดีกว่าไหม
- ตี** : อะไรล่ะ... ชัย
- ชัย** : นี่ไง... บุนนาค (ว่าพาลางจุดบุนนาคช่วย) เทห์มัยละ... แดมเป็นเพื่อนแก้เหงา
- ตี** : ด้วยนะ
- ตี** : ทำไมนายทำแบบนี้ละชัย เรายังเด็กอยู่นะ บุนนาคไม่ดีหรอก กลิ่นก็เหม็น
- ตี** : เราไม่สูบด้วยหรือ
- ชัย** : ว่าไงเทพ ลองมัยละ ทำทางนายดูเหงๆ เบื่อๆ นะ
- ตี** : ลองดูหน่อยก็คงจะดีนะตี ไหนลองหน่อยซิ
- ชัย** : ได้เลย... เอานี้บุนนาคทำอย่างนั้น (ชัยสาธิตการสูบบุนนาคให้เทพดู)

- ตี : เทพอย่าทำเลยเชื่อฉันเถอะ
- ชัย : ไม่เป็นไรหรอก แค่ครั้งเดียวเอง
- จากที่ 3 : เวลาพักกลางวันในห้องน้ำชายในโรงเรียน
- เทพ : ชัย เรารู้สึกหงุดหงิดนะ เรียนไม่รู้เรื่องเลย
- ชัย : ไม่เป็นไร...เข้านี้บู่หรือสบู่อะ อากาศจะดีขึ้น
- เทพ : อ้อ... ดีจริงๆ ด้วยต่อไปต้องพกติดตัวแล้วหล่ะ
(ตีเดินเข้ามาในห้องน้ำพอดี)
- ตี : นี่นายสองคนยังไม่เลิกสูบบุหรี่อีกหรือ (หันไปทางเทพ) เทพไหนนายบอกว่า
แค่ครั้งเดียวไง
- เทพ : เวลาฉันไม่ได้สูบ ฉันหงุดหงิดนะ... ลองดูบ้างไหมตี ดินะ หายเหงาดีจัง
- ตี : ไม่หรอก เลิกสูบเถอะเทพ รูปร่างนายซี ปากดำคล้ำ เล็บเหลืองเขียว ถ้าครูรู้
เธอต้องถูกทำโทษนะและยังพ่อแม่เธออีก ท่านมีนายเป็นความหวังคนเดียวนะ
- เทพ : เราจะพยายามนะ
- ตี : เราไปเล่นปิงปองกันเถอะ เทพ ชัย ไปด้วยกัน
- ชัย : พวกนายไปเถอะ ฉันไม่ไปหรอก
- เทพ : นายไปก่อนเถอะตี เดี่ยวเราเลิกสูบจะตามไป
- จากที่ 4 : ภายในห้องพักครู
- ครู : เทพช่วงนี้เธอไอบ่อยนะ แล้วก็ซุบผอมเขียว เล็บก็เหลือง ปากดำ ดูเธอ
อ่อนเพลียนะ โดดเรียนก็บ่อย
- เทพ : ไม่มีอะไรหรอกครับครู
- ครู : ครูดูเธอรู้ว่าเธอต้องมีอะไรไปปิดครูแน่ ครูไม่ลงโทษหรอกนะถ้าเธอทำผิด
อะไรมา แต่ครูเห็นสภาพเธอแล้ว ครูเป็นห่วงเธอนะ เป็นอะไรไปรีเปลา
- เทพ : ครูครับ...ผมขอโทษ...คือว่า...ผมติดบุหรี่ครับ ตีพยายามเตือนผมหลายครั้ง
แล้ว แต่ผมก็ไม่เชื่อครับ
- ครู : ครูเห็นใจเธอ แล้วตอนเธอสูบบุหรี่ เธอรู้สึกอย่างไร

- เทพ : ผมเบื่อนะครับ เลยลองสูบตามเพื่อน แรกๆ ก็ดีห rokok ครับ แต่ต่อมาชัก
หงุดหงิดเวลาไม่ได้สูบ ต่อมานานเข้าผมก็โอบมาก แล้วก็มีความสุขอย่างที่
ครูเห็นแหละครับ
- ครู : แล้วเธอก็คิดว่าจะทำอย่างไรต่อไปดีล่ะ
- เทพ : ผมอยากเลิกสูบบุหรี่ครับ
- ครู : ดีมาก เป็นความคิดที่ขอดเยี่ยมเลยแหละ เธอคิดถูกแล้ว
- เทพ : แต่ครูครับ ผมขอร้องอย่าให้ครูบอกเรื่องนี้กับพ่อแม่ผมนะครับ ผมไม่อยากให้
ท่านเสียใจ
- ครู : ได้สิ ถ้าเธอรับปาก จะไปรักษากับครู แล้วไม่กลับไปสูบบุหรี่อีก
- เทพ : ได้ครับ ผมสัญญาครับครู ผมจะไม่ทำอีกแล้วครับ
- ครู : ดีมากเด็กดี
- เทพ : ขอบพระคุณครูมากครับ

หลังจากนั้น เทพได้ไปรักษาจนเลิกติบบุหรี่ แล้วก็ไปเล่นกีฬา กับเพื่อนอย่างมีความสุข

ที่มา : สิวลักษณะ สินทรัพย์. 2543 : 198-199.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 9

หัวข้อเรื่อง	การตัดสินใจ แก้ไขปัญหาไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกวิธีการตัดสินใจโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดได้ 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกำหนดทางเลือกวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือกแต่ละทางได้ 3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถตัดสินใจในการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดได้
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. จิ๊กซอร์เรื่อง สุรชัย 2. ใบงานเรื่อง สุรชัย
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยใช้เทคนิคเกม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม
- 1.2 ผู้วิจัยแจกชิ้นส่วนจิ๊กซอร์ ให้กลุ่มละ 1 ชุด ใบงานกลุ่มละ 1 ใบ
- 1.3 ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันต่อจิ๊กซอร์เรื่องสุรชัย ให้ถูกต้อง ใช้เวลา 10 นาที
- 1.4 เมื่อหมดเวลา มาดูผลงานว่ากลุ่มไหนต่อจิ๊กซอร์ได้ถูกต้องและเร็วที่สุด
- 1.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างจากจิ๊กซอร์ แล้วให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันตอบ

คำถามในใบงาน และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้

- การวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียในการเลือกแต่ละทางมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

แก้ไขปัญหายังไงบ้าง

- การตัดสินใจแก้ไขปัญหาคงต้องมีกระบวนการอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้
โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
- 3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเรียนรู้เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มจากกิจกรรมนี้อย่างไร
- 3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ
ป้องกันการเสพยาเสพติดให้แก่ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร
- 3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- 4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม
- 4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

จ๊กซอร์เรื่อง สุรชัย

สุรชัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด มีพี่น้องรวม 3 คน สุรชัย เป็นบุตรชายคนเดียวของครอบครัว ซึ่งมีฐานะดี บิดาเป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียง มารดาเป็นข้าราชการระดับสูง พี่สาวของสุรชัยกำลังศึกษาชั้นปีที่ 3 ระดับอุดมศึกษา ส่วนน้องสาวกำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สุรชัยเคยมีความใฝ่ฝันที่จะมีอาชีพเช่นเดียวกับมารดา ส่วนครอบครัวต้องการให้เขา สืบทอดธุรกิจของบิดาภายหลังสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเขาเองก็ไม่คิดได้แย่งแต่อย่างใด เขา คาดหวังไว้ว่า ในภายหน้าเขาจะเป็นผู้มีเกียรติเป็นที่ยอมรับของสังคม และมีครอบครัวที่มั่นคง

ชีวิตในโรงเรียนของสุรชัย เขาไม่เคยมีปัญหาใดๆ กับเพื่อนและครู ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี สุรชัย ทราบว่า นักเรียนในโรงเรียนของเขาจำนวนหนึ่งมีปัญหา เรื่องสารเสพติด ประเภทสารระเหย เขาเองยังไม่ เคยมีประสบการณ์ในเรื่องเหล่านี้ แต่มีเพื่อนสนิทของเขาหลายคนมีปัญหาในเรื่องนี้ โดยเฉพาะพงษ์เทพ ซึ่งเป็นเพื่อนกับเขามาตั้งแต่ชั้นประถมเคยขอและยืมเงินเขาหลายครั้ง เขารู้ดีว่า พงษ์เทพนำเงินไปซื้อ สารเสพติด ซึ่งมีคนนำมาขายให้ถึงในโรงเรียน เขาก็ให้เงินยืมเกือบทุกครั้งจนบางครั้งเขารู้สึกไม่สบายใจ

วันหนึ่ง ซึ่งอยู่ในช่วงสัปดาห์แข่งขันกีฬาฬ พงษ์เทพชวนเขาไปบริเวณสวนพักผ่อนด้านหลัง โรงเรียน ณ ที่นั้น เขาพบนักเรียนหลายคน มีทั้งเพื่อนร่วมชั้นเรียน และนักเรียนรุ่นน้องกำลังเสพยาบ้า เพื่อนๆ ร้องชวนเขาว่า

" ทดลองหน่อยซิเพื่อน วิเศษจริงๆ "

" ประสบการณ์ ลูกผู้ชายนะเพื่อน "

" เฮ้ย! ครั้ง 2 ครั้ง ไม่เป็นไร "

สุรชัยลังเลว่า เขาควรจะทำอย่างไรหรือไม่ เขานึกถึงพ่อแม่ นึกถึงความฝันต่อครอบครัวในอนาคตของเขา นึกถึงสภาพของผู้ติดยาเสพติด และพิษภัยของมันจากสื่อต่างๆ ที่ครูนำมาเผยแพร่ในโรงเรียน นึกถึง ตำรวจ แต่เพื่อนล่ะ! ถ้าเขาไม่ทดลองตามเพื่อนชวน เพื่อนๆ จะคิดกับเขาอย่างไร

ใบงาน

เรื่อง สุรชัย

ชื่อกลุ่ม.....

รายงานผลการพิจารณาตัดสินใจ กรณีศึกษา "สุรชัย"

1. สาเหตุความขัดแย้งในใจของสุรชัย คือ.....
.....

2. กำหนดทางเลือกของสุรชัยและวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือก

2.1 ทางเลือกที่ 1 คือ .....

ข้อดี คือ .....

ข้อเสีย คือ .....

2.2 ทางเลือกที่ 2 คือ .....

ข้อดี คือ .....

ข้อเสีย คือ .....

2.3 ทางเลือกที่ 3 คือ .....

ข้อดี คือ .....

ข้อเสีย คือ .....

3. ถ้านักเรียนเป็นสุรชัย จะเลือกทางเลือกใด

เลือกทางเลือก.....

เพราะ .....

.....

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 10

หัวเรื่อง	การตัดสินใจ แก้ไขปัญหาไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถวิเคราะห์ หาสาเหตุของปัญหาการเสพยาเสพติด 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแก้ไขปัญหามาไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด 3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้เกมในการนำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดได้
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. แผ่นชนิดของสารเสพติด 2. แผ่นโทษ/พิษภัยของสารเสพติด 3. แผ่นเฉลยคำตอบ
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยใช้เทคนิคเกม และเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม
- 1.2 ผู้วิจัยแจกแผ่นชนิดของสารเสพติด และแผ่นโทษ/พิษภัยของสารเสพติด ให้นักเรียน

ในแต่ละกลุ่ม

- 1.3 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการทำกิจกรรมดังนี้

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันจับคู่ชนิดของสารเสพติด ให้ตรงกับโทษและพิษภัยของสารเสพติดชนิดนั้น โดยนำไปติดบนกระดานดำ ทั้งหมดจำนวน 9 คู่ ให้เวลา 10 นาที

- 1.4 เมื่อครบกำหนดมาดูผลงานแต่ละกลุ่ม กลุ่มใดถูกต้องและเร็วที่สุด และให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเฉลยคำตอบที่ได้

- 1.5 ผู้วิจัยเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

- 1.6 ให้นักเรียนอภิปรายแก้ไขปัญหามา ตามหัวข้อต่อไปนี้

- เพื่อนกลุ่มเดียวกัน ชวนไปทดลองสูบบุหรี่ที่ดิสโก้
- ในวันแข่งกีฬาของโรงเรียน เพื่อนที่กำลังสูบบุหรี่อยู่ในห้องน้ำเย็นบุหรี่ให้ลองสูบบุหรี่
- เพื่อนชวนไปเที่ยวต่างจังหวัดและชวนสูบบุหรี่ ชวนเล่นกิจกรรมรอบกองไฟ

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้

- กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะแก้ไขปัญหายังไงเมื่อพบเพื่อนเสพสารเสพติด
- กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะแก้ไขปัญหายังไงเมื่อเพื่อนชวนเสพสารเสพติด

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
- 3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเรียนรู้เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มจากกิจกรรมนี้อย่างไร
- 3.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ

ป้องกันการเสพสารเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร

- 3.4 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการทำกิจกรรม
- 4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

เกมจับคู่พิศวง

ชนิดของสารเสพติด

1. สุรา
2. บุหรี่
3. ยาบ้า
4. สารระเหย
5. กระท่อม
6. เฮโรอีน
7. ฝิ่น
8. ยาหลอนประสาท
9. กัญชา

โทษและพิษภัยของสารเสพติด

1. ประสาทหลอน
2. เพ้อคลั่ง เสียสติ
3. ตับแข็ง
4. ร่างกายและสมองเสื่อม
5. เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ
6. ชูบชืด ผ่ายผอม
7. ถูกลมโป่งพอง
8. ครีกรั่น หตุมุใจสลบกันไปมา
9. ทำลายสมอง ฟุ้งซ่าน

เฉลยคำตอบ

ชนิดของสารเสพติด

สุรา
 บุหรี่
 ยาบ้า
 สารระเหย
 กระพ๋อม
 เฮโรอีน
 ฝิ่น
 ยาหลอนประสาท
 กัญชา

โทษและพิษภัยของสารเสพติด

ตับแข็ง
 ถุงลมโป่งพอง
 ร่างกายและสมองเสื่อม
 ประสาทหลอน
 ครีครึ้น หตุนุ้ใจสลับกันไปมา
 ทำลายสมอง ฟุ้งซ่าน
 ชูบชืด ผ่ายผอม
 เพ้อคลั่ง เสียสติ
 เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ

.....

ใบความรู้

เรื่อง การตัดสินใจโดยใช้ข้อมูล

การตัดสินใจ เป็นการเลือกจากจำนวนตัวเลือกที่มีมากกว่าหนึ่งตัวเลือก การตัดสินใจเป็นพฤติกรรมที่คนต้องเผชิญตลอดเวลา และจะส่งผลกระทบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลว ฉะนั้น เราจะต้องให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจที่รอบคอบ การตัดสินใจที่รอบคอบประกอบด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง เหมาะสม ทันสมัยและเพียงพอ การรู้จักวิเคราะห์ถึงผลดี ผลเสีย การหาทางเลือก การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

ในการตัดสินใจแต่ละครั้ง เพื่อให้การตัดสินใจถูกต้องและเหมาะสมที่สุดควรมีการกำหนดขั้นตอนหรือกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งขั้นตอนหรือกระบวนการตัดสินใจ มีหลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งคือ รูปแบบการแก้ปัญหา แบบ A 91 (พัฒนามาจาก System approach และอริยสัจ 4) ซึ่งเป็นรูปแบบการแก้ปัญหาด้วยวิธีการคิดที่มีระบบและเหตุผลมีการนำข้อมูลหลายๆ ด้าน มาใช้วิเคราะห์หาทางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้มีการตัดสินใจแต่ละครั้งง่ายขึ้น รอบคอบขึ้น และถูกต้องมากยิ่งขึ้น

รูปแบบการแก้ปัญหา แบบ A 91 มีขั้นตอนดังนี้

1. การระบุปัญหาให้ชัดเจน
2. พิจารณาผลเสียที่ได้รับจากปัญหานั้นๆ
3. การหาสาเหตุของปัญหาว่า เกิดจากอะไร เป็นสาเหตุที่มาจากตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะได้นำไปสู่การพิจารณาหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสาเหตุต่อไป
4. การกำหนดเป้าหมาย
5. การแสวงหาหนทางเลือก หลายๆ ทางเลือก
6. การประเมินทางเลือก ว่าทางเลือกนั้นก่อให้เกิดผลดีผลเสียอะไรตามมาและปฏิบัติได้หรือไม่
7. การตัดสินใจเลือก ด้วยเหตุผลและข้อมูลที่มี โดยอาศัยจริยธรรมและค่านิยมมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจด้วย
8. การวางแผน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติ
9. การนำไปทดลองปฏิบัติ ถ้าไม่ได้ผลก็ต้องปรับปรุง แต่ถ้าได้ผลก็นำไปสู่ ขั้นที่ 10
10. การปฏิบัติจริง

11. การประเมินผลรวบยอดว่าได้ผลหรือไม่ประการใด

12. สรุปผล

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ : คู่มือการปฏิบัติงานการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันและแก้ไข
ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา. 2540 : 127.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่ 11

หัวข้อเรื่อง	การเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกหลักในการเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติดได้ 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนฝึกการเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติด
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. กรณีตัวอย่างเรื่อง เปรี๊ยะ 2. กระดาษ A4
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามว่าใครที่เคยพบเพื่อนที่เสพยาเสพติดบ้าง แล้วนักเรียนมีวิธีการเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติดอย่างไร
- 1.2 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม
- 1.3 ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง เปรี๊ยะให้ทุกกลุ่มร่วมกันระดมสมองพิจารณาเรื่องที่อ่าน แล้วตอบคำถามท้ายเอกสาร
- 1.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

- ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้
- 2.1 วิเคราะห์ถึงตัวเอกในเรื่องว่ามีลักษณะอย่างไร
  - 2.2 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร
  - 2.3 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับเพื่อนหรือบุคคลใกล้ตัวนักเรียนจะมีวิธีเตือนอย่างไร
  - 2.4 ให้นักเรียนทุกคนฝึกการเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติดอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

- ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้
- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม

3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ
ป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร

3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ชั้นที่ 4 ชั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม

4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการทำกิจกรรม

4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

กรณีตัวอย่าง เรื่องเปรี้ยว

เปรี้ยวเป็นผู้ป่วยสารระเหยที่เข้ามารับการบำบัดรักษาสารเสพติด เขาเล่าว่า เดิมทีเขาเป็นชาวชนบทอาศัยอยู่ในหมู่บ้านไผ่หิน มีพ่อเป็นกำนัน และมีน้องสาว 1 คน ชื่อปลาย เปรี้ยวมีโอกาสเข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ และได้สัมผัสกับแสงสีของเมืองกรุงซึ่งต่างจากชนบทมาก เปรี้ยวติดบุหรี่ ชอบเที่ยวเตร่อาบอบนวด ดิสโก้เธค ฯลฯ และชีวิตของเปรี้ยวก็เปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดี เมื่อเปรี้ยวได้พบกันจอร์น ซึ่งชักนำให้เปรี้ยวได้รู้จักและเสพยาเสพติด ต่อมาจอร์นขอให้เปรี้ยวช่วยพาตนไปที่หมู่บ้านไผ่หิน โดยอ้างว่าออกไปเที่ยวแต่ที่จริงจอร์นต้องการไปหาแหล่งขายยาบ้าและสารเสพติดชนิดอื่นๆ เมื่อเปรี้ยวและพวกของจอร์นไปที่หมู่บ้านไผ่หินในนามของชาวกอง ชาวบ้านก็มักจะเอาอย่างเพราะเห็นว่าโก้เก๋ และติดสารเสพติดกันเป็นจำนวนมาก โดยใช้กระท่อมท้ายทุ่งเป็นแหล่งมั่วสุมและเป็นที่พักผ่อนยาบ้า เพื่อนำไปขายให้กับพวกคนขับรถบรรทุกในหมู่บ้าน ต่อมากำนันทราบเบาะแสเรื่องการเสพยาและการค้าสารเสพติดจึงพาตำรวจมาจับผู้กระทำความผิดไปดำเนินคดี แต่จอร์นหนีรอดพ้นเงื้อมมือตำรวจไปได้จอร์นจึงย้อนกลับมาทำร้ายกำนันจนเป็นอัมพาตและข่มขืนปลายจนปลายกลายเป็นคนเหม่อลอย เศร้าซึมตลอดเวลา เปรี้ยวจึงสำนึกได้ว่า สารเสพติดมีโทษภัยมหันต์พร้อมจะบั่นทอนชีวิตของผู้เสพและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งอาจเป็น พ่อแม่ พี่น้อง ฯลฯ จึงต้องการนำเรื่องของตนมาเป็นอุทาหรณ์ให้คนได้เกิดการยั้งคิดว่าควรบาปใดที่ใครสักคนยังคงล้มลองรสชาติของสารเสพติดนั้นหมายความว่า คนคนนั้นกำลังเอาชีวิตและอนาคตเป็นเดิมพันกับมัน

คำถามท้ายเอกสาร

1. เปรี้ยวติดสารเสพติดเพราะเหตุใด
2. ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของเปรี้ยวนักเรียนจะเตือนเปรี้ยวอย่างไร
3. นักเรียนได้ข้อคิดอย่างไรบ้างจากการอ่านกรณีตัวอย่าง
4. นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้มาใช้กับตนเองได้อย่างไรบ้าง

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่ 12

- หัวข้อ** การช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด
- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนบอกวิธีช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติดได้
  2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติดได้
  3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีประสบการณ์ในการใช้กรณีตัวอย่างในการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด
- เวลา** 60 นาที
- อุปกรณ์**
1. กรณีตัวอย่างเรื่อง เล่นกับไฟ
  2. กระดาษ A4
- วิธีดำเนินการ** ผู้วิจัยใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามว่าใครที่เคยช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติดบ้าง แล้วเพื่อนที่เสพยาเสพติดเลิกเสพหรือไม่
- 1.2 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม
- 1.3 ผู้วิจัยแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง เล่นกับไฟให้ทุกกลุ่มร่วมกันพิจารณาเรื่องที่อ่านแล้วตอบคำถามท้ายเอกสาร
- 1.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

- ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้
- 2.1 วิเคราะห์ถึงตัวเองในเรื่องว่ามีลักษณะอย่างไร
  - 2.2 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับเพื่อนหรือบุคคลใกล้ตัวนักเรียนจะมีวิธีช่วยเหลืออย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

- ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้โดยใช้คำถามดังนี้
- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม

3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ
ป้องกันการเสพติดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม
- 4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

กรณีตัวอย่างเรื่องเล่นกับไฟ

โดมอาศัยอยู่กับครอบครัวที่มีความขัดสนแร้นแค้น พ่อติดสุรา แม่ติดการพนัน น้องสาวกำลังเรียนหนังสือ เมื่อโดมตกงานจึงถูกเพื่อนชักชวนให้ขายสารเสพติด โดยเป็นผู้ขายรายย่อย เพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว หลังจากนั้นตัวของโดมเองก็ติดสารเสพติดและต้องการเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น โดมพยายามหลอกลวงให้นักเรียนหญิงที่มีฐานะดีติดสารเสพติดโดยนำสารเสพติดสอดใส่ไปในขนมหวาน วิธีนี้ได้ผลเกินคาด เพราะมันทำให้โดมได้ทั้งเงินและได้เสียกับผู้หญิงคนนั้นจนในที่สุดผลกระทบจากการกระทำกับผู้อื่นมาตกกับน้องสาวของโดมเพราะน้องสาวของโดมนำขนมที่มีสารเสพติดสอดใส่ไปกินโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์จึงกลายเป็นคนติดสารเสพติดไปด้วย โดมเสียใจมาก และตั้งใจอย่างแน่วแน่ ที่จะเลิกใช้สารเสพติดและเลิกขายสารเสพติด เขาและน้องสาวได้ไปรับการบำบัดรักษาการติดสารเสพติดจนหาย แต่เมื่อโดมกลับถึงบ้านก็ถูกแก๊งค์ค้าสารเสพติดซึ่งโดมเคยทำงานร่วมกันทำร้ายจนถึงแก่ชีวิต

คำถามท้ายเอกสาร

1. ถ้านักเรียนยากจนเหมือนโดมนักเรียนจะขายสารเสพติดเหมือนโดมหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. นักเรียนจะมีวิธีการช่วยเหลือโดมอย่างไร ก่อนที่โดมจะเสียชีวิต
3. นักเรียนได้ข้อคิดอย่างไรบ้างจากการอ่านกรณีตัวอย่าง
4. นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้มาใช้กับตนเองได้อย่างไรบ้าง

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่ 13

หัวข้อเรื่อง	ทบทวนการนำกิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเทคนิคการนำกิจกรรมกลุ่ม 2. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปวิธีดำเนินกิจกรรมกลุ่ม 3. เพื่อให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนมีความสามารถในการการนำกิจกรรมกลุ่ม
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระดาษ A4 2. ปากกา
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนว่านักเรียนเคยเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มให้แก่เพื่อนหรือไม่
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกการนำกิจกรรมกลุ่ม
- 1.3 ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อการเป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่ดีต้องมี

วิธีในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ผู้วิจัยกระตุ้นให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้

- 2.1 จากการฝึกนำกิจกรรมกลุ่มนักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้าง
- 2.2 เทคนิคในการนำกิจกรรมกลุ่มที่ดีควรมีอะไรบ้าง
- 2.3 การดำเนินกิจกรรมกลุ่มมีขั้นตอนอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
- 3.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนจะนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมไปใช้นำกิจกรรมกลุ่มเพื่อ

ป้องกันการเล็ดลอดให้แก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างไร

3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 สืบเกิดจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม

4.2 สืบเกิดจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม

4.3 สืบเกิดจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่ 14

- หัวข้อ** บัณฑิตนิเทศ
- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อให้นักเรียนสรุปผลเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้จากการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพติด
  2. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพติด
  3. เพื่อให้เรียนนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ป้องกันการเสพติดให้แก่เรียนกลุ่มเสี่ยง
- เวลา** 60 นาที
- อุปกรณ์**
1. กระดาษ A4
  2. ปากกา
- วิธีดำเนินการ**
1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
  2. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปผลของการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพติดแล้วเขียนลงกระดาษที่แจกให้ โดยใช้คำถามดังนี้
    - 2.1 นักเรียนได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการเข้าร่วมกิจกรรม
    - 2.2 นักเรียนเข้าใจขั้นตอนการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อป้องกันการเสพติดอย่างไร
  - 2.2 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรในการเข้าร่วมการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพติด
  3. ผู้วิจัยให้แต่ละคนออกมารายงานสรุปผลให้สมาชิกทราบและผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการฝึกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อป้องกันการเสพติด
  4. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนและกล่าวปิดกิจกรรม

ไปแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	1. แนะนำตนเอง 2. ล่าประวัติ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 2. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทราบวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติด 3. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทราบประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมกลุ่ม	1. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแนะนำตนเองและให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแนะนำตนเอง 2. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกิจกรรมล่าประวัติ 3. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติด 4. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 5. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
<p>(2-3)</p> <p>2</p>	<p>ความเชื่อเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด</p> <p>สาเหตุของการติดสารเสพติด</p>	<p>การอภิปรายกลุ่ม</p>	<p>1. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความเข้าใจเรื่องสาเหตุของการติดสารเสพติด</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงบอกสาเหตุของการติดสารเสพติดได้</p>	<p><u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามนักเรียนกลุ่มเสี่ยงว่าสาเหตุใดบ้างที่ทำให้ติดสารเสพติด</p> <p>1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอ่านเอกสารเรื่อง ภัยอลวน ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงฟัง</p> <p>1.3 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันอภิปรายในหัวข้อสาเหตุของการติดสารเสพติด</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันอภิปราย ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชาญชัยติดสารเสพติดเพราะเหตุใด - นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและเพื่อนอย่างไร <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3	ความรู้ ความเข้าใจถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด	การอภิปรายกลุ่ม	<p>1. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงตระหนักถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด</p> <p>2. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงบอกถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติดได้</p>	<p>ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างไรโดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม</p> <p>3.2 สาเหตุใดบ้างที่ทำให้เกิดการติดสารเสพติด</p> <p>3.3 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง</p> <p>4.2 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรมและการสรุป</p> <p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม</p> <p>1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำภาพผู้ติดสารเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงดู</p> <p>1.3 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแต่ละกลุ่มบอกถึงโทษและพิษภัยที่เกิดจากการ</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>การเสพสารเสพติดมากลุ่มละ 5 ชื่อ</p> <p>1.4 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปถึงโทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพสารเสพติด แล้วนำเสนอให้เพื่อนอีกกลุ่มฟัง</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>ให้นักเรียนกลุ่มเสียงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพสารเสพติดแล้ว จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและบุคคลอื่นอย่างไร <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 นักเรียนกลุ่มเสียงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม</p> <p>3.2 โทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพสารเสพติดได้แก่อะไรบ้าง</p> <p>3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความ</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
(4-5)	การปฏิเสธคำ ชักชวนเสพ สารเสพติด	สถานการณ์ จำลอง	1. เพื่อให้นักเรียนกลุ่ม เสี่ยงตอบปฏิเสธคำชักชวน เสพสารเสพติดได้ 2. เพื่อให้นักเรียนกลุ่ม เสี่ยงบอกหลักการปฏิเสธ คำชักชวนเสพสารเสพติดได้	ร่วมมือในการร่วมกิจกรรม ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 4.2 สังเกตจาก บรรยากาศของกลุ่มในการ ร่วมกิจกรรม 4.3 สังเกตจากการ แสดงความคิดเห็นต่อ คำถามหลังกิจกรรม 1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u> 1.1 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนอาสาสมัคร 5 คน เพื่อแสดงบทบาทตาม สถานการณ์ที่เตรียมไว้ 1.2 ผู้วิจัยแจกเอกสาร เรื่อง ใครกำหนด ให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เป็น อาสาสมัครอ่านและซ้อม การแสดง 1.3 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง เริ่มแสดงบทบาทใช้เวลา 10 นาที สำหรับกลุ่มที่ไม่ ได้แสดงให้ตั้งใจชมและคิด ตามไปด้วย 2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u> ให้นักเรียนแสดง ความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>คำถามดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตัวละครในเรื่องแต่ละตัวมีพฤติกรรมอย่างไร - ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มเสียง นักเรียนจะอย่างไร <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 นักเรียนกลุ่มเสียงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม</p> <p>3.2 ให้นักเรียนกลุ่มเสียงฝึกการปฏิเสธคำชักชวนเสพสารเสพติดตามสถานการณ์จำลองที่นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกำหนดให้</p> <p>3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความตั้งใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรม</p> <p>4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อ</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
5	การฝึกการปฏิบัติ	สถานการณ์จำลอง	<p>1. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสียงมีทักษะการปฏิบัติเมื่อถูกชักชวนให้เสพสารเสพติด</p> <p>2. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสียงฝึกการปฏิบัติเมื่อถูกชักชวนให้เสพสารเสพติด</p>	<p>คำถามหลังกิจกรรม</p> <p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 หาอาสาสมัคร 4 คน เพื่อแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เตรียมไว้</p> <p>1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกเอกสารเรื่อง อย่างนี้ต้องปฏิบัติให้นักเรียนกลุ่มเสียงที่เป็นอาสาสมัครอ่านและช้อมก่อนแสดง</p> <p>1.3 นักเรียนกลุ่มเสียงเริ่มแสดงบทบาท ใช้เวลา 10 นาที คนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชมและคิดตามไปด้วย</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตัวละครในเรื่องมีพฤติกรรมอย่างไร - ถ้านักเรียนกลุ่มเสียงเป็นตัวละครในเรื่อง นักเรียนจะมีวิธีการปฏิบัติตามคำชักชวนการเสพสารเสพติดอย่างไร - นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสียงฝึกการปฏิบัติตาม

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
(6-8)	การตัดสินใจ และแก้ไข ปัญหาอย่าง ถูกต้อง โดยไม่เข้าไป ยุ่งเกี่ยวกับ สารเสพติด			<p>สถานการณ์จำลองที่ นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนกำหนดให้</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u> ให้นักเรียนช่วยกันสรุป สิ่งที่ได้จากกิจกรรม และ การนำไปประยุกต์ใช้ โดย ใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม</p> <p>3.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความ ตั้งใจ และความร่วมมือใน การทำกิจกรรม</p> <p>4.2 สังเกตจาก บรรยากาศของกลุ่มในการ ร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการ แสดงความคิดเห็นต่อ คำถามหลังกิจกรรม</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
6	การตัดสินใจ โดยไม่เข้าไป ยุ่งเกี่ยวกับ สารเสพติด	เกม	<p>1. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง บอกวิธีการตัดสินใจโดยไม่ เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ สารเสพติดได้</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง กำหนดทางเลือกวิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสียของ ทางเลือกแต่ละทางได้</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง สามารถตัดสินใจในการไม่ เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ สารเสพติดได้</p>	<p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 ให้นักเรียนกลุ่ม เสี่ยงแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม</p> <p>1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนแจกกิจกรรมให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มละ 1 ชุด และใบงาน 1 ใบ</p> <p>1.3 ให้สมาชิกในกลุ่ม ช่วยกันต่อจิ๊กซอร์เรื่อง สุรชัยใช้เวลา 10 นาที</p> <p>1.4 เมื่อหมดเวลา มาดู ผลงานว่ากลุ่มไหนต่อได้ถูก ต้องและเร็วที่สุด</p> <p>1.5 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่ม เสี่ยงศึกษากรณีตัวอย่าง จากจิ๊กซอร์ แล้วให้สมาชิก ในกลุ่มช่วยกันตอบคำถาม ในใบงานและนำเสนอ หน้าชั้น</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง แสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ข้อดี ข้อ เสียในการเลือกแต่ละทางมี ประโยชน์ต่อการตัดสินใจ แก้ไขปัญหายังไงบ้าง - การตัดสินใจแก้ไข

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
7	การแก้ไข ปัญหาอย่าง ถูกต้อง โดย ไม่เข้าไปยุ่ง เกี่ยวกับ สารเสพติด	เกม	<p>1. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง สามารถวิเคราะห์ หาสาเหตุ ของปัญหา</p> <p>2. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่ม เสี่ยงแก้ไขปัญหาโดยไม่เข้า ไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดได้ อย่างถูกต้อง</p>	<p>ปัญหาควรมีกระบวนการ อย่างไร</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u> ให้นักเรียนช่วยกันสรุป สิ่งที่ได้จากกิจกรรม และ การนำไปประยุกต์ใช้ โดย ใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม</p> <p>3.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความ ร่วมมือในการร่วมกิจกรรม ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง</p> <p>4.2 สังเกตจาก บรรยากาศของกลุ่มในการ ร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการ แสดงความคิดเห็นต่อ คำถามหลังกิจกรรม</p> <p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 ให้นักเรียนกลุ่ม เสี่ยงแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม</p> <p>1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนแจกแผ่นชนิด ของสารเสพติด และแผ่น โทษและพิษภัยของสาร เสพติดให้นักเรียนแต่ละ</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>กลุ่ม</p> <p>1.3 ให้นักเรียนกลุ่ม เพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายวิธี การทำกิจกรรมดังนี้</p> <p>ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ช่วยกันจับคู่ชนิดของ สารเสพติดให้ตรงกับโทษ และพิษภัยของสารเสพติด ชนิดนั้น โดยนำไปติดบน กระดานดำ ทั้งหมด 9 คู่ ใช้เวลา 10 นาที</p> <p>1.4 เมื่อครบกำหนดมา ดูผลงานของแต่ละกลุ่ม ว่า กลุ่มใดถูกต้องและเร็วที่สุด</p> <p>1.5 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนเฉลยคำตอบที่ ถูกต้อง</p> <p>1.6 ให้นักเรียน อภิปรายแก้ไขปัญหตาม หัวข้อที่กำหนดให้</p> <p>2. ขั้นการวิเคราะห์</p> <p>ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง แสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>นักเรียนจะแก้ไขปัญห อย่างไรเมื่อพบเพื่อนเสพ สารเสพติด และจะแก้ไข ปัญหาอย่างไรเมื่อเพื่อน ชวนเสพยาเสพติด</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
8	การแก้ไขข้อ เสียที่เกิดขึ้น โดยไม่เข้าไป ยุ่งเกี่ยวกับ สารเสพติด	อภิปรายกลุ่ม	<p>1. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่ม เสียงสำรวจวิธีการแก้ปัญหา ของตนเอง</p> <p>2. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสียง สามารถตัดสินใจแก้ไข ปัญหาโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว กับสารเสพติดได้</p>	<p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>3.1 นักเรียนกลุ่มเสียง ได้ข้อคิดอะไรบ้างจาก กิจกรรม</p> <p>3.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความ ตั้งใจและความร่วมมือใน การทำกิจกรรม</p> <p>4.2 สังเกตจาก บรรยากาศของกลุ่มในการ ทำกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการ แสดงความคิดเห็นต่อ คำถามหลังกิจกรรม</p> <p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 นักเรียนกลุ่ม เพื่อนช่วยเพื่อนถามนัก เรียนกลุ่มเสียงว่านักเรียน เคยสำรวจวิธีการแก้ไข ปัญหาของตนเองหรือไม่</p> <p>1.2 แจกแบบสอบถาม และชี้แจงให้นักเรียนฟัง</p> <p>1.3 ให้นักเรียนกลุ่ม เสียงตอบแบบสอบถาม</p> <p>1.4 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนให้กลุ่มเสียงอ่าน คำตอบของตนเองให้</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>เพื่อนๆ ฟัง</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>ให้นักเรียนกลุ่มเสียง แสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อนักเรียนมีปัญหา นักเรียนปรึกษาใคร เพราะ เหตุใด - นักเรียนมีวิธีการ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิด ขึ้นอย่างไร เพราะเหตุใด <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้นักเรียนช่วยกันสรุป สิ่งที่ได้จากกิจกรรม และ การนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.1 นักเรียนได้ข้อคิด อะไรจากกิจกรรม 3.2 นักเรียนมีวิธีการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการ ดำเนินชีวิตประจำวัน อย่างไร <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <ul style="list-style-type: none"> 4.1 สังเกตจากความ ตั้งใจและความร่วมมือใน การทำกิจกรรม 4.2 สังเกตจาก บรรยากาศของกลุ่มในการ ทำกิจกรรม

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
<p>(9-10)</p> <p>9</p>	<p>การเตือน หรือ ช่วยเหลือ เพื่อนที่เสพติดสารเสพติด</p> <p>การเตือน เพื่อนที่เสพติดสารเสพติด</p>	<p>กรณีตัวอย่าง</p>	<p>1. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง บอกหลักในการเตือนเพื่อนที่เสพติดสารเสพติดได้</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงฝึกการเตือนเพื่อนที่เสพติดสารเสพติด</p>	<p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำเข้าสู่กิจกรรม โดยพูดคุยซักถามว่าใครที่เคยพบเพื่อนที่เสพติดสารเสพติดบ้าง แล้วนักเรียนมีวิธีการเตือนเพื่อนที่เสพติดสารเสพติดอย่างไร</p> <p>1.2 ให้กลุ่มเสี่ยงแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม</p> <p>1.3 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง เปรียบให้ทุกกลุ่มร่วมกันระดมสมองพิจารณาเรื่องที่อ่านแล้วตอบคำถามท้ายเอกสาร</p> <p>1.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>2.1 วิเคราะห์ถึงตัวเอกในเรื่องว่ามีลักษณะ</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>อย่างไร</p> <p>2.2 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>2.3 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับเพื่อนหรือบุคคลใกล้เคียง นักเรียนจะมีวิธีเตือนอย่างไร</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้นักเรียนกลุ่มเสียงร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 นักเรียนกลุ่มเสียงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม</p> <p>3.2 นักเรียนกลุ่มเสียงมีหลักเตือนเพื่อนอย่างไร</p> <p>3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม</p> <p>4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการทำกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
10	การช่วยเหลือ เพื่อนที่เสพ สารเสพติด	กรณีตัวอย่าง	<p>1. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง บอกวิธีช่วยเหลือเพื่อนที่ เสพสารเสพติดได้</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง สามารถช่วยเหลือเพื่อนที่ เสพสารเสพติดได้</p>	<p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่ กิจกรรมโดยพูดคุยซักถาม ว่าใครที่เคยช่วยเหลือเพื่อน ที่เสพสารเสพติดบ้าง แล้ว เพื่อนที่เสพสารเสพติดเลิก เสพสารเสพติดได้หรือไม่</p> <p>1.2 ให้นักเรียนกลุ่ม เสี่ยงแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม</p> <p>1.3 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนแจกกรณี ตัวอย่างเรื่อง เล่นกับไฟ ให้ทุกกลุ่มร่วมกันระดม สมองพิจารณาเรื่องที่อ่าน แล้วตอบคำถามท้าย เอกสาร</p> <p>1.4 ให้แต่ละกลุ่มส่ง ตัวแทนออกมารายงาน หน้าชั้น</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนกระตุ้นให้นักเรียน กลุ่มเสี่ยงแสดงความ คิดเห็นร่วมกัน โดยใช้ คำถามดังนี้</p> <p>2.1 วิเคราะห์ถึงตัว เอกในเรื่องว่ามีลักษณะ อย่างไร</p> <p>2.2 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้น</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>กับเพื่อนหรือบุคคลใกล้เคียง นักเรียนจะมีวิธีช่วยเหลือ อย่างไร</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u> ให้นักเรียนกลุ่มเสียง ร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จาก กิจกรรมและการนำไป ประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถาม ดังนี้</p> <p>3.1 นักเรียนกลุ่มเสียง ได้ข้อคิดอะไรบ้างจากการ เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>3.2 นักเรียนกลุ่มเสียง จะนำความรู้ที่ได้รับจาก กิจกรรมไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างไร</p> <p>3.3 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือใน การทำกิจกรรม</p> <p>4.2 สังเกตจาก บรรยากาศของกลุ่มในการ ร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการ แสดงความคิดเห็นต่อ คำถามหลังกิจกรรม</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
11	ทบทวนการ ป้องกันการ เสพติด สารเสพติด	อภิปรายกลุ่ม	<p>1. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง สรุปวิธีการป้องกันการเสพ สารเสพติด</p> <p>2. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีความสามารถในการป้อง กันการเสพสารเสพติด</p>	<p>1. <u>ขั้นการมีส่วนร่วม</u></p> <p>1.1 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนนำเข้าสู่ กิจกรรมโดยพูดคุยซักถาม กลุ่มเสี่ยงว่านักเรียนมีวิธี ในการป้องกันการเสพ สารเสพติดอย่างไร</p> <p>1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่ม เสี่ยงร่วมกันอภิปรายในหัว ข้อวิธีการป้องกันการเสพ สารเสพติดในโรงเรียน และ ในชุมชน</p> <p>2. <u>ขั้นการวิเคราะห์</u></p> <p>นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วย เพื่อนกระตุ้นให้กลุ่มเสี่ยง แสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>2.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีวิธีการป้องกันตนเองจาก การเสพสารเสพติดได้ อย่างไร</p> <p>2.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีวิธีการในการช่วยเหลือ ป้องกันการเสพสารเสพติด ในโรงเรียนอย่างไรบ้าง</p> <p>3. <u>ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้</u></p> <p>ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จาก</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>กิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>3.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม</p> <p>3.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงจะนำความรู้เรื่องการป้องกันการเสพยาเสพติดไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง</p> <p>3.3 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินผล</u></p> <p>4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม</p> <p>4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อการตอบคำถามหลังกิจกรรม</p>
12	ปัจฉิมนิเทศ	อำลา	<p>1. เพื่อให้ นักเรียนสรุปผลเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อการป้องกันการเสพยาเสพติด ให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง</p>	<p>1. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน</p> <p>2. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง</p>

ครั้งที่	เรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			<p>2. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพสารเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปป้องกันการเสพสารเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง</p>	<p>สรุปวิธีการป้องกันการเสพสารเสพติด โดยใช้คำถามดังนี้</p> <p>2.1 นักเรียนได้ประโยชน์อะไรบ้างจากการเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>2.2 นักเรียนเข้าใจถึงวิธีในการป้องกันการเสพสารเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างไรบ้าง</p> <p>2.3 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพสารเสพติดในครั้งนี้</p> <p>3. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการป้องกันการเสพสารเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง</p> <p>4. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกล่าวขอบคุณนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกล่าวปิดกิจกรรม</p>

รายละเอียดโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้นำ

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
ครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง   ปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์   1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
2. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทราบวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด
3. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทราบประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

เวลา   60 นาที

อุปกรณ์   1. กระดาษ A4
2. ปากกา

วิธีดำเนินการ

1. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแนะนำตนเองและให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแนะนำตนเอง
2. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกิจกรรม "ล่าประวัติ" เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
  - 2.1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกกระดาษ A4 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง
  - 2.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงไปตามประวัติเพื่อนให้ครบทุกคน โดยจะถามเรื่องอะไรก็ได้ ภายในเวลา 5 นาที
  - 2.3 เมื่อหมดเวลานักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงนั่งประจำที่ แล้วสุ่มถามนักเรียนกลุ่มเสี่ยงถึงประวัติของเพื่อนที่ได้มาแต่ละคน
3. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด
4. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

5. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง	สาเหตุของการติดสารเสพติด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความเข้าใจเรื่องสาเหตุของการติดสารเสพติด 2. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงบอกสาเหตุของการติดสารเสพติดได้
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. เอกสารเรื่อง วยอลวน
วิธีดำเนินการ	ใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามนักเรียนกลุ่มเสี่ยงว่าสาเหตุใดบ้างที่ทำให้ติดสารเสพติด
- 1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอ่านเอกสารเรื่อง วยอลวน ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงฟัง
- 1.3 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันอภิปรายในหัวข้อสาเหตุของการติดสารเสพติด

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

- ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงอภิปรายร่วมกัน โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนใช้คำถามดังนี้
- ชาญชัยติดสารเสพติดเพราะสาเหตุใด
  - เมื่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงทราบถึงสาเหตุของการติดสารเสพติดแล้ว นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ต่อตนเอง และเพื่อนได้อย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรมนี้
- 3.2 สาเหตุใดบ้างที่ทำให้เกิดการติดสารเสพติด
- 3.3 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

4.2 สืบเนื่องจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรมและการสรุป

เอกสารเรื่อง “วัยอลวน”

ชาญชัย มีมาก เป็นชายอายุ 16 ปี อาศัยอยู่ในสลัมกับพ่อแม่ และน้องชาย ฐานะทางบ้านค่อนข้างขัดสน พ่อแม่มีทะเลาะตบตีกันอยู่เสมอ ชาญชัยจึงหนีปัญหาโดยออกจากบ้านไปหาเพื่อนและมั่วสุมกับเพื่อนเสเพลคนอื่น ต่อมาชาญชัยถูกตำรวจจับในข้อหาผิดกฎหมายในครอบครอง ศาลพิพากษาให้กักตัวเพื่อฝึกอบรมในบ้านกรรณาเป็นเวลา 1 ปี 6 เดือน

เมื่อชาญชัยพ้นโทษเขาก็กลับมาอยู่บ้าน พ่อของเขาได้ตายไปแล้ว ชาญชัยพยายามเริ่มมีชีวิตใหม่ไม่ให้ผิดพลาดเหมือนที่เคยเป็น เขาขยันขันแข็งช่วยแม่หุงหาอาหาร และออกไปช่วยแม่ขายข้าวแกงแถวโรงเรียนที่เขาเคยเรียนหนังสืออยู่ ชาญชัยมักถูกเพื่อนๆ ล้อว่าเป็นไอ้ซี้คุก แรกๆ ชาญชัยก็อดทนได้ เพราะยอมรับว่าตนเป็นอย่างที่เพื่อนว่าจริงๆ แต่เมื่อเพื่อนล้อบ่อยๆ ชาญชัยก็หมดความอดทนเกิดทะเลาะวิวาทกับเพื่อนๆ ถึงขั้นจะฆ่ากันตาย แม่ของชาญชัยจึงผิดหวังในตัวชาญชัยมาก น้องของชาญชัยเองก็มักถูกเพื่อนที่โรงเรียนล้อว่ามีพี่เป็นไอ้ซี้คุก จึงพาลโกรธที่พี่ทำให้ตัวเองต้องพลอยขายหน้าไปด้วย ชาญชัยเสียใจมากที่ตนเป็นต้นเหตุของเรื่องวุ่นวายต่างๆ เขาจึงคิดที่จะไปจากครอบครัวและจะหวนกลับไปหาสารเสพติดอีก แต่ยังไม่ทันได้ออกจากบ้านเขาก็เห็นเพื่อนที่เคยหยิบยื่นสารเสพติดให้แก่เขาถูกภรรยาตำท้อและทุบตีสาเหตุนี้อาจมาจากเพื่อนของเขาติดเอดส์จากการใช้เข็มฉีดยาเสเพลคนอื่นแล้วนำเอดส์มาติดภรรยาและลูกในท้อง ชาญชัยเห็นดังนั้นจึงตัดสินใจไม่คิดกลับไปหาสารเสพติดอีก พร้อมกับขอโทษแม่ที่ตนเองอ่อนแอครอบครัวของชาญชัยจึงกลับมามีความรัก และความเข้าใจกันอีกครั้งหนึ่ง

ใบความรู้

สาเหตุของการติดสารเสพติด

สาเหตุของการติดสารเสพติด เกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. สาเหตุจากตนเอง ได้แก่

1.1 การไม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับเรื่องสารเสพติด จึงทำให้

- ใช้สารเสพติดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น การทาสีหรือการทำงานที่ต้องสูดดม

สารระเหยประเภททินเนอร์ แลคเกอร์ กาวยาง เบนซิน อยู่เป็นประจำ ในที่ๆ ไม่มีการถ่ายเทอากาศอย่างรวดเร็ว และโดยไม่มีผ้าปิดจมูก หรือการใช้แอมเฟตามีน เพื่อลดความอ้วน เพื่อให้ทำงานได้ทน การใช้ยาแก้ปวดติดต่อกันในระยะเวลาอันยาวนาน เป็นต้น

- ถูกหลอกลวงหรือชักจูงให้เสพสารโดยการเข้าใจผิดหรือโดยไม่รู้ตัว เช่นการปลอมปนสารเสพติดมาในรูปเครื่องดื่ม ทอฟฟี่ อาหารต่างๆ หรือโดยอ้างว่าสารเสพติดเหล่านั้นเป็นยาช่วยระงับความทุกข์ ความวิตกกังวล และช่วยเพิ่มรสชาติให้กับชีวิต เป็นต้น

- อยากลอง เนื่องจากเห็นคนอื่นเสพ และเห็นมีการโฆษณาต่างๆ ทำให้อยากรู้สารเสพติดชนิดนั้นๆ มีรสชาติอย่างไร

1.2 การแก้ปัญหาในทางที่ผิดเมื่อมีปัญหา ความวิตกกังวลต่างๆ แล้วไม่รู้วิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง จึงหันไปใช้สารเสพติดเพื่อให้มีเงินมา สามารถลืมหรือหลบปัญหาได้ชั่วคราว ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อผู้ใหญ่มีปัญหาหกล้มใจ จะดื่มเหล้า สูบบุหรี่ สูบเฮโรอีน ส่วนเด็กที่ไม่มีเงินจะซื้อสิ่งเหล่านี้ก็หันไปใช้พวงสารระเหย ซึ่งราคาถูกและหาได้ง่ายกว่าแทน

1.3 การมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น สมัยก่อนมีค่านิยมว่า การสูบบุหรี่ ดื่มสุราเป็นสัญลักษณ์แสดงความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นผู้ชายเต็มตัว หรือเห็นว่าสิ่งเหล่านี้คือเครื่องมือในการช่วยให้เข้าสังคมได้ง่าย มีบางสมัยที่ผู้หญิงเรียนจบเมืองนอกนิยมสูบบุหรี่ทำให้การสูบบุหรี่ในหมู่สตรีมีมากขึ้น

1.4 การไม่มีพลังจิตหรือกำลังใจ ในการต่อสู้กับสิ่งที่เป็นอุปสรรค หรือความกดดันในชีวิต รวมทั้งการผินตนเองมิให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดี ปรากฏว่ามีคนเป็นจำนวนมากที่ติดสารเสพติด เพราะความเครียด ความผิดหวัง ความเสียใจต่างๆ และเมื่อติดแล้ว คนจำนวนไม่น้อยก็อยากเลิก แต่ก็เลิกไม่ได้เพราะไม่มีพลังจิตมากพอที่จะหลุดตัวเองจากขุมรกรกของความอยาก ความต้องการสารเสพติดได้

1.5 การไม่มีทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ และการสื่อสารกับผู้อื่น เด็กจำนวนมากติด

สารเสพติด เพราะถูกเพื่อนชักชวนแล้วไม่รู้จักริวิธิปฏิเสธ หรืออยากได้รับการยอมรับจากเพื่อนจึงเป็นจุดอ่อนให้กลุ่มที่แสวงหาเหยื่อเพื่อมาเป็นสมาชิกสารเสพติดสามารถชักจูงล่อมาติดกับได้ง่าย เพราะผู้ติดสารเสพติดส่วนใหญ่มีสภาวะจิตใจใกล้เคียงกัน คือเป็นผู้ที่มีปัญหาขาดความอบอุ่น

1.6 เหน่า ไม่รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนใช้สารเสพติดเพื่อแก้เหงา หรือเพิ่มรสชาติให้ชีวิต จะเห็นได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการสังสรรค์ ซึ่งอาศัยการกินโดยเฉพาะการดื่มสุราเพื่อเป็นสื่อในการรวมกลุ่มมากกว่าสังคมของชนตะวันตกที่นิยมอยู่เงียบๆ กับครอบครัว และแสวงหาความเพลิดเพลินในการใช้เวลาว่าง จากการอ่านหนังสือ เล่นกีฬา ทำงานอดิเรกต่างๆ เป็นต้น

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมนับว่าสำคัญมากที่จะชักนำหรือสร้างเงื่อนไขให้คนมีปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลง สังคมไทยในปัจจุบันมีสภาวะที่ล่อแหลม เต็มไปด้วยอบายมุขต่างๆ กฎหมายมีแต่ไม่ศักดิ์สิทธิ์เพียงพอ เนื่องจากขาดคนจัดการในการใช้กฎหมาย เพื่อควบคุมผู้ทำผิดและประพฤติมิชอบทั้งหลาย ฉะนั้นการที่สารเสพติดในประเทศไทยยังคงแพร่หลายและต่างประเทศจับตามองว่าเป็นตลาดค้าสารเสพติดนั้นจึงนับเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องแก้ไขอย่างรีบด่วน

นอกจากสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสารเสพติดชนิดต่างๆ อันเป็นสิ่งดึงดูดให้เสพติดได้โดยสะดวกแล้วยังมีสิ่งผลักดัน ซึ่งได้แก่บรรยากาศแห่งความแออัดยัดเยียดในที่อยู่อาศัย การคมนาคม การแก่งแย่งแข่งขัน แรงrieb แรงรัด ในการทำงาน การยั่วยุปลุกเร้าของสื่อมวลชนที่เสนอสินค้าให้บริโภคอุปโภคในรูปแบบต่างๆ ทำให้คนเกิดความต้องการและความเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจมากยิ่งขึ้น ปัญหา นานาประการเหล่านี้ ผลักดันให้มีการใช้สารเสพติด เพื่อหลีกเลี่ยงหลบปัญหา โดยการทำให้มึนเมา หรือช่วยให้มีความสุขอย่างฉาบฉวยแม้เพียงชั่วขณะ หรือใช้สารเสพติดเพื่อช่วยให้ทำงานได้ทน แข่งกับเวลา ยิ่งกว่านั้นสังคมเล็กๆ ของเด็ก คือ บ้านและโรงเรียน บางแห่งก็เป็นนรกเพราะก่อให้เกิดความร้อนทั้งกายและใจ โดยเฉพาะในแหล่งเสื่อมโทรมนั้นจะมีลักษณะเช่นนี้ปรากฏชัดมาก

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ : คู่มือการปฏิบัติงานการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันและแก้ไข
ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา. 2540 :30-35.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง	ความเชื่อเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงตระหนักถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติด 2. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงบอกถึงโทษและพิษภัยของสารเสพติดได้
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. ภาพผู้ติดสารเสพติด
วิธีดำเนินการ	ใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม
- 1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำภาพผู้ติดสารเสพติดให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงดู
- 1.3 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแต่ละกลุ่มบอกถึงโทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพสารเสพติด
มากลุ่มละ 5 ข้อ
- 1.4 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปถึง โทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพสารเสพติด แล้วนำเสนอให้เพื่อนอีกกลุ่มฟัง

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

- ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยใช้คำถามดังนี้
- การที่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงรู้ถึงโทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพสารเสพติดแล้ว กลุ่มเสี่ยงจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและบุคคลอื่นอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้
โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
- 3.2 โทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพสารเสพติดได้แก่อะไรบ้าง
- 3.3 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

ชั้นที่ 4 ชั้นประเมินผล

- 4.1 สืบเนื่องจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- 4.2 สืบเนื่องจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม
- 4.3 สืบเนื่องจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

ใบความรู้

เรื่อง โทษและพิษภัยของสารเสพติด

1. โทษต่อร่างกายผู้เสพ

- ทำลายประสาททุกส่วนของร่างกายโดยเฉพาะสมองของผู้เสพอย่างรุนแรง ทำให้จิตใจ อารมณ์ไม่ปกติมีความฟุ้งซ่านอย่างปราศจากความสุข
- ทำลายสุขภาพของร่างกายผู้เสพให้เสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ผ่ายผอม ชูบชืด ผิวดำคล้ำ สมองเสื่อม ป่วยเป็นโรคระบบต่างๆ ที่ยาไปออกฤทธิ์ เช่น โรคทางเดินอาหาร โรคปอด โรคหัวใจ โรคตับ โรคไต เป็นต้น
- ทำให้เกิดโรคต่างๆ แทรกซ้อนขึ้นมาได้ง่าย อันเนื่องมาจากร่างกายอ่อนแอ ไม่มีกำลังต้านทานโรค รวมทั้งโรคติดต่อจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน การใช้เข็มฉีดยาที่ไม่สะอาดพอ และอันตรายจากการใช้ยาเกินขนาด
- ความผิดปกติที่เกิดขึ้นทั้งทางกายและจิตใจมักจะทำให้ผู้เสพประสบอุบัติเหตุได้ง่าย หรือการทำร้ายตนเอง และผู้อื่น

2. โทษต่อครอบครัว

- เสื่อมเสียชื่อเสียงของครอบครัว
- ขาดความรับผิดชอบหรือไม่เอาใจใส่ดูแลครอบครัวทำให้ครอบครัวไม่สงบสุข มีปัญหาแตกแยกเกิดการทะเลาะวิวาท

3. โทษต่อสังคม

- ก่ออาชญากรรม เช่น ชิงทรัพย์ ทำร้ายผู้อื่น
- เป็นต้นเหตุความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การเกิดอุบัติเหตุรถชนบนท้องถนน
- เป็นที่รังเกียจของสังคม

4. โทษต่อประเทศชาติ

- ทำให้รัฐต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษา
- ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ
- เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศและทำลายความสงบสุขของประชาชน

ตารางแสดงโทษ/พิษภัยของสารเสพติด ชนิดต่างๆ

ชนิด	ประเภทการเข้าสู่ร่างกาย	อาการของผู้เสพ	โทษ/พิษภัย
ฝิ่น	กอดประสาท - สูบ - กิน	มีอาการง่วงนอน เชื่องซึม ไม่พูดมาก และไม่สนใจกับสิ่งต่างๆ รอบตัว นัยน์ตาอาจเปลี่ยนสีและขนาดของม่านตาอาจจะเล็กลงเท่ารูเข็ม	น้ำหนักตัวลดลง ชูบซืด ผ่ายผอม
มอร์ฟีน	กอดประสาท - ฉีด - กิน	หายใจช้า มีอาการกระตุกต่างๆ เกิดขึ้น คลื่นไส้ อาเจียน ถ่ายปัสสาวะยาก ตัวเหลือง	สมองมึนชา ความตั้งใจลด น้อยลง การไหลเวียนโลหิตไม่เป็นไปตามปกติ
เฮโรอีน	กอดประสาท - สูบ - ฉีด	ปวดกล้ามเนื้อ ปวดกระดูก อ่อนเพลียอย่างหนัก หนาวๆ ร้อนๆ เหมือนเป็นไข้ เจ้าอารมณ์ใจคอหงุดหงิด วิดกกังวล อยู่เสมอ ง่วงนอนจัด หาวจัด น้ำมูกน้ำตาไหล ไอจาม เบื่อหน่ายต่อการทำงานและการเรียน มีลับลมคมนัย แยกตัว	ทำลายสมอง ทำให้จิตใจ อารมณ์ไม่ปกติ ฟุ้งซ่าน ร่างกายอ่อนเพลียอย่างหนัก ทำให้เกียจคร้าน ร่างกายเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว เกิดโรคแทรกซ้อนได้ง่าย
สารระเหย เช่น เบนซิน น้ำมันก๊าด	กอดประสาท - ดม	อ่อนเพลีย ซึม ความจำเสื่อม สมองทึบ กระหายน้ำ น้ำหนักลด สัน หน้าซีด ตาแดงกำ โลหิตจาง มีแผลในจมูกและปาก ลมหายใจมีกลิ่นเหม็น	ประสาทหลอน ปวดศีรษะ ปวดท้อง ปวดตามกล้ามเนื้อ มีอาการทางจิต ไม่นิ่งง่าย อาจถึงขั้นทำร้ายร่างกาย ตับและไตเสีย
สารเสพติดที่ถูกกฎหมาย แอลกอฮอล์	กอดประสาท - กิน	ใบหน้าบวมดู หน้าแดง ตาแดง ผิวน้ำคล้ำ มือสั่น ลมหายใจมีกลิ่น แอลกอฮอล์ สติปัญญาเสื่อม ควบคุมตนเองไม่ได้ จิตผิดปกติ กล้ามเนื้ออ่อนเพลีย เป็นตะคริว ปลายมือปลายเท้าชา	กระวนกระวาย อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ สัน เหงื่อออกมาก คลื่นไส้ อาเจียน หัวใจเต้นเร็ว อารมณ์ฉุนเฉียว กระทบะอาหารอีกเสบ เบื่ออาหาร อาจเกิดโรคตับแข็ง

ชนิด	ประเภท การเข้าสู่ ร่างกาย	อาการของผู้เสพ	โทษ/พิษภัย
ยาระงับ ประสาท และยานอน หลับ เช่น เซโคนาล , เฮล้าแห่ง บุนารี	กดประสาท - ฉีด - กิน กระตุ้น ประสาท - สูบ	เซื่องช้า มีอารมณ์เลื่อนลอย เศร้า สร้อย พุดจาติด่าง ละล้าละลักหรือพูด ไม่ค่อยชัด เดินโซเซ อาจหกล้มหรือทำ สิ่งของหลุดจากมือ ตื่นเต้นผิดปกติ หวาดระแวงง่าย ชอบต่อล้อต่อเถียง อาจ หัวเราะหรือร้องไห้ง่ายๆ มักไม่มีอาการผิดปกติให้เห็น แต่ สามารถสังเกตได้คือ ริมฝีปากคล้ำ นิ้วมือที่คิบบุนารีมีรอยเหลืองๆ มักมี อาการไอ และการรับรู้รสอาหารลดลง	หงุดหงิด วิตกกังวล อ่อน เพลีย ความดันโลหิตต่ำ ท้องผูก มีอาการทางจิตใจ หงุดหงิด ก่อให้เกิดโรกระบบทางเดิน หายใจ เช่น มะเร็งปอด ถุงลมโป่งพอง เป็นต้น
ยากระตุ้น ประสาท เช่น ยาบ้า, ยาอี	กระตุ้น ประสาท - กิน - ฉีด	ตื่นตื้นง่าย พุดมาก ความคิดเร็วกว่า ปกติ แต่สมาธิเสียอยู่ไม่สุข มีอัสัน เหงื่อ ออกมาก ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็ว และแรง ทำให้เกิดอาการใจสั่น ตัดสิน อะไรไม่ได้ ปวดกล้ามเนื้อ ม่านตาขยาย นอนไม่หลับ จมูกและปากแห้ง ลมหายใจมีกลิ่นเหม็น ชอบเลียริมฝีปาก เสมอๆ และชอบแคะจมูก	ร่างกายและสมองเสื่อม มี อาการเสื่อมทางจิตใจ หวาด วิตกหวาดระแวงว่าจะมีใคร มาทำร้ายตนเอง อารมณ์ ตึงเครียด
กระท่อม	กระตุ้น ประสาท - กิน	มีนงง คอแห้งคลื่นไส้ อาเจียน ประสาทมึนชา อารมณ์ความรู้สึกรำเริง แจ่มใส ใจคอหนักแน่น ทนแดด แต่กลัว ฝน แต่ยังอาบน้ำได้ตามปกติ ทำงานดูไม่ เหน็ดเหนื่อย ไม่อยากเลิกงาน ผิวหนังจะ ดำเกรียม อูจจาจะอาจมีสีเขียวเป็นเมล็ด คล้ายมูลแพะ ท้องผูกเป็นประจำ	มีอาการครีครึ้นหดหู่ใจสลับ กันไปมา ประสาทหลอน สุขภาพทรุดโทรมผิวกายซีด น้ำหนักลดลง

ชนิด	ประเภท การเข้าสู่ ร่างกาย	อาการของผู้เสพ	โทษ/พิษภัย
โคเคน	กระตุ้น ประสาท - กิน - ดม - ฉีด	มีอาการทางจิตใจอย่างหนัก จิตใจ ครีครื้น ตื่นเต้น หัวดกแก้ว มือสั่น หัวใจ เต้นเร็ว ความดันเลือดสูง ม่านตาขยาย ถ้าเสพโดยการสูดดม จมูกจะมีสีแดง อาจมีผื่นขึ้นและเลือดออกเล็กน้อย บริเวณรอบๆ จมูก	คลื่นเหียน นอนไม่หลับ การ ย่อยอาหารผิดปกติ น้ำหนัก ตัวลด มีอารมณ์หลงผิดแบบ หวาดระแวง เห็นคนอื่นเป็น ศัตรู จิตใจปั่นป่วน หุนหัน พลันแล่น กลายเป็นคนดุร้าย ก่อเหตุรุนแรงที่มีลักษณะเป็น การต่อต้านสังคม
ยาหลอน ประสาท เช่น L.S.D. DET, DMT เป็นต้น กัญชา	หลอน ประสาท - กิน - ฉีด กดประสาท กระตุ้น ประสาทและ หลอน ประสาท - สูบ	หายใจไม่สม่ำเสมอ อุณหภูมิของร่าง กายสูงขึ้น ม่านตาขยาย หน้าแดง ความ ดันโลหิตสูงขึ้น มือสั่น หนาวสั่น ขนลุก มี เหงื่อเย็นออกตามฝ่ามือ ฝ่าเท้า น้ำลาย ออกมาก คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร ตาแดง คออักเสบ คอแห้ง เหงื่อออก มาก มีอาการหิวน้ำและต้องการของ หวานๆ มาก ทำให้กินอาหารจุ มือเท้าสั่น ทรงตัวไม่อยู่ มีอาการวิปริตทางสายตา ขาดการควบคุมตนเอง เวียนศีรษะอย่าง แรง มึนงง หูอื้อ ม่านตาขยายกว้างขึ้น มักจะอยู่ไม่สุข พูดพล่าม หัวเราะลั่น เอะอะ หรือแสดงตลกต่างๆ ประสาท สัมผัสไวมากขึ้น ความดันเลือดสูง	สูญเสียการบังคับจิตใจตน เอง ทำให้จิตใจเสื่อมทราม เพื่อคลั่ง เสียสติ หวาดระแวง กระวนกระวายใจ ซึมเศร้า ร่างกายเสื่อมโทรม เบื่อ อาหาร นอนไม่หลับ ขาด สมรรถภาพทางเพศ สูญเสีย ความสามารถทางจิต

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ : คู่มือการปฏิบัติงานการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันและแก้ไข
ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา. 2540 :55-58.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง	การปฏิเสธคำชักชวนให้เสพยาเสพติด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงตอบปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติดได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงบอกหลักการปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติดได้
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. สถานการณ์จำลองเรื่อง ใครกำหนด 2. ป้ายชื่อตัวละคร
วิธีดำเนินการ	ใช้เทคนิคสถานการณ์จำลอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- ที่เตรียมไว้
- 1.1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนหาอาสาสมัคร 5 คน เพื่อแสดงบทบาทตามสถานการณ์
  - 1.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง ใครกำหนด ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เป็นอาสาสมัครอ่านและ
- ข้อมูลการแสดง
- 1.3 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงเริ่มแสดงบทบาทใช้เวลา 10 นาที สำหรับกลุ่มที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจ
- ชมและคิดตามไปด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้

- ตัวละครในเรื่องแต่ละตัวมีพฤติกรรมอย่างไร
- ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง นักเรียนจะทำอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
- 3.2 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงฝึกการปฏิเสธคำชักชวนเสพยาเสพติดตามสถานการณ์จำลองที่กำหนดให้
- 3.3 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

ชั้นที่ 4 ชั้นประเมินผล

- 4.1 สืบเกิดจากความตั้งใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 4.2 สืบเกิดจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม
- 4.3 สืบเกิดจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ใครกำหนด"

- ฉากที่ 1 :
- ตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียนที่มานั่งได้ร่มไม้ในโรงเรียน
- สมศักดิ์ : ปียะ นายช่วยสอนการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ให้เราหน่อยได้ไหม
- ปียะ : ได้ซิ...นี่นายยังไม่ได้ทำอีกหรือ เข้านี้ต้องเรียนแล้วนะ
- สมศักดิ์ : ฉัน ไม่เข้าใจ...อีกอย่างพ่อก็สอนการบ้านให้แต่น้อง ไม่เคยสนใจฉันเลย
แม่ก็ทำงานทั้งวันทั้งคืน บางวันที่โรงงานของแม่ก็เลิกดึก ไม่มีใครสนใจ
ฉันเลย
- ปียะ : พ่อนายเป็นครู เขาก็คงอยากให้นายเรียนรู้ด้วยตัวเองมั้ง
- สมศักดิ์ : พ่อนายก็เป็นครู ทำไมไม่เห็นเป็นอย่างพ่อฉันเลย...เบื่อบ้างจริงๆเลย
- ฉากที่ 2 :
- พักกลางวัน ช้างสนามฟุตบอลในโรงเรียน
- มงคล : ว่าไงสมศักดิ์ ปียะ ทำอะไรอยู่
- ปียะ : อ้าว...มงคลมาเชียร์ฟุตบอลด้วยกันซิ
- สมศักดิ์ : เมื่อก่อนพักเที่ยง วิชาอาจารย์รัศมี ทำไมไม่เข้าเรียนล่ะ
- มงคล : เบื่อบ้างจริงๆ เลยทำให้สมองปลอดโปร่ง
- สมศักดิ์ : ทำอะไรหรือ...เราก็เบื่อบ้างเหมือนกัน
- มงคล : ดมกาว
- สมศักดิ์-ปียะ : ดมกาว (น้ำเสียงตกใจ)
- มงคล : ดมแล้วเหมือนขึ้นสวรรค์เลยแหละ ลืมทุกสิ่งที่น่าเบื่อไปหมด ลองดูบ้างมั๊ย
สมศักดิ์ ปียะ
- สมศักดิ์ : น่าสนนะ
- ปียะ : ฉันไม่สนใจหรอก ถ้าฉันเบื่อบ้างก็เล่นฟุตบอล หรืออะไรก็ได้ สมศักดิ์อย่าไป
ลองมันเลย ไม่ดีหรอก เสียสุขภาพ เรามาเล่นกีฬาด้วยกันเถอะ
- สมศักดิ์ : ลองสักครั้งคงไม่เป็นไรมั้ง
- มงคล : ดีมาก...ฉันเย็นนี้หลังโรงเรียนเจอกันนะ

จากที่ 3 : หลายวันต่อมาขณะที่สมศักดิ์กับปิยะกำลังเดินกลับบ้านด้วยกัน
 ปิยะ : ฉันไม่อยากให้นายตมกวหรือกนะ เลิกเถอะคุณายซี หน้าตาซุบซิด ตัวเหลือง
 เชียวและกลิ่นตัวก็แรง...หยุดเถอะนะ
 สมศักดิ์ : ออย่างุงกันฉันเลย...ช่างฉันเถอะ ตมกวแล้วรู้ดี ไม่เบื่อ ไม่เซ็ง
 ปิยะ : แต่มันไม่ดีกับสุขภาพนายเลยนะ ถ้าพ่อแม่มาารู้คงเสียใจมากนะ
 สมศักดิ์ : พวกเขาไม่สนใจฉันหรอก ฉันไปก่อนนะ นัดกับมงคลและเพื่อนๆของเขาไว้
 ไปละ

จากที่ 4 : เวลาพลบค่ำที่บ้านของปิยะ
 สมศักดิ์ : ปิยะ...ปิยะ เร็วเข้าเปิดประตูให้หน่อย เร็วๆซิ... ปิยะ..ปิยะ (สมศักดิ์ทุบ
 ประตูบ้านอย่างแรง
 พ่อของปิยะ : อะไรกันลูก เสียงสมศักดิ์ไม่ใช่หรือ ไปดูกันหน่อยเถอะลูกเร็ว
 ปิยะ : (เปิดประตู) อ้าว...สมศักดิ์ ทำไมหน้าตาตื่นอย่างนี้ละ
 พ่อของปิยะ : นันซี มีอะไรหรือเปล่า
 สมศักดิ์ : ให้เราหลบเข้าไปก่อนเถอะนะ...ไม่ทันแล้ว
 ตำรวจ : หยุดนะ...หนีไม่พ้นหรอก มอบตัวเสียดีๆ
 พ่อของปิยะ : มีอะไรหรือครับคุณตำรวจ
 ตำรวจ : ผมมาตามจับเด็กๆกับพวกวัยรุ่นที่มั่วสุมกันตมกว หนีมาทางนี้ครับ
 สองคนนั้นแหละครับ อย่างไรก็ตามเสียคงต้องเชิญคุณไปให้ปากคำด้วยนะครับ
 พ่อของปิยะ : ได้ครับ...แต่ผมต้องติดต่อผู้ปกครองของเด็กสองคนก่อนนะครับ
 แล้วจะตามไป

หลังจากตำรวจกลับไปแล้ว พ่อจึงพูดกับปิยะว่า...พ่อภูมิใจในตัวลูกจริงๆ ดีใจที่ลูกไม่ทำอย่าง
 เพื่อนของลูก

ที่มา : สุลักษณ์ สิ้นทรัพย์. 2543 : 211-212.

ใบความรู้

เรื่อง เทคนิคการปฏิเสธ

1. ทักษะที่เป็นพื้นฐานของการปฏิเสธ
  - 1.1 ทักษะการคิดวิเคราะห์
  - 1.2 ทักษะการคาดการณ์ สถานการณ์
  - 1.3 ทักษะการแก้ปัญหา
  - 1.4 ทักษะการตัดสินใจ
2. การปฏิเสธเป็นสิทธิอันชอบธรรมของทุกคนซึ่งสามารถทำได้โดยไม่ให้เสียความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การปฏิเสธที่ดีจะมีลักษณะ 3 ประการ คือ
  - 2.1 ทำโดยแข็งขัน เช่น คำพูด น้ำเสียง
  - 2.2 ให้ความรู้สึกเป็นข้ออ้าง จะโต้แย้งได้ยากกว่าการใช้เหตุผลอื่น
  - 2.3 การขอหรือถามความเห็นชอบด้วย จะเป็นการรักษาหัวใจของอีกฝ่าย และขอบคุณเมื่อเขายอมรับ

ในกรณีเพื่อนเข้าซื้อ หรือ พุดจาตบประมาณ เพื่อพยายามให้เราไปตามคำชวน ไม่ควรรู้สึก
 หวั่นไหวไปกับคำพูดเหล่านั้น แต่ควรปฏิเสธซ้ำ และในครั้งนี้อาจจำเป็นต้องอ้างเหตุผลเพียงใช้การกระทำ
 ยืนยัน เช่น เดินออกห่างพร้อมทั้งบอกลา

ตัวอย่าง

เปียกชวณแดงไปเที่ยวดิสโก้ (หรือตัวอย่างอื่นๆ : โรงภาพยนตร์ ศูนย์การค้า)

ขั้นตอน	คำอธิบาย	ตัวอย่างคำพูด
1. แสดงความรู้สึก ของตนเอง	- การอ้างความรู้สึกจะโต้แย้งได้ยาก กว่าการอ้างเหตุผลอื่น	- ฉันอึดอัด.....
2. การขอปฏิเสธ	- ตอบปฏิเสธการชวนอย่างชัดเจน เพราะคนเรามีสิทธิที่จะปฏิเสธใน สิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย	- ขอไม่ไปนะ, ขอร้องเอะไม่ไป หรอก, ขอโทษนะ ฉันไม่ไป

ขั้นตอน	คำอธิบาย	ตัวอย่างคำพูด
3. การถามความเห็น	- เป็นการปฏิเสธโดยการคำนึงถึงความรู้สึกอีกฝ่ายเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	- เธอคงเข้าใจนะ - เธอคงไม่ว่าอะไรนะ
เมื่อผู้ชักชวนยอมรับ ควรขอบคุณ เช่น "ขอบคุณนะที่เข้าใจ" แต่ถ้าเขายังเข้าชี้หรือสบประมาท ควรปฏิเสธซ้ำหรือตอรองมัดผอน		
4. ปฏิเสธซ้ำ	- ยืนยันการปฏิเสธเมื่อถูกเข้าชี้หรือสบประมาท	- ฉันทันไปจริงๆ (พร้อมทั้งเดินออกห่างบอกลา)
5. ตอรอง	- หากิจกรรมที่ดีกว่ามาทดแทน	- ไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุดดีกว่า
6. มัดผอน	- ยืดระยะเวลาเพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยนความตั้งใจ	- เอาไว้วันหลังค่อยคุยกันใหม่

3. ข้อคิดในการปฏิเสธ

การปฏิเสธเป็นสิทธิอันชอบธรรมของทุกคน ซึ่งสามารถทำได้โดยไม่ทำให้เสียความรู้สึกของผู้ถูกชวน และหากปฏิเสธสำเร็จอาจสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของอีกฝ่ายได้

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ : คู่มือการปฏิบัติงานการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันและแก้ไข
ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา. 2540 :98-99.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง	การฝึกการปฏิเสธ
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสียงมีทักษะการปฏิเสธ เมื่อถูกชักชวนให้เสพสารเสพติด 2. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสียงฝึกการปฏิเสธ เมื่อถูกชักชวนให้เสพสารเสพติด
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. สถานการณ์จำลองเรื่อง อย่างนี้ต้องปฏิเสธ 2. ป้ายชื่อตัวละคร
วิธีดำเนินการ	ใช้เทคนิคสถานการณ์จำลอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนหาอาสาสมัคร 4 คน เพื่อแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่เตรียมไว้
- 1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกเอกสารเรื่อง อย่างนี้ต้องปฏิเสธให้นักเรียนกลุ่มเสียงที่เป็นอาสาสมัครอ่านและซ้อมก่อนแสดง
- 1.3 นักเรียนกลุ่มเสียงเริ่มแสดงบทบาท ใช้เวลา 10 นาที คนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจชมและติดตามไปด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

- ให้นักเรียนกลุ่มเสียงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้
- ตัวละครในเรื่องมีพฤติกรรมอย่างไร
  - ถ้านักเรียนกลุ่มเสียงเป็นตัวละครในเรื่องจะมีวิธีการปฏิเสธตามคำชักชวนเสพสารเสพติดอย่างไร
  - ให้นักเรียนกลุ่มเสียงฝึกการปฏิเสธตามสถานการณ์จำลองที่กำหนดให้

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

- ให้นักเรียนกลุ่มเสียงช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้
- 3.1 นักเรียนกลุ่มเสียงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม

.. 3.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความตั้งใจ และความร่วมมือในการทำกิจกรรม

4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม

4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
เรื่อง “อย่างนี้ต้องปฏิเสธ”

- จากที่ 1 : ตอนเย็นที่ม้าหินอ่อนใต้ต้นไม้ในโรงเรียน
- ตี : เทพนายทำวิทยข้อ 5 เสรีจรัยยัง เร็วเถอะ เราต้องไปช่วยพ่อแม่ชายของ
- เทพ : นายนี้ขยันนะ...เชื้อใหม่ ฉันไม่เคยทำอะไรเลยที่บ้านนะ คนรับใช้ทำให้หมด
- ตี : อยากได้อะไร คุณพ่อคุณแม่ก็หามาให้
- ตี : ก็บ้านนายรวยนี่นา...แต่นายก็มีน้ำใจกับเพื่อนทุกคนนะ โดยเฉพาะฉัน
- เทพ : นายเอาขนมอร่อยๆ มาให้ฉันเสมอเลย
- ตี : ไม่เป็นไรหรอก...นายก็ช่วยสอนการบ้านฉันเสมอ
- ตี : แล้วนายเป็นลูกคนเดียว ไม่เหงาบ้างหรือ
- เทพ : ถ้านายเป็นฉัน นายก็จะรู้ว่าฉันทิ้งเหงาทั้งเบือเลย นายคงไม่เหงาหรอกนะ
- ตี : ฮือ ไม่เหงาหรอก...รีบๆ ทำเถอะจะได้กลับบ้านกัน
- จากที่ 2 : ตอนเย็นวันต่อมาที่ม้าหินอ่อนใต้ต้นไม้ในโรงเรียน
- เทพ : ตี นายต้องอยู่นานหน่อยนะ วันนี้ฉันไม่เข้าใจวิชาคณิตศาสตร์เลย
- ตี : ไม่เป็นไร...ไหนดูซิ ตรงไหนไม่เข้าใจ
- ชัย : ว่าไง...พ่อสองเพื่อนซี้ ยังไม่กลับบ้านอีกหรือ
- เทพ : อ้าวชัย...มานั่งทำการบ้านด้วยกันซิ
- ชัย : นำเบือตายเลย...เรามาทำอะไรที่สนุกกว่าทำการบ้านดีกว่าไหม
- เทพ : อะไรล่ะ...ชัย
- ชัย : นี่ไง...บุหรี่ (ว่าพลงจุดบุหรี่สูบด้วย) เท่มีัยล่ะ...แถมเป็นเพื่อนแก้เซ็ง
- ตี : ด้วยนะ
- ตี : ทำไมนายทำแบบนี้ละชัย เรายังเด็กอยู่นะ สูบบุหรี่ไม่ดีหรอก กลิ่นก็เหม็น
- เราไม่สูบด้วยหรือ
- ชัย : ว่าไงเทพ ลองมีัยล่ะ ทำทางนายดูเหงาๆ เบือๆ นะ
- เทพ : ลองดูหน่อยก็คงจะดีนะตี ไหนลองหน่อยซิ
- ชัย : ได้เลย...เอานี่บุหรี่ทำอย่างนี้นะ (ชัยสาธิตการสูบบุหรี่ให้เทพดู)

- ตี : เทพอย่าทำเลยเชื่อฉันเถอะ
- ชัย : ไม่เป็นไรหรอก แค่ครั้งเดียวเอง
- ฉากที่ 3 :
- เทพ : เวลาพักกลางวันในห้องน้ำชายในโรงเรียน
- ชัย : เรารู้สึกหงุดหงิดนะ เรียนไม่รู้เรื่องเลย
- ชัย : ไม่เป็นไร...เข้านี้บุหรือสูบชะ อากาศจะดีขึ้น
- เทพ : อือ...ดีจริงๆ ด้วยต่อไปต้องพกติดตัวแล้วแหละ
(ตีเดินเข้ามาในห้องน้ำพอดี)
- ตี : นี่นายสองคนยังไม่เลิกสูบบุหรี่อีกหรือ (หันไปทางเทพ) เทพไหนนายบอกว่า
แค่ครั้งเดียวไง
- เทพ : เวลาฉันไม่ได้สูบ ฉันหงุดหงิดนะ... ลองดูบ้างไหมตี ดินะ หายเหงาดีจัง
- ตี : ไม่หรอก เลิกสูบถอะเทพ รูปร่างนายชิ ปากดำคล้ำ เล็บเหลืองเขียว ถ้าครูรู้
เธอต้องถูกทำโทษนะและยังพ่อแม่เธออีก ท่านมีนายเป็นความหวังคนเดียวนะ
- เทพ : เราจะพยายามนะ
- ตี : เราไปเล่นบิงปองกันเถอะ เทพ ชัย ไปด้วยกัน
- ชัย : พวกนายไปเถอะ ฉันไม่ไปหรอก
- เทพ : นายไปก่อนเถอะ ตีเดียวเราเลิกสูบจะตามไป
- ฉากที่ 4 :
- ครู : ภายในห้องพักครู
- ครู : เทพช่วงนี้เธอไอบ่อยนะ แล้วก็ซุบผอมเขียว เล็บก็เหลือง ปากดำ ดูเธอ
อ่อนเพลียนะ โดดเรียนก็บ่อย
- เทพ : ไม่มีอะไรหรอกครับครู
- ครู : ครูดูเธอรู้ว่าเธอต้องมีอะไรปกปิดครูแน่ ครูไม่ลงโทษหรอกนะถ้าเธอทำผิด
อะไรมา แต่ครูเห็นสภาพเธอแล้ว ครูเป็นห่วงเธอนะ เป็นอะไรไปรีเปลา
- เทพ : ครูครับ...ผมขอโทษ...คือว่า...ผมติดบุหรืครับ ตีพยายามเตือนผมหลายครั้ง
แล้ว แต่ผมก็ไม่เชื่อครับ
- ครู : ครูเห็นใจเธอ แล้วตอนเธอสูบบุหรี่ เธอรู้สึกอย่างไร
- เทพ : ผมเบื่อนะครับ เลยลองสูบตามเพื่อน แรกๆ ก็ดีหรือครับ แต่ต่อมาชัก

หยุดหงิดเวลาไม่ได้สูบ ต่อมานานเข้าผมก็ไอมาก แล้วก็ มีสภาพอย่างที่
ครูเห็นแหละครับ

- ครู : แล้วเธอคิดว่าจะทำอย่างไรต่อไปดีละ
- เทพ : ผมอยากเลิกสูบบุหรี่ครับ
- ครู : ดีมาก เป็นความคิดที่ยอดเยี่ยมเลยแหละ เธอคิดถูกแล้ว
- เทพ : แต่ครูครับ ผมขอร้องอย่าให้ครูบอกเรื่องนี้กับพ่อแม่ผมนะครับ ผมไม่อยากให้
ท่านเสียใจ
- ครู : ได้สิ ถ้าเธอรับปาก จะไปรักษากับครู แล้วไม่กลับไปสูบบุหรี่อีก
- เทพ : ได้ครับ ผมสัญญาครับครู ผมจะไม่ทำอีกแล้วครับ
- ครู : ดีมากเด็กดี
- เทพ : ขอบพระคุณครูมากครับ

หลังจากนั้น เทพได้ไปรักษาจนเลิกติดยาแล้ว ก็ไปเล่นกีฬา กับเพื่อนอย่างมีความสุข

ที่มา : สิวลักษณ์ สินทร์พย์. 2543 : 198-199.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง	การตัดสินใจ โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงบอกวิธีการตัดสินใจโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกำหนดทางเลือกวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือกแต่ละทางได้ 3. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงสามารถตัดสินใจในการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดได้
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. จิ๊กซอร์เรื่อง สุรชัย 2. ใบงานเรื่อง สุรชัย
วิธีดำเนินการ	ใช้เทคนิคเกม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม
- 1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกชิ้นส่วนจิ๊กซอร์ ให้นักเรียนกลุ่มละ 1 ชุด และใบงานกลุ่มละ 1 ใบ
- 1.3 ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันต่อจิ๊กซอร์เรื่องสุรชัย ให้ถูกต้อง ใช้เวลา 10 นาที
- 1.4 เมื่อหมดเวลา มาดูผลงานว่ากลุ่มไหนต่อจิ๊กซอร์ได้ถูกต้องและเร็วที่สุด
- 1.5 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงศึกษาคำกรณิดตัวอย่างจากจิ๊กซอร์ แล้วให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันตอบคำถามในใบงาน และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

- ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้
- การวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียในการเลือกแต่ละทางมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างไรบ้าง
  - การตัดสินใจแก้ไขปัญหาควรมีกระบวนการอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนกลุ่มเสียงช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้

3.1 นักเรียนกลุ่มเสียงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม

3.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมของนักเรียนกลุ่มเสียง

4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม

4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

จ๊กซอร์เรื่อง สุรชัย

สุรชัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด มีพี่น้องรวม 3 คน สุรชัย เป็นบุตรชายคนเดียวของครอบครัว ซึ่งมีฐานะดี บิดาเป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียง มารดาเป็นข้าราชการระดับสูง พี่สาวของสุรชัยกำลังศึกษาชั้นปีที่ 3 ระดับอุดมศึกษา ส่วนน้องสาวกำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สุรชัยเคยมีความใฝ่ฝันที่จะมีอาชีพเช่นเดียวกับมารดา ส่วนครอบครัวต้องการให้เขาสืบทอดธุรกิจของบิดาภายหลังสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเขาเองก็ไม่คิดโต้แย้งแต่อย่างใด เขาคาดหวังไว้ในภายหน้าเขาจะเป็นผู้มีเกียรติเป็นที่ยอมรับของสังคม และมีครอบครัวที่มั่นคง

ชีวิตในโรงเรียนของสุรชัย เขาไม่เคยมีปัญหาใดๆ กับเพื่อนและครู ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี สุรชัยทราบว่ามีนักเรียนในโรงเรียนของเขาจำนวนหนึ่งมีปัญหา เรื่องสารเสพติด ประเภทสารระเหย เขาเองยังไม่เคยมีประสบการณ์ในเรื่องเหล่านี้ แต่มีเพื่อนสนิทของเขาหลายคนมีปัญหาในเรื่องนี้ โดยเฉพาะพงษ์เทพ ซึ่งเป็นเพื่อนกับเขามาตั้งแต่ชั้นประถมเคยขอและยืมเงินเขาหลายครั้ง เขารู้ดีว่าพงษ์เทพนำเงินไปซื้อสารเสพติด ซึ่งมีคนนำมาขายให้ถึงในโรงเรียน เขาก็ให้เงินยืมเกือบทุกครั้งจนบางครั้งเขารู้สึกไม่สบายใจ

วันหนึ่ง ซึ่งอยู่ในช่วงสัปดาห์แข่งขันกีฬาฬ พงษ์เทพชวนเขาไปบริเวณสวนพักผ่อนด้านหลังโรงเรียน ณ ที่นั้น เขาพบนักเรียนหลายคน มีทั้งเพื่อนร่วมชั้นเรียน และนักเรียนรุ่นน้องกำลังเสพยาบ้า เพื่อนๆ ร้องชวนเขาว่า

“ ทดลองหน่อยซิเพื่อน วิเศษจริงๆ ”

“ ประสบการณ์ ลูกผู้ชายนะเพื่อน ”

“ เฮ้ย! ครั้ง 2 ครั้ง ไม่เป็นไร ”

สุรชัยลังเลว่า เขาควรจะทดลองหรือไม่ เขานึกถึงพ่อแม่ นึกถึงความฝันต่อครอบครัวในอนาคตของเขา นึกถึงสภาพของผู้ติดสารเสพติด และพิษภัยของมันจากสื่อต่างๆ ที่ครูนำมาเผยแพร่ในโรงเรียน นึกถึงตำรวจ แต่เพื่อนละ! ถ้าเขาไม่ทดลองตามเพื่อนชวน เพื่อนๆ จะคิดกับเขาอย่างไร

ใบงาน

เรื่อง สุรชัย

ชื่อกลุ่ม.....

รายงานผลการพิจารณาตัดสินใจ กรณีศึกษา "สุรชัย"

1. สาเหตุความขัดแย้งในใจของสุรชัย คือ.....
.....
2. กำหนดทางเลือกของสุรชัยและวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของทางเลือก
  - 2.1 ทางเลือกที่ 1 คือ .....
 ข้อดี คือ .....
 ข้อเสีย คือ .....
  - 2.2 ทางเลือกที่ 2 คือ .....
 ข้อดี คือ .....
 ข้อเสีย คือ .....
  - 2.3 ทางเลือกที่ 3 คือ .....
 ข้อดี คือ .....
 ข้อเสีย คือ .....
3. ถ้านักเรียนเป็นสุรชัย จะเลือกทางเลือกใด
 เลือกทางเลือก.....
 เพราะ .....

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 7

หัวข้อเรื่อง	การตัดสินใจ แก้ไขปัญหาไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงสามารถวิเคราะห์ หาสาเหตุของปัญหาการเสพยาเสพติด 2. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแก้ไขปัญหามาเพื่อไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. แผ่นชนิดของสารเสพติด 2. แผ่นโทษ/พิษภัยของสารเสพติด 3. แผ่นเฉลยคำตอบ
วิธีดำเนินการ	ใช้เทคนิคเกม และเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม
- 1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกแผ่นชนิดของสารเสพติด และแผ่นโทษ/พิษภัยของสารเสพติด ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่ม
- 1.3 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอธิบายวิธีการทำกิจกรรมดังนี้
ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันจับคู่ชนิดของสารเสพติด ให้ตรงกับโทษและพิษภัยของสารเสพติดชนิดนั้น โดยนำไปติดบนกระดานดำ ทั้งหมดจำนวน 9 คู่ ให้เวลา 10 นาที
- 1.4 เมื่อครบกำหนดมาดูผลงานแต่ละกลุ่มว่ากลุ่มใดถูกต้องและเร็วที่สุด และให้นักเรียนส่งตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมาเฉลยคำตอบที่ได้
- 1.5 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง
- 1.6 ให้นักเรียนอภิปรายแก้ไขปัญหามาตามหัวข้อต่อไปนี้
  - เพื่อนกลุ่มเดียวกัน ชวนไปลองสอบเสร็จที่ดิสโก้เธค
  - ในวันแข่งกีฬาของโรงเรียน เพื่อนที่กำลังสูบบุหรี่อยู่ในห้องน้ำเย็นบุหรี่ให้ลองสูบ
  - เพื่อนชวนไปเที่ยวต่างจังหวัดและชวนสูบกัญชา ขณะเล่นกิจกรรมรอบกองไฟ

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

- ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้

- นักเรียนกลุ่มเสียงจะแก้ไขปัญหาอย่างไรเมื่อพบเพื่อนเพศสารเพศติด
- นักเรียนกลุ่มเสียงจะแก้ไขปัญหาอย่างไรเมื่อเพื่อนชวนเพศสารเพศติด

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 นักเรียนกลุ่มเสียงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
- 3.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการทำกิจกรรม
- 4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

เกมจับคู่พิศวง

ชนิดของสารเสพติด

1. สุรา
2. บุหรี่
3. ยาบ้า
4. สารระเหย
5. กระท่อม
6. เฮโรอีน
7. ฝิ่น
8. ยาหลอนประสาท
9. กัญชา

โทษและพิษภัยของสารเสพติด

1. ประสาทหลอน
2. เพ้อคลั่ง เสียสติ
3. ตับแข็ง
4. ร่างกายและสมองเสื่อม
5. เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ
6. ซุบซิด ผ่ายผอม
7. อุดมโป่งพอง
8. ครีกรึ้น หดหู่ใจสลับกันไปมา
9. ทำลายสมอง ฟุ้งซ่าน

เฉลยคำตอบ

ชนิดของสารเสพติด

สุรา
 บุหรี่
 ยาบ้า
 สารระเหย
 กระท่อม
 เฮโรอีน
 ฝิ่น
 ยาหลอนประสาท
 กัญชา

โทษและพิษภัยของสารเสพติด

ตับแข็ง
 ถุงลมโป่งพอง
 ร่างกายและสมองเสื่อม
 ประสาทหลอน
 ครีครึ้น หดหู่ใจสลับกันไปมา
 ทำลายสมอง ฟุ้งซ่าน
 ชูบชืด ผ่ายผอม
 เพ้อคลั่ง เสียสติ
 เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ

ใบความรู้

เรื่อง การตัดสินใจโดยใช้ข้อมูล

การตัดสินใจ เป็นการเลือกจากจำนวนตัวเลือกที่มีมากกว่าหนึ่งตัวเลือก การตัดสินใจเป็นพฤติกรรมที่คนต้องเผชิญตลอดเวลา และจะส่งผลกระทบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลว ฉะนั้น เราจะต้องให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจที่รอบคอบ การตัดสินใจที่รอบคอบประกอบด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง เหมาะสม ทันสมัยและเพียงพอ การรู้จักวิเคราะห์ถึงผลดี ผลเสีย การหาทางเลือก การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

ในการตัดสินใจแต่ละครั้ง เพื่อให้การตัดสินใจถูกต้องและเหมาะสมที่สุดควรมีการกำหนดขั้นตอนหรือกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งขั้นตอนหรือกระบวนการตัดสินใจ มีหลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งคือ รูปแบบการแก้ปัญหา แบบ A 91 (พัฒนามาจาก System approach และอริยสัจ 4) ซึ่งเป็นรูปแบบการแก้ปัญหาด้วยวิธีการคิดที่มีระบบและเหตุผลมีการนำข้อมูลหลายๆ ด้าน มาใช้วิเคราะห์หาทางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้มีการตัดสินใจแต่ละครั้งง่ายขึ้น รอบคอบขึ้น และถูกต้องมากยิ่งขึ้น

รูปแบบการแก้ปัญหา แบบ A 91 มีขั้นตอนดังนี้

1. การระบุปัญหาให้ชัดเจน
2. พิจารณาผลเสียที่ได้รับจากปัญหานั้นๆ
3. การหาสาเหตุของปัญหาว่า เกิดจากอะไร เป็นสาเหตุที่มาจากตนเองหรือผู้อื่น เพื่อจะได้นำไปสู่การพิจารณาหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสาเหตุต่อไป
4. การกำหนดเป้าหมาย
5. การแสวงหาหนทางเลือก หลากๆ ทางเลือก
6. การประเมินทางเลือก ว่าทางเลือกนั้นก่อให้เกิดผลดีผลเสียอะไรตามมาและปฏิบัติได้หรือไม่
7. การตัดสินใจเลือก ด้วยเหตุผลและข้อมูลที่มี โดยอาศัยจริยธรรมและค่านิยมมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจด้วย
8. การวางแผน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติ
9. การนำไปทดลองปฏิบัติ ถ้าไม่ได้ผลก็ต้องปรับปรุง แต่ถ้าได้ผลก็นำไปสู่ ขั้นที่ 10
10. การปฏิบัติจริง

11. การประเมินผลรวมยอดว่าได้ผลหรือไม่ประการใด

12. สรุปผล

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ : คู่มือการปฏิบัติงานการใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันและแก้ไข

ปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา. 2540 : 127.

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 8

หัวข้อเรื่อง	การตัดสินใจ แก้ไขปัญหาไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงสำรวจวิธีการแก้ปัญหาของตนเองได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงสามารถตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดได้
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. แบบสอบถามเรื่องการสำรวจวิธีแก้ปัญหาของนักเรียน
วิธีดำเนินการ	ใช้เทคนิคอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนถามนักเรียนกลุ่มเสี่ยงว่านักเรียนเคยสำรวจวิธีการแก้ปัญห
ปัญหาของตนเองหรือไม่
- 1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกแบบสอบถาม และชี้แจงให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงฟัง
- 1.3 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทุกคนตอบแบบสอบถาม
- 1.4 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงอ่านคำตอบของตนเองให้เพื่อนๆ ฟัง

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
ใช้คำถามดังนี้

- นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนถามนักเรียนกลุ่มเสี่ยงว่าเมื่อนักเรียนมีปัญหา นักเรียน
ปรึกษาใคร เพราะเหตุใด
- นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีวิธีการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างไร
เพราะเหตุใด

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
- 3.2 นักเรียนมีวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไร

3.3 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม

4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการทำกิจกรรม

แบบสอบถาม
เรื่อง การสำรวจวิถีแก้ปัญหาของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความคิดและความเป็นจริงในชีวิตของนักเรียน

1. ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมนี้ เมื่อนักเรียนมีปัญหาเกิดขึ้น นักเรียนชอบแก้ปัญหาแบบใดบ่อยที่สุด
  - ( ) แบบหุนหันพลันแล่น เกิดผลอย่างไร.....
  - ( ) แบบสามัญสำนึก เกิดผลอย่างไร.....
  - ( ) แบบคล้อยตามเพื่อน เกิดผลอย่างไร.....
  - ( ) แบบใช้ข้อมูลประกอบ เกิดผลอย่างไร.....
2. เมื่อมีปัญหาข้อขัดแย้งเกิดขึ้น นักเรียนใช้เวลาในการแก้ปัญหามากน้อยเพียงใด
  - ( ) ใช้มากที่สุด
  - ( ) ใช้มาก
  - ( ) ใช้เล็กน้อย
  - ( ) ไม่ใช้เลย
3. เมื่อมีปัญหา นักเรียนใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจมากน้อยเพียงใด
  - ( ) ใช้มากที่สุด
  - ( ) ใช้มาก
  - ( ) ใช้เล็กน้อย
  - ( ) ไม่ใช้เลย
4. ข้อมูลประเภทใด นักเรียนใช้เป็นหลักสำคัญในการตัดสินใจ
  - ( ) ด้านตนเอง (ความชอบ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ฯลฯ)
  - ( ) ด้านครอบครัว (ความพอใจ ความมุ่งหวังของพ่อแม่ หรือญาติพี่น้อง)
  - ( ) ด้านเพื่อน (การยอมรับของเพื่อนๆ)
  - ( ) อื่นๆ ระบุ.....

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 9

หัวข้อเรื่อง	การเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงบอกหลักในการเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติดได้ 2. เพื่อให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงฝึกการเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติด
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. กรณีตัวอย่างเรื่อง เบรียว 2. กระดาษ A4
วิธีดำเนินการ	ใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามว่าใครที่เคยพบเพื่อนที่เสพยาเสพติดบ้าง แล้วนักเรียนมีวิธีการเตือนเพื่อนที่เสพยาเสพติดอย่างไร
- 1.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม
- 1.3 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกกรณีตัวอย่างเรื่องเบรียว ให้ทุกกลุ่มร่วมกันระดมสมองพิจารณาเรื่องที่อ่านแล้วตอบคำถามท้ายเอกสาร
- 1.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงาน

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้

- 2.1 วิเคราะห์ถึงตัวเองในเรื่องว่ามีลักษณะอย่างไร
- 2.2 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร
- 2.3 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับเพื่อนหรือบุคคลใกล้ตัวนักเรียนจะมีวิธีเตือนอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้

- 3.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม

3.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม

4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการทำกิจกรรม

4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

กรณีตัวอย่าง เรื่องเปรี้ยว

เปรี้ยวเป็นผู้ป่วยสารระเหยที่เข้ามารับการบำบัดรักษาสารเสพติด เขาเล่าว่า เดิมนั้นเขาเป็นชาวชนบทอาศัยอยู่ในหมู่บ้านไผ่หิน มีพ่อเป็นกำนัน และมีน้องสาว 1 คน ชื่อปลาย เปรี้ยวมีโอกาสเข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ และได้สัมผัสกับแสงสีของเมืองกรุงซึ่งต่างจากชนบทมาก เปรี้ยวติดบุหรี่ ชอบเที่ยวเตร่ อาบอบนวด ดิสโก้เธค ฯลฯ และชีวิตของเปรี้ยวก็เปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดี เมื่อเปรี้ยวได้พบกับจอห์น ซึ่งชักนำให้เปรี้ยวได้รู้จักและเสพสารเสพติด ต่อมาจอห์นขอให้เปรี้ยวช่วยพาตนไปที่หมู่บ้านไผ่หิน โดยอ้างว่าออกไปเที่ยวแต่ที่จริงจอห์นต้องการไปหาแหล่งขายยาบ้าและสารเสพติดชนิดอื่นๆ เมื่อเปรี้ยวและพวกของจอห์นไปที่หมู่บ้านไผ่หินในนามของชาวกอง ชาวบ้านก็มักจะเอาอย่างเพราะเห็นว่าโก้ๆ และติดสารเสพติดกันเป็นจำนวนมาก โดยใช้กระท่อมท้ายทุ่งเป็นแหล่งมั่วสุมและเป็นที่พักผ่อนยาบ้า เพื่อนำไปขายให้กับพวกคนขับรถบรรทุกในหมู่บ้าน ต่อมากำนันทราบเบาะแสเรื่องการเสพและการค้าสารเสพติดจึงพาตำรวจมาจับผู้กระทำความผิดไปดำเนินคดี แต่จอห์นหนีรอดพ้นเงื้อมมือตำรวจไปได้จอห์นจึงย้อนกลับมาทำร้ายกำนันจนเป็นอัมพาตและข่มขืนปลายจนปลายกลายเป็นคนเหม่อลอย เศร้าซึมตลอดเวลา เปรี้ยวจึงสำนึกได้ว่า สารเสพติดมีโทษภัยมหันต์พร้อมจะบั่นทอนชีวิตของผู้เสพและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งอาจเป็น พ่อแม่ พี่น้อง ฯลฯ จึงต้องการนำเรื่องของตนมาเป็นอุทาหรณ์ให้คนได้เกิดการยั้งคิดว่าตราบใดที่ใครสักคนยังคงล้มลงรอผลชาติของสารเสพติดนั้นหมายความว่า คนคนนั้นกำลังเอาชีวิตและอนาคตเป็นเดิมพันกับมัน

คำถามท้ายเอกสาร

1. เปรี้ยวติดสารเสพติดเพราะเหตุใด
2. ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของเปรี้ยวนักเรียนจะเตือนเปรี้ยวอย่างไร
3. นักเรียนได้ข้อคิดอย่างไรบ้างจากการอ่านกรณีตัวอย่าง
4. นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้มาใช้กับตนเองได้อย่างไรบ้าง

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 10

หัวข้อเรื่อง	การช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงบอกวิธีช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติดได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงสามารถช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติดได้
เวลา	60 นาที
อุปกรณ์	1. กรณีสัวอย่างเรื่อง เล่นกับไฟ 2. กระดาษ A4
วิธีดำเนินการ	ใช้เทคนิคกรณีสัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามว่าใครที่เคยช่วยเหลือเพื่อนที่เสพยาเสพติดบ้าง แล้วเพื่อนที่เสพยาเสพติดเลิกเสพยาเสพติดได้หรือไม่
- 1.2 ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม
- 1.3 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนแจกกรณีสัวอย่างเรื่อง เล่นกับไฟ ให้ทุกกลุ่มร่วมกันพิจารณาเรื่องที่อ่านแล้วตอบคำถามท้ายเอกสาร
- 1.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

- นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้
- 2.1 วิเคราะห์ถึงตัวเอกในเรื่องว่ามีลักษณะอย่างไร
  - 2.2 ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นกับเพื่อนหรือบุคคลใกล้ตัวนักเรียนจะมีวิธีช่วยเหลืออย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

- ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้
- 3.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
  - 3.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

- 4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- 4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม
- 4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

กรณีตัวอย่างเรื่องเล่นกับไฟ

โดมอาศัยอยู่กับครอบครัวที่มีความขัดสนแร้นแค้น พ่อติดสุรา แม่ติดการพนัน น้องสาวกำลังเรียนหนังสือ เมื่อโดมตกงานจึงถูกเพื่อนชักชวนให้ขายสารเสพติด โดยเป็นผู้ขายรายย่อย เพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว หลังจากนั้นตัวของโดมเองก็ติดสารเสพติดและต้องการเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น โดมพยายามหลอกหลวงให้นักเรียนหญิงที่มีฐานะดีติดสารเสพติดโดยนำสารเสพติดสอดใส่ไปในขนมหวาน วิธีนี้ได้ผลเกินคาด เพราะมันทำให้โดมได้ทั้งเงินและได้เสียกับผู้หญิงคนนั้นจนในที่สุดผลกรรมจากการกระทำกับผู้อื่นมาตกกับน้องสาวของโดมเพราะน้องสาวของโดมนำขนมที่มีสารเสพติดสอดใส่ไปกินโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์จึงกลายเป็นคนติดสารเสพติดไปด้วย โดมเสียใจมาก และตั้งใจอย่างแน่วแน่ ที่จะเลิกใช้สารเสพติดและเลิกขายสารเสพติด เขาและน้องสาวได้ไปรับการบำบัดรักษาการติดสารเสพติดจนหาย แต่เมื่อโดมกลับถึงบ้านก็ถูกแก๊งค์ค้าสารเสพติดซึ่งโดมเคยทำงานร่วมกันทำร้ายจนถึงแก่ชีวิต

คำถามท้ายเอกสาร

1. ถ้านักเรียนยากจนเหมือนโดมนักเรียนจะขายสารเสพติดเหมือนโดมหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. นักเรียนจะมีวิธีการช่วยเหลือโดมอย่างไร ก่อนที่โดมจะเสียชีวิต
3. นักเรียนได้ข้อคิดอย่างไรบ้างจากการอ่านกรณีตัวอย่าง
4. นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้มาใช้กับตนเองได้อย่างไรบ้าง

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 11

หัวข้อเรื่อง	ทบทวนการป้องกันการเสพยาเสพติด
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงสรุปวิธีการป้องกันการเสพยาเสพติด 2. เพื่อให้ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความสามารถในการป้องกันการเสพยาเสพติด
เวลา	50 นาที
อุปกรณ์	1. กระดาษ A4 2. ปากกา
วิธีดำเนินการ	ใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนนำเข้าสู่กิจกรรมโดยพูดคุยซักถามนักเรียนกลุ่มเสี่ยงว่านักเรียนมีวิธีการป้องกันการเสพยาเสพติดอย่างไร
- 1.2 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันอภิปรายในหัวข้อวิธีการป้องกันการเสพยาเสพติดในโรงเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์

- นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกระตุ้นให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้
- 2.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีวิธีการป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดได้อย่างไร
  - 2.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีวิธีการในการช่วยเหลือป้องกันการเสพยาเสพติดในโรงเรียนอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

- ให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมและการนำไปประยุกต์ใช้ โดยใช้คำถามดังนี้
- 3.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรม
  - 3.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงจะนำความรู้เรื่องการป้องกันการเสพยาเสพติดไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

3.3 นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 สังเกตจากความตั้งใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรม

4.2 สังเกตจากบรรยากาศของกลุ่มในการร่วมกิจกรรม

4.3 สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อคำถามหลังกิจกรรม

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสรุปผลเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
2. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
3. เพื่อให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

เวลา 50 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษ A4
2. ปากกา

วิธีดำเนินการ

1. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงสรุปวิธีการป้องกันการเสพติด โดยใช้คำถามดังนี้
  - 2.1 นักเรียนได้ประโยชน์อะไรบ้างจากการเข้าร่วมกิจกรรม
  - 2.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงเข้าใจถึงวิธีในการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างไรบ้าง
  - 2.3 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เพื่อการป้องกันการเสพติดในครั้งนี้
3. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
4. นักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกล่าวขอบคุณนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกล่าวปิดกิจกรรม

ภาคผนวก ค.

- ตารางแสดงคะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- ตารางแสดงคะแนนความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- ตารางคะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ในกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- ตารางแสดงคะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
- ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติด

ตาราง 6 คะแนนการป้องกันการเลพสารเสพติดของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

คนที่	คะแนนการป้องกันการเลพสารเสพติด
1	151
2	148
3	150
4	155
5	144
6	140
	M = 4.49

ตาราง 7 คะแนนความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนก่อนและหลัง
ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มจากผู้วิจัย

คนที่	คะแนนความสามารถในการนำกิจกรรมกลุ่ม	
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง
1	15	24
2	12	20
3	13	22
4	16	25
5	13	21
6	11	20
	M = 2.67	M = 4.40

ตาราง 8 คะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในกลุ่มทดลองก่อนและหลัง
ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

คนที่	คะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติด	
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง
1	82	155
2	83	160
3	75	149
4	76	153
5	87	158
6	77	156
7	78	151
8	72	146
9	87	154
10	82	149
11	89	160
12	79	153
	M = 2.44	M = 4.66

ตาราง 9 คะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดจากนักเรียนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

คนที่	คะแนนการป้องกันการเสพยาเสพติด	
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง
1	85	87
2	90	94
3	72	78
4	74	75
5	83	89
6	78	84
7	94	98
8	88	96
9	83	87
10	82	88
11	77	81
12	80	83
	M = 2.49	M = 2.63

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติด

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	.49	18	.24
2	.16	19	.41
3	.16	20	.51
4	.59	21	.55
5	.36	22	.47
6	.40	23	.55
7	.47	24	.54
8	.25	25	.39
9	.36	26	.24
10	.44	27	.30
11	.36	28	.47
12	.46	29	.42
13	.50	30	.53
14	.39	31	.29
15	.43	32	.55
16	.46	33	.37
17	.50		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการป้องกันการเสพยาเสพติดทั้งฉบับเท่ากับ .7607

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวจุฑารัตน์ สอทิพย์
วันเดือนปีเกิด	29 ธันวาคม 2521
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	28 ถนนศรีวังตาล ตำบลบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี 70110
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	-
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	-
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2547	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2543	ศศ.บ. (จิตวิทยาและการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ.2539	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม